

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXXV. ročník • Číslo 10/2025 • Cena 10,- Kč

VELKÝ
TÝNEC

6 Keramická popelnice opět v držení naší obce
14-15 Pumptracková sláva ve Vsisku
16-17 Pohádkový les 2025
Příloha Letem školním světem opět otevírá své stránky
Přesahy Olga Raclavská - týnecká prozaička vydává novinku

EDITORIAL

Milé čtenářky, milí čtenáři, s příchodem října se uzavírá hlavní sezóna venkovních akcí, ale život v naší obci ani zdaleka nekončí. V tomto čísle Týneckých listů vám přinášíme ohlednutí za úspěšnými akcemi a projekty, ale i informace o projektech chystaných, nadcházejícím kulturním dění a mnoho dalšího.

S velkou radostí se ohlížíme za Pohádkovým lesem. Úspěch akce se neměl jen počtem nadšených dětských úsměvů, ale i jejím výtěžkem, který byl věnován Dětskému domovu Šance. Velké poděkování patří organizačnímu týmu i týneckým hasičům, kteří připravili vynikající občerstvení a navíc navýšili výtěžek darovanou částkou ze své pokladny, čímž projevili velkou míru solidarity.

Máme také důvod k hrdoosti: Týnec získal první místo v krajské soutěži O keramickou popelnici! Toto ocenění potvrzuje, že třídění odpadu v naší obci funguje na jedničku.

V našem měsíčníku se dozvíte i o dění v mateřské škole, kde se naši nejmenší zapojují do podzimních projektových dnů a aktivně objevují kouzlo přírody, která je právě teď obklopuje. Pro všechny malé čtenáře a jejich rodiče máme navíc připraveny speciální stránky pro děti, kde na ně čeká spousta zábavných hádanek, omalováněk a podzimních rébusů.

Dále bych chtěla upozornit na důležitou sbírku: Sběrka na odlití zvonů pro kostel ve Staré Vodě. Jde o lokalitu s pohnutou historií, kterou se již mnoho let snaží vrátit zpět k životu a důstojnosti naší skauti. Pomozte jim symbolicky dokončit obnovu tohoto místa.

Ve Velkém Týnci nezapomínáme ani na naše kulturní kořeny. V tomto čísle naleznete informace o aktivitách Národopisného souboru Týnečáci, který byl založen už v roce 1986 a nadále s láskou k Hané udržuje naše místní zvyky a folklór.

V Přesazích vám potom přinášíme rozhovor s Veronikou a Jiřím Koleňákovými z Newton University Group, ve kterém tvrdí, že si nemusíte vybírat mezi byznysem, rodinou a časem pro sebe. Zjistěte, jak v rychle se měnícím světě kočlovat kariérní rychlík, jak využít adaptabilitu a proč je klíčové naučit se, že selhat je přece normální. Přeji vám příjemné počtení a klidné podzimní dny!

Vendula Vránová

Foto na titulní straně:

Fiona a Shrek na Pohádkovém lese 2025

Foto: Petr Hanuška

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zveřejnění, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčas na podatelnu obecního úřadu.“

ŘÍJNOVÝ ÚVODNÍK

Vyšlápnout si na začátku října jen tak polehku v tričku a sandálech, to se mi už dlouho nepodařilo. Je to dobře, nebo špatně? Jaksí podezřívavě pozoruji přírodu kolem sebe. Je to jen výjimečná anomálie, nebo je to předzvěst blížících se katastrofických změn? Nechci se teď pouštět do polemik, zda je Země modrou nebo zelenou planetou, ani do kolika uměli počítat staří Mayové. Zaujalo mne na tom faktu, jak dalece je v nás uložena potřeba sledovat vývoj počasí. Je to něco, co si lidé za tisíce let života na této planetě osvojili a geneticky předávali. Vždyť na tom záviselo mnohdy jejich přežití. Odhadnout, vyzozorovat přírodní změnu znamenalo být ve výhodě a zvýšit tak svoji šanci na přežití. Jsme na tom v podstatě pořád stejně. Jen to, že nás obklopuje vata civilizace nám dodává pocit falešné jistoty. Stačí však pár desítek centimetrů vody nad normál a ta vata je nám k ničemu. A když je vody pár centimetrů pod normál, tak se rádi klaníme potoku. Příroda nás prostě vždycky dostane. A že je to aktuální thema svědčí i tento úvod, ve kterém jsem se nad svoje očekávání tak rozběhl.

Chtěl jsem si připravit půdu pro svůj jelení skok, kterým mnohým otevřu oči a jiným vliji naději do žil a tepen. Je to opět o těsném sepjetí s přírodou. Podle statistických údajů se mnohem více dětí rodí v teplých měsících roku. No a odečtete-li devět měsíců, jste v období lidské říje. Pro některé je právě podzim tím pravým časem lásky. Lékaři prokázali zvýšenou plodnost (fertilitu) v tomto období u žen i mužů. Přivést dítě na svět v létě mělo v dřívějších dobách velké výhody, a hlavně to zvyšovalo šance na jeho přežití. Ale my, co věříme na lásku, se svého máje nevzdáme. Navrhují tedy ponechat rozumářům jejich říji a lyrikům jejich máj. Důležitý je přece výsledek! My na obci pak rádi do široka náruč otevřeme, abychom přivítali nové občány. Letošní říjen je také trochu okořeněn jakýmsi politickým kláním. Jednotlivé politické strany proti sobě už pár měsíců v různých souborých vyjízďejí. Lámu své dřevce o pevná brnění svých protivníků, anebo se notně potlučení válí v prachu. No a teď, možná to bylo včera či předevířem, lid svým hlasováním rozhodl. Jak? To při psaní tohoto úvodníku ještě nevím. Týnecké listy jsou pomalé, konzervativní, klasicky tištěné médium. Jeho stránky šustí a voní tiskařskou černí. Ale ať už zvítězil kdokoliv, princezna a celé království jsou na čtyři roky jeho. Princezna je v pohádkách synonymem pro pravdu. Tak snad s ní bude po to vymezené období zacházet královsky. Na pražském hradě je vyvěšena vlajka, na které se hrdě skví nápis „PRAVDA VÍTĚZÍ!“. V rámci lidského konání to ne vždy tak dopadá. Často je to

pravda vítězí, jak nás o tom historie poučuje. Třeba se zase v českém národě najdou odvážlivci, kteří na tu standardu vrátí to jedno slovo, které bylo ateisty vyhnáno do exilu a na Hradě zavlaže standarda s nápisem „Boží pravda vítězí!“. Připomnělo mi to jednu z mých oblíbených pohádek. Možná jsem vám ji už vyprávěl. Ale to nevádí. Opakování je matkou moudrosti.

To kdysi, když ještě chodil Pán Bůh s archandělem Gabrielem po zemi, se přihodilo toto. Pána Boha začali tlačit dřeváky, a tak mu Gabriel povídá: „Bože tady si sedni a já půjdu támhle k tomu sedlákovu, co pase ovce na stráni, požádat o trochu vlny na vycpání těch nešťastných dřeváků.“ Došel k sedlákovu, který měl sto ovcí a žádá ho o vlnu na vycpání dřeváků. „Nic ti nedám, nemám na rozhazování!“ zněla jeho příkrá odpověď. Pak jako by se v něm něco hnulo říká: „Můžeš si sebrat ty chomáčky vlny, co uvízly na keřích.“ Gabriel si je vzal a spěchal za Pánem Bohem. Bylo jí však málo a dřeváky tlačily stále. Na mezi o kousek dál pásla babička dvě hubené ovečky. Zašel tedy za ní a po-

žádal ji také o nějakou vlnu. „To víš, že ti ji dám. Podrž ovečku a já nastříhám, co bude třeba.“ Dala mu vlny pořádnou náruč. A tak měl Pán Bůh ve dřevácích pěkně měkoučko. „No a co odměna?“ táže se archanděl. „Tomu sedlákovu dalších sto ovcí a té babičce sedm let zimnice.“ praví Pán Bůh. „To nemyslíš vážně! Vždyť je to nespravedlivé!“ ohrazuje se proti tomu rozhodnutí archanděl. „Tak já ti to vysvětlím. Dobré skutky bez upřímného srdce mají být odměněny hned na zemi. Ten sedlák, když bude mít víc ovcí, se bude také víc užírat lakotou a obavami. Tak dlouho, než pochopí, kde hledat tu pravou cestu. Ta babička je už teď skoro svatá. Těch sedm let zimnice ji očistí a ona dosáhne nejvyššího stavu Boží milosti. Tak co je víc? Sedm let zimnice, nebo sto ovcí?“

No a s touto otázkou se s vámi milí čtenáři rozloučím, neb sazeč netrpělivě přeshlupuje za dveřmi, aby mohl sazbu odnést do tiskárny. Můj úvodník je posledním kamínkem mozaiky, kterou znáte jako Týnecké listy. A pěkné počtení vám všem přeji.

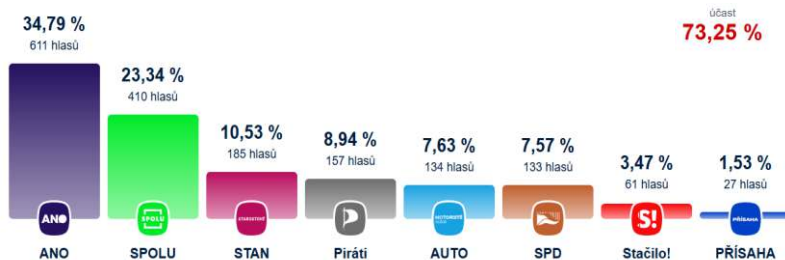
Stanislav Denk

VOLBY 2025

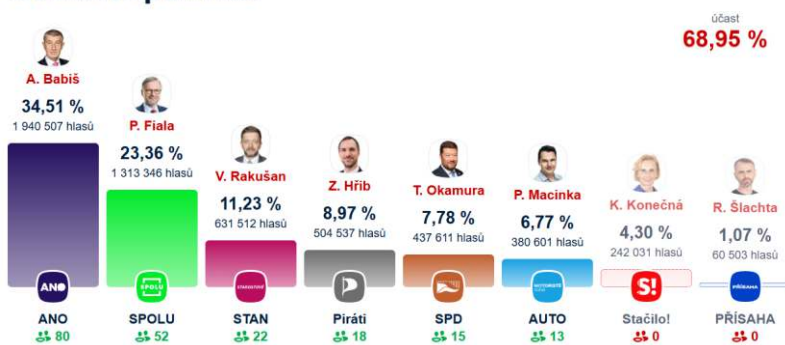
Ve dnech 3. a 4. října letošního roku proběhly volby do Poslanecké sně-

movny Parlamentu České republiky. I my vám přinášíme jejich výsledky.

Obec Velký Týnec

Česká republika

Nezobrazené politické strany získaly ve volbách méně než 1% hlasů

Zdroj: seznam.cz

Vendula Vránová,
šéfredaktorka

Petr Hanuška,
redaktor

Stanislav Denk,
redaktor

Vladimíra Hacsiková,
redaktorka

Pavel Peňaška,
grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.

Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522. Ročník XXXV, číslo 10. Vyšlo 7. října 2025. Cena výtisku 10,- Kč. Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkutytnec@velkutytnec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D.

Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkutytnec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkutytnec.cz.

Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: PROFITISK, Chválkovická 5, 779 00, Olomouc.

Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

KRONIKA

Kalendárium

2. září

Sírény na cestách

- Obec Velký Týnec - zámecká zahrada - 18:00 hodin

6. září

Pohádkový les 2025

- Komise pro volnočasové aktivity ZO VT+SDH VT - Chlum - 13:00 hodin

Vrba Cup 2025

- tenisový turnaj v losované čtyřhře - Tenisový klub VT - tenisový areál - 9:00 hodin

Týnec Beach 2025

- turnaj v beach volejbalu - beachvolejbalový areál - 9:00 hodin

12. - 14. září

Obnova Staré Vody

- Skaut Čechovice a Velký Týnec

14. září

Hody v Čechovicích

- Komise pro místní část Čechovice+Naše Čechovice - hřiště - 14:00 hodin

15. září

22. zasedání Zastupitelstva obce Velký Týnec

- společenský dům - 16:30 hodin

20. září

Hody ve Vsisku

30. září

24. zasedání mikroregionu Království

- Obecní úřad Krčmaň - 9:00 hodin

Další události

První zářijový den proběhlo rozloučení s bývalým zastupitelem obce panem Jaroslavem Rodem ze Vsiska. Společně s panem místostarostou Denkem jsme v olomoucké smuteční síni uctili jeho památku položením kytice. Jardo, odpovívej v pokoji! Byl jsi skvělým člověkem! Za spolupráce s paní zastupitelkou Veronikou Batovou a paní Markétou Vyhliďalovou z firmy Machovský s. r. o. pomaličku připravujeme projekt výstavby dětského hřiště ve společenské zahradě.

dě. Novou tvář by měl získat prostor za vstupní branou.

V úterý 9. září proběhl další kontrolní den na stavbě dálnice Olomouc-Kokory. Den D se blíží! Projedeme se po ní od 19. prosince letošního roku.

Ve čtvrtek 11. září schválila farní rada možnost pronájmu týnecké fary pro potřeby zájmových sdružení, k nimž patří Rodinné centrum Čmelda, SRPŠ ad.

Dne 22. září proběhlo jednání rady mikroregionu Království.

První zářijový den jsme se rozloučili s bývalým zastupitelem obce panem Jaroslavem Rodem

Počasí

Až do prvních dnů poslední zářijové dekády vládly příjemné téměř letní teploty. V první polovině solidně zapršelo, nicméně druhá půle byla na srážky slabší. Třetí dekáda začala velkým teplotním propadem a silným větrem.

První dekáda. Noc: 12, 13, 15, 11, 13, 14, 10, 9, 11, 13. Den: 27, 24, 27, 29, 26, 21, 20, 25, 24, 23.

Druhá dekáda. Noc: 16, 14, 12, 15, 9, 15, 8, 6, 10, 11. Den: 23, 20, 19, 19, 20, 19, 17, 21, 26, 27.

Třetí dekáda. Noc: 16, 15, 11, 11, 11, 9, 9, 7, 6, 4. Den: 28, 23, 13, 13, 9, 13, 18, 17, 14, 12.

Připravil Petr Hanuška

Ze Starostova deníku

Pohádkový les opět přilákal mnoho dětí z blízka i daleka

8/9 V noci na sobotu 6. září bouřlivě zapršelo, a když jsem ráno vstával a díval se přes okno, stále mrholilo. Měl jsem jistě stejnou myšlenku jako mnozí jiní: Změní se během dopoledne počasí??? Vždyť Týneckáky čekají čtyři akce!!! Folková zahrada, turnaje v tenisu či beach volejbalu a Pohádkový les! Změnilo! Bylo příjemně, takže všichni pořadatelé všech akcí si určitě oddychli... Po poledni jsem nelenil, vzal svou poněkud odrostlou dceru a vydal se – stejně jako desítky dětí, jejich rodičů či prarodičů – do Chlumu. Čekala nás návštěva v „harrypotterovském“ duchu. Krásné mas-

ky, vtipné úkoly, nadšené děti, to vše jsme na pohádkovém okruhu míjeli a viděli. Poděkování patří duchovní mámě akce paní zastupitelce Veronice Batové a všem pořadatelům kolem ní! Členům Komise pro volnočasové aktivity ZOVT, SDH VT, SRPŠ při ZŠ Milady Petřkové, RC Čmelda, MŠ VT či Bukohrátkám z. s. A trochu statistiky na závěr. Pohádkový les 2025 navštívilo 322 dětí, kolem 600 dospělých, na 10 stanovištích děti potkaly 38 pohádkových bytostí. A co za rok? Sraz na Pohádkové zámecké zahradě 2026!!!

Kontrolní den na stavbě dálnice D55 Olomouc-Kokory

9/9 V úterý 9. září proběhl další pravidelný kontrolní den na stavbě dálnice D55 Olomouc-Kokory. Přináším několik drobných informací. Stavba probíhá podle plánu, takže den otevření dálničního úseku 19. prosince l. r. není ohrožen. V sobotu 4. října proběhne „Den otevřených dveří“, resp. dálnice. Podrobný program naleznete na naší webovské stránce po dodání podkladů od ŘSD ČR. Od úterý 7. října bude obousměrný provoz Olomouc-Přerov převeden přes dálniční most. Když pojedete od Olomouce, uhnete doprava do odbočovacího pásu

směřujícího na Grygov. Na mostě odbočíte doleva, přejedete samotný most a na jeho konci odbočíte doprava na stávající komunikaci 1. třídy ve směru na Krčmaň. Most nebude až do konce stavby zprovozněn ve směru Velký Týnec-Grygov! Obec dokončuje projekt pro napojení stávající cyklostezky na Grygovské ulici na cyklostezku vedoucí přes dálniční most. Stavbu předpokládáme v 1. pol. 2026. Oprava komunikace Vsisko-Grygov, kterou bude provádět na své náklady ŘSD ČR, proběhne také v 1. pol. 2026.

© Miroslava Zavadilová

NABÍDKA SOUKROMÉHO FARMÁŘE

Soukromý farmář Jiří Novák bude v době od 9. do 22. října prodávat

- brambory na uskladnění/12,- Kč/kg
- krmné brambory/3,- Kč/kg
- cibuli/10-14,- Kč/1 kg
- krmnou řepu/4,- Kč/kg
- pšenici a ječmen/250 Kč pytel (50kg)

Přesný termín bude upřesněn na tabuli ve vratech u potravin Na Návsi (dle počasí), vždy od 15:00 do 17:30 hodin

Soupis usnesení z 22. zasedání Zastupitelstva Obce Velký Týnec

konaného dne 15. září 2025 od 16.30 hodin na malém sále Společenského domu Velký Týnec

Usnesení č. 1/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje program jednání 22. zasedání Zastupitelstva obce v této podobě:

- 1/ Rozpočtová opatření č. 4-6/2025
- 2/ Pronájem, směna a prodej obecních pozemků
- 3/ Žádost o pronájem nebytových prostor ve Zdravotním středisku VT
- 4/ Statut a jednací řád výborů Zastupitelstva obce Velký Týnec
- 5/ Projednání a schválení účelové dotace na akci Rozšíření systému nakládání s odpady v obci Velký Týnec a výběr realizační firmy
- 6/ Výběr firmy na dodávku plynu pro Obec Velký Týnec
- 7/ Různé, diskuse

Usnesení č. 2/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí Rozpočtové opatření č. 4/2025

Usnesení č. 3/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí Rozpočtové opatření č. 5/2025

Usnesení č. 4/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí Rozpočtové opatření č. 6/2025

Usnesení č. 5/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec zamítá

Žádost XX o koupi, příp. dlouhodobý pronájem pozemku p. č. 845 zahrada o výměře 6364 m² v k. ú. Velký Týnec

Usnesení č. 6/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec zamítá žádost XX o koupi části pozemku p. č. 641/1 zahrada o výměře cca 200 m² v k. ú. Velký Týnec a navrhuje v případě zájmu žadatelky dlouhodobý pronájem

Usnesení č. 7/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost Obce Grygov o prodej částí pozemků p. č. 267/4, 263 a 265/1 o celkové výměře cca 674 m² v k. ú. Vsisko za odhadní cenu

Usnesení č. 8/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec zamítá Žádost XX o koupi části pozemku p. č. 209/1 ostatní plocha ostatní komunikace o výměře 93 m² v k. ú. Čechovice. Zastupitelstvo obce doporučuje v případě zájmu žadatele dlouhodobý pronájem za cenu 50,- Kč/m²

Usnesení č. 9/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost XX o pronájem části pozemku p. č. 386 ostatní plocha ostatní komunikace o výměře cca 340 m² v k. ú. Čechovice za cenu 10,- Kč/m²

Usnesení č. 10/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje vyvěšení žádosti o pronájem nebytových prostor ve Zdravotním středisku Velký Týnec za účelem zdravotnických služeb

Usnesení č. 11/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Statut a jednací řád výborů Zastupitelstva obce Velký Týnec

Usnesení č. 12/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí účelové dotace v maximální možné výši 783.293,50 Kč, která bude poskytnuta z prostředků Operačního programu Životní prostředí 2021-2027 na základě Rozhodnutí o poskytnutí dotace č. 24_068/0005087 vydaného Ministerstvem životního prostředí. Účel dotace je financování projektu s názvem „Rozšíření systému nakládání s odpady v obci Velký Týnec“, registrační číslo CZ.05.01.05/01/24_068/0005087

Usnesení č. 13/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje související spolufinancování projektu z rozpočtu obce a zapojení do rozpočtu na rok 2026

Usnesení č. 14/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje

Protokol z jednání Komise pro otvírání obálek, hodnocení a posouzení nabídek k veřejné zakázce „Rozšíření systému nakládání s odpady v obci Velký Týnec“ a se stanovenými závěry souhlasí.

Vybraným dodavatelem, který splnil veškeré stanovené podmínky a předložil ekonomicky nejvýhodnější nabídku, je společnost ELKOPLAST CZ, s. r. o., Štefánikova 2664, 760 01 Zlín s celkovou nabídkovou cenou 1.023.000,- Kč bez DPH

Usnesení č. 15/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje uzavření kupní smlouvy s vybraným Dodavatelem firmou ELKOPLAST CZ, s. r. o., Štefánikova 2664, 760 01 Zlín na realizaci veřejné zakázky s názvem „Rozšíření systému nakládání s odpady v obci Velký Týnec“ a pověřuje starostu obce k podpisu kupní smlouvy s vybraným dodavatelem

Usnesení č. 16/22/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje výběr dodavatele plynu MND a. s., Úprkova 807/6, 695 01 Hodonín za cenu 1.025,- Kč/MWh. Pověřuje starostu obce podpisem příslušné smlouvy

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci říjnu blahopřejeme
k významným životním milníkům
těmto našim spoluobčanům

84 let

Františka Synková z Velkého Týnce

75 let

Zdeněk Chlachula z Velkého Týnce

82 let

Vlasta Sofková z Velkého Týnce

Připravila Radka Tomečková
Autorka je matrikářkou obce

80 let

Karel Hudeček z Velkého Týnce
Marie Dočkalová z Čechovic

VZPOMÍNÁME

Kdo byl milován, není zapomenut

Pan Ladislav Pospíšil

by se 27. září dožil 90 let
a 15. října vzpomeneme 24. výročí do jeho úmrtí

Vzpomínají manželka, dcera a synové s rodinami

**Darujte
odpoledne**
dětem s postižením

Není potřeba předchozích zkušeností

V homesharingu vás vše naučíme během pečlivé přípravy.

Stačí dvě odpoledne v měsíci

Zálež na každém, kolik dá homesharingu času.

Přináší smysluplné trávení volného času

Pečující rodina díky vám získá čas pro další členy rodiny.

HOMESHARING

“Ze začátku jsem měla obavy a čekala jsem to mnohem těžší. Dnes, když pro něj přijedu, tak už stojí obutý před domem a maminka říká, že se na mě hrozně těší. Vidím na něm, že je se mnou rád a užíváme si to.”

hostitelka Darina

Zapoj se i ty!

**Máte možnost darovat pečujícím
rodinám chvíli oddechu.**

720 621 687

homesharing.olomouc@seznam.cz

@zetmy.olomouc

www.zet-my.cz

STAROSTOVÝM OBJEKTIVEM

Na zasloužený odpočinek odešla skvělá paní učitelka Šárka Doleželová, která nesnášela selfička

Hlavní sál v hasičské zbrojnici po rekonstrukci

Součástí modernizace je nákup nových skleniček...

...a nádobí

Oprava havárie na vodovodním řadu v ulici U Nové školy

© archiv starosty obce

Tuto fotografii mi poslal obyvatel Masarykovy ulice - způsob uložení odpadu pojmají někteří lidé velmi svérázně

Odpady v kraji nejlépe třídí v Šumperku, Velkém Týnci, Majetíně a Mutkově

Prestižní ocenění za třídění odpadů dnes v prostorách olomouckého Červeného kostela převzali zástupci měst a obcí z Olomouckého kraje. Soutěž „O keramickou popelnici“ je už dvacátým rokem tradiční součástí informačních aktivit na podporu sběru separovaného odpadu, na nichž hejtmanství spolupracuje s autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s.

soutěže do prestižní Síně slávy odpadového hospodářství Olomouckého kraje. Stříbro putuje opětovně do Ostružné a bronz do obce Hraběšice. V rámci jubilejního 20. ročníku byly navíc rozdány speciální ceny, které putovaly k nejlépejším obcím a městům v jednotlivých kategoriích za dobu trvání soutěže. Mimořádné ocenění putuje do Ostružné, Majetína, Jeseníku a Olomouce.

celý systém odpadového hospodářství. Výsledky dlouhodobého snažení se odrážejí na výborných výsledcích, díky nimž kraj ve statistikách figuruje na předních příčkách. Nemaý podíl na tom mají obyvatelé těch nejlépejších měst a obcí, které dnes oceňujeme," uvedla na slavnostním ceremoniálu náměstkyně hejtmana Olomouckého kraje pro oblast životního prostředí, odpadů a zemědělství Irena Blažková (ANO). Nedílnou součástí ocenění jsou i motivační finanční odměny na podporu odpadového hospodářství, které obcím na medailových příčkách poskytne Olomoucký kraj. Obce si tak mezi sebe v závislosti na konečném umístění rozdělí celkovou částku 300 tisíc korun.

V rámci dlouhodobé spolupráce s Olomouckým krajem podporuje společnost EKO-KOM rozvoj třídění odpadu v regionu. A to díky projektu Intenzifikace odděleného sběru a využívání vytríděných složek komunálního odpadu, včetně obalové složky. „Olomoucký kraj obsadil druhou příčku v pomyslném srovnání všech krajů ČR. Jeden obyvatel kraje vytrídil v loňském roce v průměru 82,5 kilogramu papíru, plastu, skla, kovu a nápojových kartonů v rámci obecních systémů do veřejně přístupných barevných kontejnerů i do menších nádob přímo u domu. Mimo to odevzdal v průměru každý obyvatel kraje v loňském roce dalších 19 kilogramů papíru a kovu do výkupu sběrných surovin. Ocenění, které dnes obce přebírají, má jejich zástupce motivovat k tomu, aby se snažili třídění odpadů mezi občany maxi-

málně podporovat," uvedla ředitelka oddělení regionálního provozu společnosti EKO-KOM, a.s., Martina Filipová.

VÝKON TŘÍDĚNÉHO SBĚRU V OLOMOUCKÉM KRAJI

- Výtěžnost bez kovů: **59,9** kg/ob. – 4. místo v rámci ČR.
- Celková výtěžnost: **82,5** kg/ob. – 2. místo v rámci ČR.
- Nadprůměrný ve sběru kovu, plastu a nápojového kartonu.
- Lehce nadprůměrný ve sběru papíru a skla.

SBĚRNÁ SÍŤ V OLOMOUCKÉM KRAJI

- Na území kraje je rozmístěno přes **110 000** nádob na třídění.
- Jedno sběrné hnízdo slouží průměrně **86** obyvatelům (nejsou započteny individuální a pytlové sběry).
- Ve veřejné síti je **7 256** nádob na papír, **8 649** nádob na plast, **7 481** nádob na sklo, **1 486** nádob na nápojový karton a **1 490** nádob na kov.
- V individuální síti je **35 931** nádob na papír a **48 433** nádob na plast.

První místo v kategorii měst nad 15 tisíc obyvatel získalo město Šumperk. Na druhém místě skončily Hranice, pomyslný bronz putuje stejně jako vloni do Prostějova. V kategorii obcí od 2 001 do 15 tisíc obyvatel obsadil první příčku Velký Týnec, stříbro míří do Loštic, třetí místo patří Javorníku. V kategorii obcí od 501 do 2 000 obyvatel zvítězil Majetín, druhá pozice patří stejně jako vloni Brodku u Přerova, třetí skončila vloni vítězná Bělá pod Pradědem. Zlato v kategorii obcí do 500 obyvatel získal znovu Mutkov, který tak po Majetíně, Lipíně a Olomouci putuje jako čtvrtá obec v historii

Do soutěže, kterou každoročně pořádá Olomoucký kraj se společností EKO-KOM, a.s., bylo zapojeno 399 obcí a měst v regionu. V samotném klání se hodnotila vykazovaná data v systému EKO-KOM. Šlo především o množství vytríděných odpadů v hlavních komoditách v přepočtu na jednoho obyvatele na území jednotlivých obcí a měst. Hodnocen byl mimo jiné i podíl tříděného sběru z celkového množství komunálních odpadů. „Velmi intenzivně spolupracujeme se zástupci obcí v našem kraji, společnými silami se snažíme neustále zlepšovat

Přehled nejlepších obcí a měst 20. ročníku soutěže O keramickou popelnici:

Kategorie do 500 obyvatel	
Pořadí	Obec / město
1. místo	Mutkov
2. místo	Ostružná
3. místo	Hraběšice
4. místo	Horní Studénky
5. místo	Hradec-Nová Ves
Kategorie 501 – 2 000 obyvatel	
Pořadí	Obec / město / městys
1. místo	Majetín
2. místo	Brodek u Přerova
3. místo	Bělá pod Pradědem
4. místo	Loučná nad Desnou
5. místo	Hlušovice
Kategorie 2 001 - 15 000 obyvatel	
Pořadí	Obec / město
1. místo	Velký Týnec
2. místo	Loštice
3. místo	Javorník
4. místo	Zábřeh
5. místo	Lipová-lázně
Kategorie obcí nad 15 000 obyvatel	
Pořadí	Město
1. místo	Šumperk
2. místo	Hranice
3. místo	Prostějov
4. místo	Přerov

Superdávka od října nahradí čtyři stávající dávky

V České republice se mění forma pomoci státu pro domácnosti s nízkými příjmy. Od 1. října 2025 vstoupí v platnost nový zákon o dávce státní sociální pomoci. Čtyři dosavadní dávky – příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení – nahradí jedna vícesložková dávka, tzv. **superdávka**. Je koncipována tak, aby pokrývala náklady domácností na živobytí a bydlení. Zahnuje také prvky týkající se pracovní aktivity, péče o děti a zohledňuje specifické situace některých domácností, například seniorů, samoživitelů a osob se zdravotním postižením. Místo několika žádostí se bude nově podávat jen jedna žádost za celou domácnost, a to jednoduše online v Klientské zóně Jenda nebo na kterékoli pobočce Úřadu práce ČR.

Nová žádost: kdo ji podává, kdy a co bude následovat

Superdávka se přiznává celé domácnosti. Žádost může podat kterýkoliv její plnoletý člen, pokud má souhlas ostatních. Ti pak již o dávku nežádají, protože je možné podat pouze jednu žádost za jednu domácnost. Domácnosti bude vyměřena jedna souhrnná částka, která zohlední situaci domácnosti na základě čtyř složek, tedy bydlení, živobytí, bonus na dítě a pracovní bonus. Přejechod z dosavadního systému na superdávku proběhne od října 2025 do dubna 2026. Domácnosti, které aktuálně některou z dávek pobírají, by si měly žádost o novou dávku podat v období **od 1. října do 31. prosince 2025**. Pokud tak neučiní, nárok na stávající podporu jim zanikne k 31. prosinci 2025 s posled-

ní výplatou v lednu 2026 a nebude tedy možné plynule navázat na nový systém. Noví žadatelé, kteří aktuálně nemají přiznanou žádnou z rušených dávek, si mohou o novou dávku státní sociální pomoci požádat od 1. října 2025 kdykoli a platí pro ně standardní řízení dle zákona.

Jakým způsobem lze žádost podat?

O superdávku lze požádat dvěma způsoby. Nejjednodušší bude elektronické podání, ale stále zůstává také možnost osobního podání na pobočkách úřadu práce. **Online** lze žádat prostřednictvím **Klientské zóny Jenda** na webu jenda.mpsv.cz nebo v mobilní aplikaci, která je k dispozici ke stažení zdarma v Google Play a App Store. Lze zde žádost vyřídit **jednoduše z pohodlí domova, bez front a mimo úřední hodiny**. Do kli-

entské zóny se občané přihlásí pomocí identity občana, například bankovní identitou nebo Mobilním klíčem eGovernmentu. Informace o založení identity občana jsou dostupné například na webu www.identita.gov.cz nebo u jednotlivých bank.

Jenda klienty provede celou žádostí, sehraje si dostupné informace a vyzve je k doložení pouze dokumentů nezbytných k posouzení nároku. Ty mohou naskenovat, nahrát nebo jednoduše vyfotit mobilním telefonem a přiložit k žádosti.

Pokud někdo nemůže či nezvládne využít online podání a zvažuje návštěvu pracoviště úřadu, má možnost tzv. asistovaného podání přímo na pobočce Úřadu práce ČR.

Vzhledem k očekávaným frontám na pobočkách a sjednaným termínům s nejzranitelnějšími skupinami doporučuje

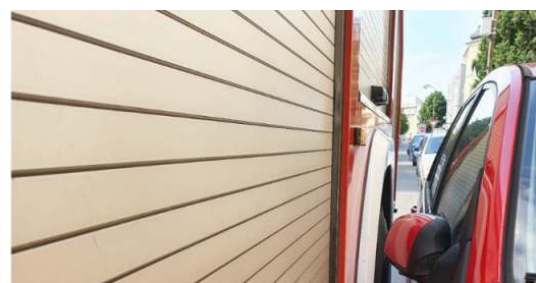
úřad práce využít **rezervaci termínu v objednávkovém systému na webu www.uradprace.cz/kontakty-na-pobocky**. Bez tohoto termínu se klient může vystavit dlouhému čekání ve frontě.

Při osobní návštěvě úřadu je potřeba si přinést **průkaz totožnosti, rodná čísla všech členů domácnosti, jejich souhlasy s řízením** a potřebné dokumenty pro doložení nároku. Seznam dokumentů i vzor souhlasu naleznete na webu www.uradprace.cz/davka-statni-socialni-pomoci-superdávka. Detailní a ověřené informace o superdávce a řízení podle nového systému naleznete pouze na oficiálních stránkách Úřadu práce ČR (www.uradprace.cz) a Ministerstva práce a sociálních věcí (www.mpsv.cz).

Šetřete svůj čas
a vyřídíte vše důležité online v Klientské zóně Jenda.

Stáhnout v App Store | Stáhnout v Google Play

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU | NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY | MPSV MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ | Úřad práce ČR | jenda

Parkujte s rozumem

Hasiči radí, jak parkovat a tvořit záchranářskou uličku

Parkování:

- ⚠ Na komunikacích parkujte vždy tak, aby vedle vás zůstal volný pruh široký minimálně 3 metry
- ⚠ Preferujte parkování pouze podél jedné strany komunikace
- ⚠ Parkujte v dostatečné vzdálenosti od hranice křižovatek, zatáček a zúžení komunikací
- ⚠ Neparkujte na nástupních plochách pro požární techniku, těsně před vstupem do objektů a před nadzemními hydranty a na podzemních hydrantech

Bezpečný průjezd:

- ⚠ Jede-li vůz s právem přednosti v jízdě se zapnutým výstražným zařízením, sjedte k pravé krajnici
- ⚠ Dělejte uličku pro záchranáře vždy, když se blížíte do kolony. Doleva uhybejte, pokud stojíte v levém jízdním pruhu, ostatní řidiči uhybají doprava
- ⚠ Sledujte směrovky záchranářů a umožněte jim průjezd. Pokud svítí na semaforu červená, najedzte k pravému okraji vozovky. Pozor, může jet několik záchranářských vozidel za sebou!

HASIČSKÝ
ZÁCHRANNÝ SBOR
OLOMOUCKÉHO
KRAJE

Týnecké listy vyhlašují soutěž O FOTKU MĚSÍCE

**Nejoriginálnější fotka
bude oceněna každý měsíc
poukázkou na nákup
v Olympii Olomouc
v hodnotě 300,- Kč**

** po uveřejnění k vyzvednutí na sekretariátu OÚ ve Velkém Týnci*

Soutěží se ve dvou kategoriích

Život v naší obci

Do kategorie patří snímky zachycující člověka při práci, odpočinku, zábavě, ale i portréty či akty.

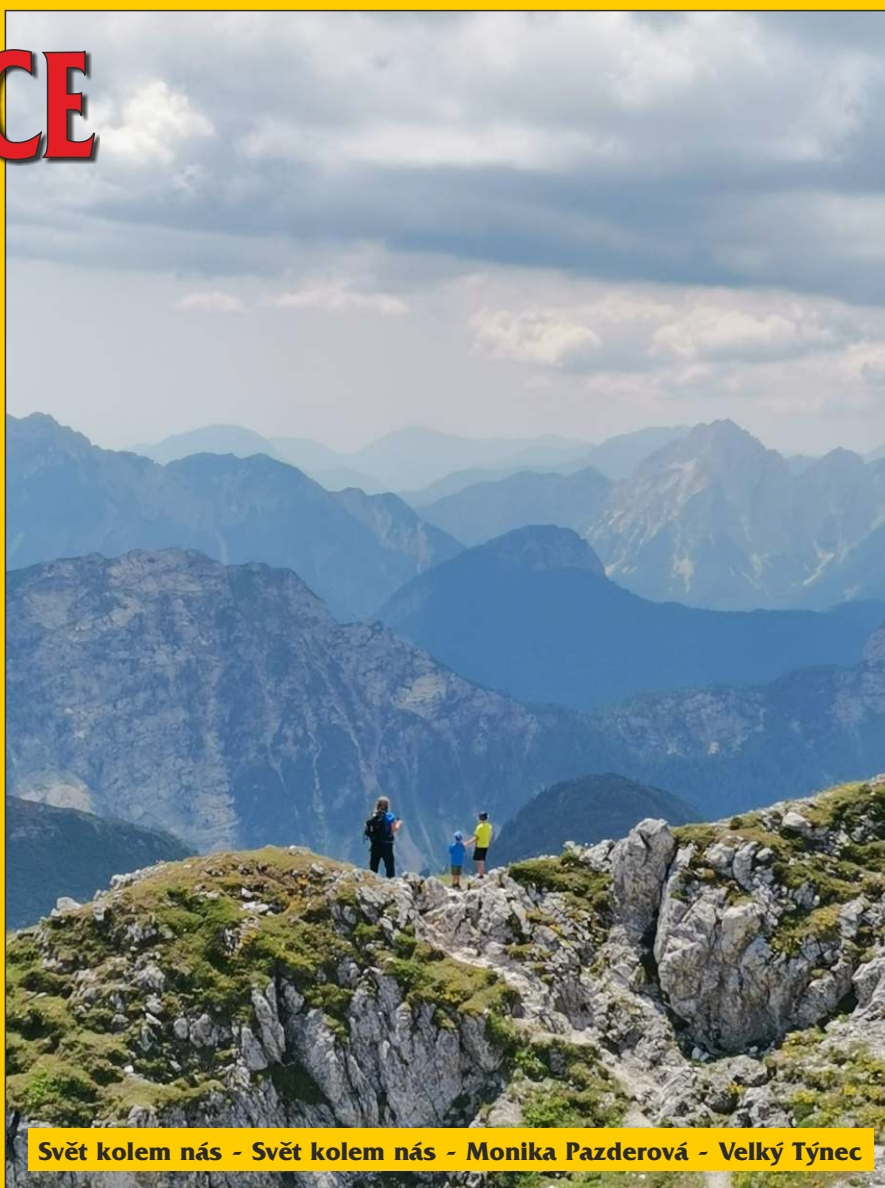
Svět kolem nás

Do kategorie zařazujeme snímky zvířat, rostlin, krajiny, ale i architektury a uměleckých děl.

**Do jaké kategorie má být fotka zařazena,
rozhoduje autor.**

**Fotku je třeba zaslat na email:
mistostarosta@velkytynec.cz**

Nezapomeňte uvést jméno a příjmení autora, adresu, věk a kategorii, ve které chcete soutěžit.

Svět kolem nás - Svět kolem nás - Monika Pazderová - Velký Týnec

Život v naší obci - Folklor - láska napříč generacemi - Lenka Pazderová - Velký Týnec

Co nového na stavbě D5501 Olomouc – Kokory v měsíci září

SO101 – km 0,300 – 1,500 – Dokončena pravá strana vozovky včetně odvodňovacích a bezpečnostních prvků, převedení provozu. Levá strana uzavřena, odfrézování stávajících konstrukcí, výstavba nových konstrukcí

SO 101 – km 1,600 – 4,300 – Dokončena pokládka CB krytu, probíhá realizace odvodňovacích prvků (CURB KING), štěrbinových žlabů, realizace středního dělicího pásu, nepevněných krajnic, dokončovací práce na ohumusování násypů, započata instalace ocelových svodidel

SO 765 – Protihluková stěna před ČS PRIM, dokončeno

SO 766 – Protihluková stěna u ČČ PRIM – osazeny sloupky, osazeny soklové panely

SO 190.2 – Osazeny byly 4ks portálových konstrukcí

SO 371 – Retenční nádrž – probíhají dokončovací práce

SO 201 – Úpravy na mostu přes Týneček – objekt dokončen

SO 134 – Dokončeny asfaltové vrstvy v předpolí mostu SO220

SO 202 – Mostní objekt dokončen, příprava pro pokládku AHV

SO 221 – Ekodukt v zářezu – provedena

poslední betonáž příčle, odsukružení, armování a bednění nábehových zdí u střední opěry (směr od Přerova), betonáž za rubem opěr

SO 381 – Realizace odvodnění stavby

SO 154 – Realizace drenáží

SO 205 – Dokončeny izolace, mostní římsy

SO 206 – Probíhá izolace mostovky, realizace říms

SO 130 – Dálniční odpočívky na konci úseku – zemní těleso na obou stranách dokončeno včetně aktivní zóny, pravá odpočívka – kanalizace dokončena, probíhá realizace drenáží

SO 101 – km 7,100 – 7,900 – Realizace drenáží, realizace příkop, dosypání násypu zemního tělesa, realizace aktivní zóny, ohumusování svahů, hydroosevy

SO 321 – Dokončovací práce (zatravnění odpočívky)

SO 43x – Zahájeny práce na překopech a uložení chrániček pro VO (veřejné osvětlení) na odpočívkách

SO 49x – Na celé délce stavby probíhají

levé (uzavřené) straně hlavní trasy na začátku úseku.

Jiří Škrabal

Autor je provozně-obchodní náměstek EUROVIA

Poznámky:

*Před realizací CURB-KING se připravuje staveniště, osazují se kotevní prvky pro žlaby a následně se pomocí speciálního stroje typu CURB-KING betonují monolitické odvodňovací žlaby přímo na místě stavby, což eliminuje potřebu prefabrikovaných prvků. Tento proces snižuje dobu výstavby a zaručuje vyšší kvalitu a dlouhodobou spolehlivost provedených odvodňovacích systémů dopravních staveb.

**Podkladní vrstva VMT je vrstva vozovky vyrobená z asfaltového betonu s vysokým modulem tuhosti (VMT), určená pro podkladní a ložné vrstvy vozovky s vysokým dopravním zatížením. Tato směs se vyznačuje vyšším obsahem tvrdších asfaltových pojiv a nízkou mezerovitostí, což jí dodává vysokou tuhost, odolnost proti trvalým deformacím (vyjetým kolejm), únavě a vodě, a tím i delší životnost.

***Výkopové práce pro nádrž ORL znamenají přípravu výkopu a zeminy pro uložení betonové nebo plastové nádrže

SO 120 – Pokládka AHV (asfaltová hutněná vrstva) – obrušná vrstva, realizace ocelových svodidel a nepevněných krajnic

SO 110 – Pokládka AHV – obrušná vrstva na rampách C + D, realizace ocelových svodidel a nepevněných krajnic

SO 220 – Byly dokončeny mostní římsy, izolace mostovky, litý asfalt, pokládka AHV, instalace zábradlí a sloupků svodidel

SO 301 – Výšková úprava uličních vpustí před realizací CURB KING*

SO 203 – Probíhají dokončovací práce

SO 101 – V km 4,600 – 7,100 – provedena pokládka MZK (mechanicky zpevněné kamenivo), AHV – podkladní vrstva VMT** + ložná vrstva, realizace štěrbinových žlabů, pokládka CURB KING, zemní krajnice, nepevněné krajnice, realizace SDP (středního dělicího pásu), ražba ocelových svodidel, realizace betonových desek pod prefa svodidla nad objekty SO203 a SO 204, realizace příkop, dokončovací práce na ohumusování

SO 361 – Výkopové práce pro nádrž ORL***, podkladní deska, uložení prefa nádrží, obsypy

SO 372 + SO 373 + SO 374 + SO 375 – provedeny betonové prahy, zemní tělesa nádrží, výtokové objekty dokončeny, pokládka zatravněvacích dlaždic na svahy

SO 362 – Výkopové práce pro nádrž ORL, podkladní deska, uložení prefa nádrže, obsypy

SO 860 – Po celé délce trasy probíhají práce na oplocení

Dne 7. 10. 2025 bude převeden provoz silnice I/55 přes most SO220. Tímto opatřením se nic nemění, silnice na Grygov zůstává i nadále uzavřena. Jde pouze o přeměrování provozu tak, abychom byli schopni dokončit práce na

sloužící jako odlučovač ropných látek (ORL), která slouží k odstraňování olejů a jiných lehkých kapalin z dešťových vod. Tyto práce jsou prvním krokem stavebního procesu, který zahrnuje odtěžení zeminy, úpravu terénu a zajištění stability pro následnou instalaci rozhodující technologie v zemině.

NATĚRAČ

Komedie Natěrač pochází z pera úspěšného dramatika, scénaristy a herce **Donalda Churchilla**. Patří do žánru takzvaných „čistých komedií“, které si za svůj cíl kladou jediné: pobavit diváka tolika divadelními prostředky, kolika to jen bude možné. Churchill patří k mistrům tohoto žánru a jeho komedie jsou divácky oblíbené nejen v Anglii, ale i v zahraničí. Například právě komedie Natěrač se hrála nejen po celé Evropě, ale také v Mexiku, Argentíně, Austrálii, Izraeli, ve Spojených státech amerických, v Kanadě, na Novém Zélandu nebo v severní Africe. Režie této komedie se v Moravském divadle ujal **Jana Paulová**, pro kterou to po Gogolově Revizorovi byla již druhá režijní spolupráce s olomouckou činohrou.

Hrají: Roman Venc, Lenka Kočíšová, Jana Posníková

MORAVSKÉ DIVADLO OLOMOUC
Společenský dům Velký Týnec - 18. října 2025 od 18:00 hodin

Cena vstupenky: v předprodeji 250 Kč (na www.smsticket.cz, od 11.10.2025 v leznictví Coufalovi), na místě 300 Kč
Zakoupené vstupné se nevrací

TÝNECKÝ DIVADELNÍ PODZIM 2025

NORMÁLNÍ DEBIL

Retro komedie Normální debil vznikla na motivy stejnojmenné knihy **Roberta Bellana**. Základem vyprávění jsou příběhy z autorova dětství prožitého v socialistickém Československu. Během večera **plného humoru**, nadsázky i nostalgie se ocitneme například v socialistické domácnosti, ve škole, na fotbalovém hřišti, v nemocnici, nebo třeba i na překvapivé hříbovém sexuálním večírku. Nedílnou součástí inscenace je dobová **pop music** a vysílání Československé televize.

Hrají: David Macháček, Robert Bellan/Martin Vrtáček, Anna Pospíchalová, Emília Pospíchalová

DIVADLO PECKA

Společenský dům Velký Týnec - 6. prosince 2025 od 18:00 hodin

Cena vstupenky: v předprodeji 200 Kč (na www.smsticket.cz, od 29.11.2025 v leznictví Coufalovi), na místě 250 Kč
Zakoupené vstupné se nevrací

DOBRO NOC

1. 11. 2025
MERCEDES-BENZ MORAVIA

HANELL
MÓDNÍ PŘEHLÍDKA

VERNISÁŽ GRAPHEART

DEGUSTAČNÍ FINGERFOOD
CATERING OLOMOUC

BENEFIČNÍ **AUKCE**

DEGUSTACE VÍN
VINAŘSTVÍ EHRlich

MODERUJE
JAN ČENSKÝ

HUDEBNÍ VYSTOUPENÍ
MATĚJ PLŠEK
PLUS THEATER QUARTET

VÝTĚZEK Z AKCE PUTUJE NA

ONKOLOGICKÉ CENTRUM FN OLOMOUC

WWW.DOBRONOC.CZ

CENÍK připojení k internetu v obci Velký Týnec

SLUŽBA	Wifi 5G	Wifi 60G		OPTIKA		
PŘI ROČNÍM PŘEDPLATNÉM	200 Kč	300 Kč	400 Kč	300 Kč	500 Kč	700 Kč
MĚSÍČNÍ PLATBA	240 Kč	360 Kč	480 Kč	360 Kč	600 Kč	840 Kč
RYCHLOST STAHOVÁNÍ	7 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	500 Mbps	1000 Mbps
RYCHLOST ODESÍLÁNÍ	3,5 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps
LIMIT STAHOVÁNÍ	neomezený	neomezený		neomezený		
instalace zdarma se závazkem na 2 roky						

POZNÁMKA: Připojte se k nejrychlejšímu internetu v okolí. Pro dotaz na nejvyšší možnou rychlost využijte naše kontakty, rádi Vám obratem odpovíme. Instalace antény nebo optického modemu zdarma při úvazku na dva roky. Uvedené ceny jsou včetně DPH. Více informací a seznam čísel popisných obce, kde se dá připojit k optické síti najdete na <http://intranet.velkytynec.cz>. Jsme tu s vámi již více jak 20 let.

Objednávky a servis
608 292 789

Poruchová linka a nonstop záznamník
587 571 432

e-mail:
internet@velkytynec.cz

LATINA PRO ŽENY A DÍVKY

Velký Týnec

10 lekcí, každé úterý 17:00-18:00

Přijďte si zatančit a rozhýbat tělo

Začínáme 30. Zář

Cena 1 500,- / osoba

Přihlas se na tel: 739 490 954

Nebo na mail: karolinacadilkova@seznam.cz

Lekce probíhají ve společenském domě

KRUHOVÉ TRÉNINKY

KARDIO

SILOVÝ

INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP KE KAŽDÉMU KLIENTOVI

UT 16:00-19:00

ČT 16:00-19:00

SO INDIVIDUÁLNĚ

NE INDIVIDUÁLNĚ

HASIČSKÁ ZBROJNICE

BYSTRICKÁ 411

783 72

VELKÝ TÝNEC

REZERVACE NA MOB. ČÍSLE
+420 776 605 999

VÍCE INFORMACÍ

Trenérka Lenka Novotná vás srdečně zve
na kruhový trénink nejen pro ženy, ale i muže

Chceš se naučit něco nového? Změnit životní styl?
Cvičení probíhá každé úterý a čtvrtek
na Hasičské zbrojnici ve Velkém Týnci.

Registrace na tel. číslo 776 605 999

ROZTANČÍME VELKÝ TÝNEC

Taneční kurzy
pro dospělé

9 lekcí, každou středu 19:00-20:30

Vhodné pro začátečníky i pokročilé

Začínáme 1. Října

Cena 1 500,- / osoba

Přihlas se na tel: 739 490 954

Nebo na mail: karolinacadilkova@seznam.cz

Lekce probíhají ve společenském domě

VOLNÁ VSTUPENKA

MODERNÍ DŮM

OLOMOUČ

Výstaviště Flora

6. – 8. 11.

f Stavotech

**SPOŘÍME
ENERGIE!**

omnis
pořadatel veletrhu

T: 608 711 422, nasadil@omnis.cz, www.omnis.cz

KOMISE PRO KULTURU A SPORT OBCE VELKÝ TÝNEC

- všechny srdečně zveme na akci -

TÝNECKÁ HALLOWEENSKÁ PARTY

Kdy: 1.11.2025, 17:00 – 22.00

Kde: stodola na zámecké zahradě ve Velkém Týnci

Po celou dobu konání akce: DJ – diskotéka; Fotokoutek;
Siloměr; Žebřík siláku

20:30 VEJLKÁ OHŇOVÁ SHOW
SKUPINY MARKUS M

VSTUP: ZDARMA

Halloweenská občerstvení k dispozici ve stodole
(BUDE I VAŘENÉ MĚSO Z KOTLE). Hostůmy vítány, ale nejsou nutností.

Přijďte si užít pořádnou halloweenskou atmosféru!

LAMPÍONOVÝ PRŮVOD

24. ŘÍJNA 2025 OD 18.00 HODIN

OBEC VELKÝ TÝNEC, SDH VELKÝ TÝNEC,
JUNÁK VELKÝ TÝNEC A ČECHOVICE A DECHOVÁ HUDBA DOLANKA
VÝS ZVOU NA TRADIČNÍ LAMPÍONOVÝ PRŮVOD
U PŘÍLEŽITOSTI 107. VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVENSKA

**SRAZ ÚČASTNÍKŮ V 17.50 HODIN
PŘED SPOLEČENSKÝM DOMEM VE VELKÉM TÝNCI**

U PAMÁTNÍKU NA HRADISKU VÁS ČEKÁ
TEPLÉ I STUDENÉ OBČERSTVENÍ
A SLAVNOSTNÍ OHŇOSTROJ,
KTERÝ BUDE VIDĚT V ŠÍROKÉM OKOLÍ

LAMPÍONY VŠECH BAREV S SEBOU!

SRDEČNĚ ZVOU POŘADATELÉ

Pozvánka na koncert Davida Uličníka

Prázdniny utekly jako voda a mnohým rodičům se ulevilo, že konečně dětem začne školní režim a že pro mnohé skončí nuda a hlavně starost, kam s dětmi, když po ruce nejsou babičky ani tety. Tak to bylo aspoň u nás.

My jsme se ale nenudili. Letní kina jela ostošest a spolu s Ladikem Dvořákem a holkami Lexovými jsme měli pokaždé nachystané občerstvení, aby návštěvníci měli pohodu. A co si budeme namlouvat, s plným břichem se sleduje film lépe. Maruška Janečková vybrala filmy na jedničku a účast byla hojná. Velice si vážím skupiny lidí, kteří s odhodláním a vždy s úsměvem na rtech přijdou a vše připraví. Není to jednoduché a já jim za to moc děkuji. Letošní výměstek ze čtyř večerů, včetně dobrovolného vstupného, byl 29.670,- Kč. Rozhodla jsem se, že ho věnujeme opět pro moji srdeční záležitost, a to Hematologicko-onkologickou kliniku a dětský hospic v Olomouci.

Slavnostní předání peněz proběhne 31. října v 19:00 hodin na koncertě Davida Uličníka, který se uskuteční v našem společenském domě. Jsem šťastná, že si David vybral naši obec, kde uvede svůj premiérový koncert. Není to náhoda, ale právě Jitka Zelenková mu doporučila náš společenský dům, který si vloni moc pochvalovala jak z hlediska akustiky, tak i zázemí s úžasnou atmosférou. Je to prostě pro nás odměna. Všem tento koncert doporučuji. Mnozí, kdo nás podporují a jezdí na naše koncerty do Dubu nad Moravou, už o Davidovi vědí a vzpomenu si na jeho neskutečný hlas a tu boží atmosféru, kdy opravdu šest set lidí stálo a nechtělo ho pustit domů. Zkrátka, máme se na co těšit! A ještě jednou děkuji všem, co naše akce podporují a dělají tím dobrý skutek. Věřím tomu a jsem o tom přesvědčená, že nám to jednou bude k dobru.

Vlastimila Coufalová

*Autorka je zastupitelkou obce
a předsedkyní Komise
pro sociální záležitosti ZOVT*

TENOR BEZ FRAKU!

Společenský dům Velký Týnec 31. října 2025 od 19:00 hodin

Předprodej: Řeznictví Coufalovi. Cena vstupného v předprodeji: 150 Kč. Cena na místě: 300 Kč

Charismatický tenor **4TETu**
a hvězda mnoha muzikálů přináší
nový program, kde se setkávají
italské árie, světové hity, rockové
balady, české legendy i vlastní
tvorba – vše 100 % živě se
skupinou **ORCHESTRYON**.

**Pavarotti, Bocelli, Queen,
Sheeran i Karel Gott** – doplnění
autorskými písněmi, v originálních
aranžích a s tenorovými výškami,
ze kterých mrazí v zádech.

Jeden večer. Jeden tenor. S humorem, emocemi a srdcem naplno!

Hlas, co zvedne ze židle i vás!

Cimbálová muzika Parádnic zahraje na benefičním koncertě organizace Zet-My

Nezisková organizace Zet-My vás srdečně zve na benefiční koncert na malé kulturní scéně Sedmíčka Moravského divadla, kde vystoupí Cimbálová muzika Parádnic.

Cílem večera je pomoci dofinancovat rekonstrukci zázemí odlehčovací služby pro děti a dospělé s mentálním postižením a poruchami autistického spektra. Organizace Zet-My už přes pět let přináší podporu a úlevu pečujícím rodinám. Součástí večera bude degustace vín z Vinařství Válka a delikates od Rostomilých sýrů. Pro všechny děti bude připraven tvořivý doprovodný program. Výtěžek koncertu navíc zdvojnásobí Nadace Divoké husy.

Partneři inscenace: Zet-My a Nadace Divoké husy

Pumptracková sláva ve Vsisku

V sobotu 30. srpna se ve Vsisku na nově vybudované pumptrackové dráze uskutečnil závod celorepublikové série Českého poháru v Pumptracku 2025, který je organizován pod záštitou Českého cyklistického svazu (ČCS) sportovním klubem No Respect Racing Team Kraslice. Na pořádání akce se podílela Obec Velký Týnec společně s FIVERAMPS Skateparks.

Závodu se zúčastnili jezdci v celkem 7 kategoriích. Kategorie Expert (13-16 let), Elite (17+), Girls/Woman (10+), Masters (35+) pro jezdce registrované u ČCS a kategorie Začátečník (4-6 let), Junior (-12 let) a Hobby (13+), do kterých se mohli vedle registrovaných jezdců přihlásit i jezdci neregistrovaní. Jediným zástupcem naší obce, který si troufl poměřit své síly s profi závodníky, byl Maxmilián Tkadlec ze Vsiska (rok narození 2019), který v kategorii Začátečník vybojoval krásné druhé místo. Pro Maxíka to byl jeho první závod v životě, a hned závod v tak prestižní celorepublikové soutěži, kde si vedl velmi dobře a naši obec opravdu důstojně reprezentoval. Maxíkovi moc gratulujeme a přejeme spoustu dalších sportovních úspěchů!

V rámci závodů byl zařazen také závod koloběžkářů, kde si poměřili své síly místní borci. A to hned ve dvou věkových kategoriích. V kategorii jezdců do 10 let se na krásném třetím místě umístil Petr Košar (Vsisko), druhé místo vybojoval Mateo Navrátil (Vsisko) a vítězem se stal Víta Barnet (Vsisko). V kategorii od 10 let se na třetím místě umístil Rafi Baccini (V. Týnec), druhé místo obsadil Filip Konečný (Holice) a vítězem se stal Matěj Novosád (V. Týnec). Všichni chlapci za své krásné výkony obdrželi medaile a krásné ceny věnované Obcí Velký Týnec.

Všem závodníkům děkujeme za účast, vítězům gratulujeme a věříme, že nejen tato akce, ale především to, že máme v obci dráhu pro zajímavé sportovní využití, přivede ke sporu více a více dětí i dospělých. Děkujeme všem, kdo přišli tuto akci, která byla krásným spojením sportu a dobročinné myšlenky, podpořit. Výtěžek akce byl věnován organizací věnujícím se dětem s onkologickým onemocněním a jejich rodinám. Pro spolek Nejste sami a spolek Šance se vybralo více než 10.000,- Kč. Děkujeme!

Petra Kolibová
Autorka je zastupitelkou obce

Výtěžek z akce
bude použit na dobrou věc

O catering se postarala sehraná parta
kolem Aťky Coufalové a grillmana
Ládi Dvořáka

Maxík Tkadlec před startem závodu

Kategorie koloběžkařů...

Bez sponzorů to nejde...

V kategorii mladších jezdců na koloběžkách se na stupních vítězů umístili zleva: Mateo Navrátil (Vsisko), Víťa Barnet (Vsisko), Petr Košar (Vsisko)

V kategorii starších jezdců: zleva Filip Konečný (Holice), Matěj Novosád (V. Týnec), Rafi Baccini (V. Týnec)

POHÁDKOVÝ LES 2025

V sobotu 6. září se v lese Chlum ve Velkém Týnci uskutečnil již čtvrtý ročník oblíbeného Pohádkového lesa. Ani ranní déšť nás neodradil, i když jsme měli obavy z nevlídného počasí, nakonec se mraky roztrhaly a sluníčko nám přálo.

Na děti čekalo deset stánovišť plných úkolů a 38 pohádkových bytostí. Malí návštěvníci se potkali s Ježíškem, Harrym Potterem, loupežníky, jezinkami, Zlobou, indiány, Shrekovou partou, malou čarodějkou, Tlapkovou patrolou i s oblíbenými sestrami Annou a Elsou. Bystré děti navíc cestou lesem objevily i skřítky Macháčky, kteří pro ně připravili hádanky a úkoly s odměnou. Na louce se pak všichni pobavili při vystoupení klaunů a kouzelníka, nechyběla ani kreativní dílnička od SRPŠ a tematické smyslové hraní, které přivezli Bukohrátky. O bohaté občerstvení se s chutí postarala parta hasičů.

Pohádkovým lesem letos prošlo 322 dětí a přibližně 600 dospělých. Společně se

podařilo vybrat krásných 31.800,- Kč pro Dětský domov Šance v Olomouci. Vychovatelé a děti z dětského domova se k akci aktivně připojili, připravili jedno ze stánovišť a s malými dětmi přišli i jako návštěvníci. Velké poděkování patří všem, kteří se na přípravě a hladkém průběhu akce podíleli. Děkujeme členům komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec, obecní partě, hasičům, SRPŠ, Bukohrátkám, RC Čmelda, MŠ Velký Týnec, dobrovolníkům i všem sponzorům. Zvláštní poděkování patří také panu starostovi za jeho stálou přízeň a podporu kulturního života v naší obci. Den se opravdu vydařil a ukázal, že společnými silami dokážeme vytvářet nezapomenutelné zážitky.

Děkujeme všem účastníkům a těšíme se na Vás příští rok, tentokrát v Pohádkové zámecké zahradě.

*Za Komisi pro volnočasové aktivity
Velký Týnec Veronika Batová*

Petra Richterová

Rada bych poděkovala za celou naši výpravu, bylo to úžasné, jako vše, co u vás v obci pro děti poradíte. Moc si vaší práce vážíme. Tak propracovaná pohádková zastavení jsme dlouho neviděli. Zdraví Alžběta a Jaroušek (synovec a neteř Alenky Sojakové)

© fotili Jan Slivka a Petr Hanuška

Kristýna Steinerová

My také moc děkujeme. Rádi se vracíme 🥰 zdravíme Skye ❤️ úžasná holčička 🥰

Nikol Čevalová

Byla to moc povedená akce, děkujeme 🥰 příští rok se rádi zúčastníme zase

Pavla Řehořová

6. září v 22:23 · 🌐

Děkujeme všem za úžasnou akci jako byl pohádkový les ! Smekám všechny kloubouky před organizátory , dobrovolníky , pomocníky .. byla to naprosto úžasná akce pro děti a jejich rodiče , perfektně zajištěný průběh a vše skvěle připraveno, výborné jídlo , nikde žádné fronty ! Je neuvěřitelné co dokážete vytvořit pro děti z lásky !

Moc všem děkujeme ! Odcházíme nadšení a těšíme se na příště ❤️

Pavlína Šířková

Bylo to skvělé ❤️

1 t Super Odpovědět 3 ❤️

Pavla Dokoupilová

Výborný program. Dekujeme

Michaela Heinzová

Mockrát děkujeme za nádhernou akci ❤️ bylo to nezapomenutelné jak pro děti, tak pro rodiče 🥳 žádnou tak skvělou akci jsme dlouho nenavštívili... takže všem tisícere a sté díky a příští rok se budeme zase těšit ❤️

SIRÉNY NA CESTÁCH

TÝNECKÁ FOLKOVÁ ZAHRADA

TÝNEČÁCI V PLANÉ

Úspěšné tažení za českými a srbskými bratry do Jižních Čech

Národopisný soubor Týnečáci je jedinečný svým širokým záběrem. Zpěv lidových i duchovních písní, tanec, dětské pásmo, kapela, původní náročné hanácké kroje, příležitostné akce – maškary, kácení máje, pochovávaní basy. Nákladné cenné kroje stojí velké úsilí. Ruční výšivky, krajky atd. Pro mnoho lidí je jednodušší dát je do vitrín, aby se nepoškodily. Vzít je do života, to něco stojí... A to je to hanácké bohatství. Soubor funguje jako rodina. Každý si dělá svoje, a když může, tak pomůže nebo se zúčastní společné akce.

Se srbským souborem České selo se Týnečáci léta navštěvují. Tentokrát za námi přijeli do Jižních Čech na 1. ročník festivalu v Plané nad Lužnicí.

První den. Bujaří tanečníci od rána kalí. Cesta je veselá, k humoru při napětí není daleko. Slova, že tanečníci budou mít zkoušku na náměstí, vypadala jako žert. A ne! V žárú srpnového dne silní Hanáci skutečně tančili, juchali s obdivuhodnou lehkostí na pelhřimovském náměstí. Při odjezdu autobusu se Ota musel vzepnout ještě k běhu za autobusem, ale

naštěstí byl před tažáčkou zahlédnut a nastoupen. Večer ubytování v chatkách, koupání v kalné, ale milé Lužnici. A již čekající Srbové, posezení u skutečně dobrého vína. Místní si dali – jistě z přátelství – záležet, aby Moraváci byli spokojeni.

Druhý den. Tomáš nás zavezl do blízké Plané nad Lužnicí. Tentokrát byl s námi regenschori z Doloplas pan Malíček, který tvoří pro soubor krásné, citlivé úpravy lidových i duchovních písní, nejčastěji nás doprovází a vede. A pracovití, spolehliví, muzikanti. Bojíme se, jak dopadne ozvučení... Předloni v Srbsku nás laxnost místního zvukaře doslova rozhádala na pódiu, při vystoupení, velmi trapná epizoda. Situaci zachránil řidič

Tomáš, který zvukaře v minulosti dělal a pochopil, co se děje. Také dokázal celému souboru z plného náměstíčka pod pódiem zvednout morálku. Však víte, hudba je o emocích a program je našlapaný. I na Moravě bývají problémy s ozvučením, ale menší. Tady v Plané tedy ne. S hodinářskou přesností si pán provedl, v klidu a pozorně ke každému, svou práci a slavil úspěch. Skvělé! Češi velmi ocenili i kroje, včetně bot. Vědí totiž, že je čeho loket.

Festivity jsou prazvláštní věc, Hudebník je v Čechách a na Moravě stále mnoho a všichni se asi chtějí zesílit. Například letos v Týnci nad Sázavou jsme se nechali odvezt z jeviště, a to během programu. Dokončil jen sám, duchapřítomný pan Malíček s harmonikou a pod jevištěm dotančili tanečníci.

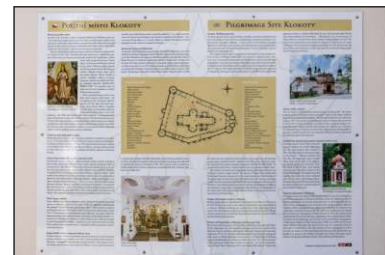
I přes zvukový smog se v Plané pomalu snášá klidná, hluboce modrá letní tma, Kolem tiše se vinoucí Lužnice v temném lese kontemplují převážně bohatí Pražáci. Mají nahozené udičky, neviditelné lampičky, nebo jen tak v blahodárném tichu zřejmě u svých chaloupek koukají

do tmy. Mají nárok. V Praze je blaze, ale pracovat tam je vyčerpávající... A do toho poklidu se po řece nese onen neznámý zvukový smog. Zpěváci po návratu v tichu tábora ožili a ještě si zazpívali. Žel o půlnoci se srbská mládež rozhodla pro bujnější taneček. Použili nějaký zesilovač a v tu chvíli někdo neviditelný z místních ztratil nervy. Místo, aby se přidal, zavolal číslo 158. To se samozřejmě neobešlo bez výjezdu, zápisu a problémů. Vedoucí zájezdu Jitka zachovala klid a se svým šarmem je poslala na pochod do Prčic. Místní dobře vědí, kde to je, a nikoho nezatkli. Věříme, že nás přítomný pan ředitel domu dětí a mládeže příště nevykáže, ale kdoví, co bude.

Třetí den. Vyrázili na oběd do Tábora, kde Týnečáci ještě pohovořili s Tábority, pokoukali a odjeli. Všichni se díky všem ve zdraví a pro tentokrát zase na vařínech vrátili domů.

Zuzana Denková

Autorka je členkou Národopisného souboru Týnečáci

Týnečáci na oslavách 750 let od první písemné zmínky o Holici

Výstava ovoce a zeleniny

DUCHOVNÍ SLOVO

Prohlášení Stálé rady České biskupské konference k riziku omezení náboženské svobody

Stálá rada České biskupské konference vydala v pondělí 22. září 2025 prohlášení k riziku omezení náboženské svobody.

Zbývají poslední dny do voleb, ve kterých se chystáme na další čtyři roky svěřit moc svým zástupcům v parlamentu i ve vládě.

Naposledy při této příležitosti voliči vyřadili ze sněmovny komunistické poslance. Ti se tam však nyní chtějí vrátit pod značkou Stačilo! Vedení mocenskými ambicemi a zřejmým kalkulem, že lidé rychle zapomínají a volební programy nechtějí, se nijak netají úmyslem znovu omezit náboženskou svobodu, tedy i dosavadní svobody církví. Není možné k tomu mlčet a považujeme za nutné na tyto úmysly upozornit.

- Toto hnutí chce vyvést agendu církví ze zodpovědnosti Ministerstva kultury ČR a vytvořit jakýsi „kontrolní orgán“, který by dohlížel na církeve. Ten by měl mít pravomoc dokonce „administrativně uzavřít kostel“.
- Tito politici chtějí omezit i jakoukoliv dotační podporu církví, a to přímo zákonem, a zavést „mechanismy, které by umožnily státu kontrolovat, zda církev a náboženské společnosti využívají majetek získaný v rámci majetkového vy-

rovnnání v souladu s jeho účelem“, který nadto sami vyjmenují.

- Ve svém volebním programu toto hnutí slibuje, že zruší uzavírání platných sňatků v kostele, a chce tak zvrátit dosavadní praxi uznání těchto manželství státem. Byla by pak povinná „legalizace“ manželství na civilním úřadě jako v době komunistického režimu.
- Dále ve svém volebním programu slibuje i výrazné omezení financování církevních a soukromých škol.

Jsme vděční, že církev může po letech útlaku svobodně působit a být nedílnou součástí občanské společnosti. Nedo- volme nikomu, aby toto svobodné působení omezil. Nejtít volit je sice také projevem svobody, ale nevybereme-li své reprezentanty, jiní to udělají za nás – a my neseme spoluzodpovědnost za to, co jsme svou pasivitou dopustili. Pamatujme při svém rozhodování i na to, že některé strany tiše či otevřeně připouští

povolební spolupráci se zmíněnou partají a hrozí tak, že v rámci povolebních vyjednávání se tyto otázky mohou dostat na pořad dne a stát se součástí výměnného obchodu „něco za něco“.

Starší z nás mají za sebou zkušenost komunistické totality – a ti nejstarší za- žili i postupné ukrajování svobody, které po válce přivedlo komunisty až k moci. Nedo- volme to znovu.

Prosíme, jděte k volbám a buďte ostraži- tí a zodpovědní. Modleme se za volby, voliče i samotné politiky, jak jsme to slyšeli při nedělních bohoslužbách: „První věc, ke které vybízím, je tato: ať se konají modlitby prosebné, přímlov- né i děkovné za všechny lidi, za krále a všechny, kdo mají moc, abychom mo- hli vést život pokojný a klidný, v oprav- dově zbožnosti a počestnosti. Tak je to dobré a milé Bohu, našemu spasiteli.“ (1 Tim 2, 1-3)

Zdroj: www.cirkev.cz

Diecéze v datech: vychází výroční zpráva arcibiskupství za rok 2024

Olomoucké arcibiskupství představuje výroční zprávu za rok 2024. Na šedesáti stranách skladného formátu v ní nabízí shrnutí nejdůležitějších událostí uplynulého roku, statistiky ze života diecéze i podrobný souhrn hospodaření. Dokument vydaný tiskem v nákladu pět tisíc kusů nyní putuje do farností, kde si ho lidé mohou zdarma vyzvednout. Zároveň je v elektronické podobě ve formátu PDF volně dostupný na webu arcibiskupství.

Arcibiskup Josef Nuzík zdůrazňuje, že podrobná výroční zpráva zapadá do hledání způsobů, jak v církvi prožívat synodalitu, i do očekávané proměny fungování arcidiecéze. „Chceme vám umožnit, abyste nahlédli do naší práce a poznali některé problémy, se kterými jsme se potýkali, i radosti a úspěchy, které jsme společně zažili. Přečtete si ji a šířte ji ve svém okolí,“ píše v úvodu a dodává: „Věřím, že tyto informace vám pomohou lépe pochopit, jakým směrem se naše arcidiecéze ubírá, a tak být ještě aktivnějšími členy našeho diecézního společenství. Děkuji každému, kdo se do tohoto díla svou prací zapojí.“

Výroční zpráva nabízí řadu konkrétních údajů: v roce 2024 se o duchovní život v 418 farnostech staralo 224 diecézních kněží, 22 kněží jiných diecézí, 79 řeholních kněží a 43 trvalých jáhnů. Fungovalo zde 22 církevních škol, výchově mladé generace se věnovalo 206 katechetů, v diecézi bylo během roku uděleno na tři tisíce křtů a přes 700 párů zde uzavřelo církevní sňatek. Shrnují se zde také výsledky průzkumu účasti na nedělních bohoslužbách, kterých se v arcidiecézi pravidelně účastní na 60 tisíc lidí. Arcibiskupství v roce 2024 zaměstnávalo 489 pracovníků, z toho na plný úvazek 390 zaměstnanců.

rem více využívat digitální prostor. Vedle stávajících profilů arcidiecéze na Facebooku a síti X tak vznikl také instagramový profil arcidiecéze, arcibiskup Nuzík začal hojně přispívat na své osobní profily na Facebooku a Instagramu a biskup Basler zase začal na svém osobním profilu na Instagramu sdílet krásu Božího stvoření nebo lidských rukou, jak

ji zachycuje foto- aparátem svého mobilního telefo- nu.

Fond Donátor

Výroční zpráva ve- dele toho zdůraz- ňuje i dlouhodobou odpovědnost v ho- spodaření – státní příspěvek se kaž- doročně snižuje a do budoucna zcela skončí, proto byl loni mimo jiné spuštěn fond Donátor, v němž mohou lidé pod-

pořit „svého“ kněze. Za nedlouhou dobu jeho existence je do fondu zapojeno více jak čtyři tisíce dárců.

A protože má výroční zpráva být nejen informačním dokumentem splňujícím zákonné náležitosti, ale také pozvánkou k dalšímu společnému hledání cesty, bude se jejím tématům arcibiskupství v příštích týdnech vracet v sérii článků věnovaných zvláště například demogra- fickému vývoji v diecézi, službě věřícím, péči o památky nebo právě hospoda- ření.

Zdroj: Arcibiskupství olomoucké

Nové vedení i profily na sítích

Rok 2024 se v arcidiecézi nesl ve zna- mení změn: počátkem roku papež jme- noval do jejího čela nového arcibiskupa Josefa Nuzíka. Ten se – vedle mnoha dalších kroků – rozhodl i se svým po- mocným biskupem Antonínem Basle-

Otec Milan Maštera žehná žákům základní školy před začátkem školního roku 2025-26

SKAUTSKÉ OKÉNKO

Skautský tábor v Javoříčku

V neděli 10. srpna se čtyřicátka skautů z Velkého Týnce vydala na dvoutýdenní tábor do Javoříčka, které leží nedaleko Bouzova. Tábořiště na místě bývalého rybníka obklopené kopci nám nabídlo nádherné prostředí i trochu rozmanitého počasí – chladné noci a rána vystřídal polední slunce, a teplota tak téměř každý den vyšplhala nad 30 °C.

Program byl pestrý a nabídl dětem možnost vyzkoušet si nové dovednosti i posílit ty stávající. Workshopy zahrnovaly

malování akvarelem, vyřezávání ze dřeva, výrobu praku, pletení náramků, linoryt, lasování, procházku lesem naboso nebo dokonce stavbu vodních děl. Kromě workshopů se děti mohly rozhodnout, jakou odborku si budou plnit. Cílem odborek je povzbudit a prohloubit zájem dětí v nějaké oblasti lidské činnosti podle jejich vlastního výběru. Často se jedná o dovednosti, kterým se věnují i mimo Junáka, jako jsou sport, hra na hudební nástroj, praktické dovednosti a další. Odborky pomáhají k tomu, aby se ve vybrané oblasti zdokonalovaly nebo se staly „odborníky“. Na tomto táboře se děti mohly stát muzikanty, táborníky, zdravotníky nebo herci. Pro nováčky nechyběli tradiční „bobříci“ – zkoušky mrštnosti, míření nebo rozdělování ohně.

Už tradičně nám táborový program denně začínal sportovním blokem nazvaným „Já a tělo“, kde si každý vybral, zda chce běhat, hrát míčové hry, tančit nebo cvičit jógu. Velkým dobrodružstvím

stávám byl dvoudenní výlet s přespáním mimo tábor, kdy si táborníci museli sami nakoupit, zorientovat se v mapě a postarat se o vlastní nocleh. Společné chvíle jsme prožili večer u ohně – nejen při zpívání a hrách, ale i při samotné přípravě, kdy se děti učily, co je potřeba k zajištění dobrého ohně.

Hlavní linku tábora tvořila etapová hra inspirovaná Hobitem. Děti se staly trapslíky na cestě za dobrodružstvím

a vedoucí se proměnili v postavy z Tolkienova světa – od Gandalfa přes elfy, Bilba Pytlíka, Šmaka až po skřety. Nezapomněli jsme ani na duchovní rozměr. V neděli jsme zamířili na pouť do Bouzova – část oddílu se zúčastnila mše, ostatní měli alternativní program zaměřený na empatii a vztahy s druhými. Táboření v Javoříčku pro nás na tomto místě nebyla premiéra, byli jsme zde totiž už jednou, a to v roce 2020. Letošní tábor byl ale výjimečný nejen pro mě, ale pro celý oddíl. Po pěti letech jsem zde předala vůdcovskou hůl Kamzíkově – Filipu Bezděkovi, který přebírá vedení našeho oddílu. Věřím, že jej povede s odvahou a radostí. Tábor jsme si moc užili a těšíme se na táboření zase za rok!

Marie Zdráhalová
Autorka je zasloužilá vedoucí
Skautu Velký Týnec

© 10x archiv Skautu VT

Sedm nových zvonů pro kostel i kapličku ve Staré Vodě

Není to zase tak dávno, kdy se po dlouhé odlmce rozezněly zvony z věže kostela svatého Jakuba Většího a svaté Anny ve Staré Vodě. Jejich hlas se od zimy 2022 nese z jedné z věží, připomíná dávnou tradici tohoto místa a dává mu nový život. Dvojice litinových zvonů, darovaných ze Šilheřovic, se stala symbolickým začátkem velkého díla, které v následujících letech vyústilo v odlití celé sady sedmi zcela nových, unikátně zdobených bronzových zvonů. Za vznikem tohoto odvážného projektu stojí poustevník Anděl Homola, jehož život je úzce spjat se službou poutním místům a duchovní obnově. Díky jeho úsilí už znějí bronzové zvony například v poutním kostele ve Skočích u Žlutic nebo v jihočeském Strašíně. Právě on dokázal v posledních dvou letech přesvědčit a nadchnout stovky i tisíce dárců po celé republice, aby na odlití nových zvonů přispěli. Pro Starou Vodu totiž navrhl Anděl Homola velkolepý plán. Sedm nových zvonů, každý s vlastním jménem, poselstvím a bohatou výzdobou. Zároveň šlo o poslední projekt, u jehož počátku stál i náš vedoucí Jan Pečinka, který se zasloužil o propojení myšlenky s praktickými kroky k její realizaci.

Sbírka na odlití zvonů pro kostel sv. Jakuba Většího a sv. Anny ve Staré Vodě.

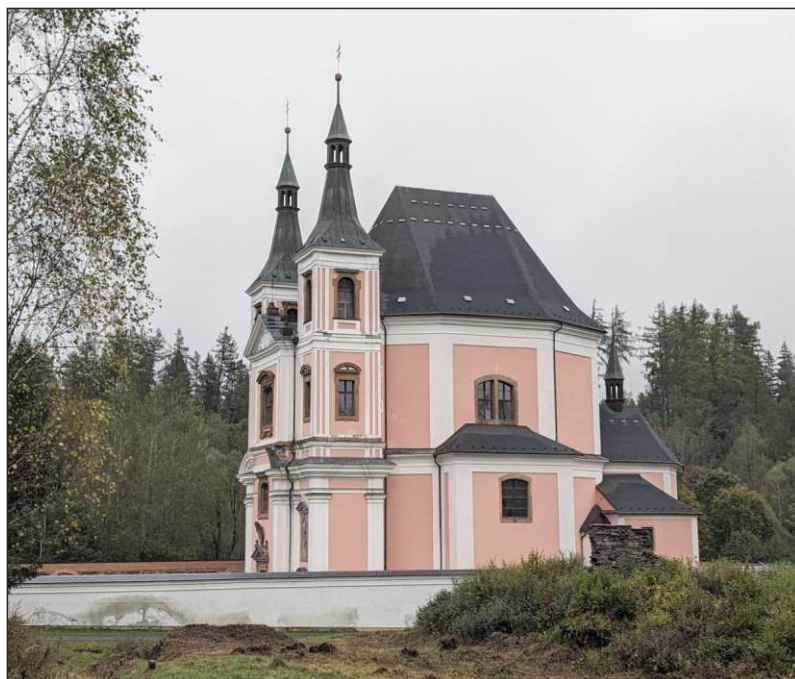

číslo účtu: 2602698003/2010

Projekt byl poprvé oficiálně představen už v roce 2022 tehdejší starostce Města Libavé paní Štěpánce Tiché. Schůzky se tehdy účastnil i Jan Pečinka, Anděl Homola a Jindřich Machala za Okrašlovací spolek Lubavia. Během několika dalších měsíců se podařilo získat dostatek prostředků na první tři zvony. Svatá Anna (30 kg), určený pro kapli Královské studánky. Pražské Jezulátko (16 kg) jehož umístění by mělo být v sanktusníku, tedy v malé věži nad presbytářem kostela. Největší z první trojice, Matka Boží pře-

bolesná (93 kg), byl prvním zvonom pro kostelní věž.

V roce 2023 byla založena oficiální veřejná sbírka, kterou dozoruje Olomoucký kraj a spravuje ji naše skautské středisko. Jejím cílem bylo umožnit odlití zbývajících čtveřice zvonů. Na jaře 2024 tak vznikly zvony: Patroni Čech, Moravy a Slezska (180 kg), symbol jednoty a společné historie našich zemí. Kristus Pán ukřižovaný v srdci (340 kg), jehož jméno odkazuje na hluboký duchovní rozměr křesťanské víry. Svatá Anna (380 kg), který připomíná patronku zdejšího poutního místa. Celý cyklus završil 11. července 2024 odlití zvon svatý Josef o hmotnosti 750 kg. Tento největší a nejvýznamnější zvon nese zasvěcení patronovi rodin, dělníků a všech pracujících se dřevem. Slavnostní chvíle lití zvonů byla pro všechny přítomné silným zážitkem. Vidět, jak se roztavený kov vlévá do formy a mění se v nástroj, který bude znít po staletí, přineslo pocit sounáležitosti i hrdosti. Všechny zvony byly odlity z kvalitní zvonoviny, tedy slitiny mědi a cínu, jsou bohatě zdobené reliéfy a leštěny do vysokého lesku. Nejde tedy pouze o hudební nástroje, ale také o umělecká díla, která budou po generace připomínat víru a štědrost dárců. Obnova zvonů však není jediným úkolem, který dnes ve Staré Vodě stojí před místními dobrovolníky. Jak se při odborném průzkumu ukázalo, kostel, o který se stará správce Aleš Tománek spolu se spolkem Poutní místo Stará Voda, čelí řadě technických problémů. Bylo zjištěno, že strop a zdivo jedné z věží vykazují závažné poruchy, které je nutné odborně sanovat. I střešní krytina je na pokraji své životnosti. Současně bylo zahájeno restaurování vzácných barokních fresk, jejichž umělecká hodnota je mimořádná. Z těchto důvodů se bylo zapotřebí další postup související se zavěšením zvonů projednat. Na schůzce zástupců dotčených organizací, která se uskutecnila ve Velkém Týnci, padlo rozhodnutí připravit nejprve detailní plán a vyhodnotit důkladně připravenost věží pro jednotlivé zvony. První na řadě by mělo

být zavěšení zvonu na kapličce nad Královskou studánkou a osazení sanktusní věžičky kostela. Samotnému zavěšení by také měl předcházet slavnostní obřad žehnání. Další částí projektu je přesun dvou ocelových zvonů z levé věže starovodského kostela do kostela ve Městě Libavě, kde probíhá rekonstrukce a kde budou mít nové využití. Aby si mohli dárci i široká veřejnost zvony prohlédnout zblízka, budou v průběhu října vystaveny v kapli svaté Scholastiky v Rajhradcích u Brna. Zde zůstanou až do chvíle, kdy budou převezeny na své definitivní místo do Staré Vody. Sběrka nicméně pokračuje. K úhradě doplatku za odlití zbývá 300 000 Kč a další prostředky si vyžádají stavební práce a vlastní zavěšení. **Přispět je možné na účet číslo 2602698003/2010.** Každý dar – malý či velký – se stává součástí velkého díla, které přesahuje jednotlivce a spojuje celé společenství. Zvony, které dnes vznikají pro Starou Vodu, nejsou jen kovovými předměty. Jsou hlasem krajiny, připomínkou minulosti a nadějí do budoucna. Každý jejich úder bude vyprávět příběh o víře, oběti a spolupráci. Příběh, na jehož počátku stál Jan Pečinka, poustevník Anděl Homola, který neúnavně oslovoval stovky dárců a všichni, kdo se rozhodli vrátit tomuto poutnímu místu jeho někdejší důstojnost.

Jiří Dvořák

Autor je vedoucí skautského oddílu Poutníci Čehovice

Hody Čechovice 2025 se vydařily!

V neděli 14. září se na hřišti v Čechovicích uskutečnily tradiční Hody Čechovice. Ačkoliv předpověď počasí slibovala déšť, nakonec se obloha vyjasnila a vykouklo i sluníčko, takže si návštěvníci mohli program užít naplno. O skvělou atmosféru se postarala moderní cimbálová muzika Poštár, dětský soubor Sedmikrásky a seniorský taneční soubor Poupata, kteří svými vystoupeními potěšili publikum. Návštěvníci si mohli pochutnat na bohatém občerstvení a vybrat z velkého množství domácích zákusků. Pro děti byly připraveny zábavné atrakce a nechybělo ani tradiční kolo štěstí, které k hodům neodmyslitelně patří.

Velké poděkování patří obci Velký Týnec za finanční podporu a organizátorům ze spolku Naše Čechovice za přípravu a uskutečnění celé akce. Už teď se těšíme na příští rok!

Lenka Novotná

Autorka je zastupitelkou obce a předsedkyní Komise pro místní část Čechovice ZO VT

Pohádkový les očima hasičů

I letos se náš sbor zapojil do tradiční a velmi oblíbené akce Pohádkový les, která se v naší obci koná již po několikaleté. Stejně jako v minulých letech jsme neváhali a s radostí přijali nabídku spolupráce. Naše úloha spočívala nejen v zajištění občerstvení pro všechny malé i velké návštěvníky, ale také v obsluze a ve vytvoření zázemí pro samotné organizátory.

Samotná akce se opět těšila velkému zájmu veřejnosti. Děti si v lese procházely jednotlivá pohádková stanoviště a plnily připravené úkoly, zatímco u nás si návštěvníci mohli zakoupit občerstvení a strávit příjemné chvíle u dobrého jídla a pití. Atmosféra byla skvělá a radost dětí i úsměvy dospělých nám byly tou nejlepší odměnou.

Po skončení jsme vše sbalili a odvezli na zbrojnici, kde jsme si unavení, ale spokojení, mohli říci, že se akce opět vydařila. Velmi nás těší, že výžitek z letošního Pohádkového lesa byl věnován dětskému domovu Šance. Náš sbor k této částce přispěl tradičně částkou 5000,- Kč.

Jsmo rádi, že můžeme být součástí tak krásné akce, která spojuje lidi, přináší radost dětem a zároveň pomáhá tam, kde je to nejvíce potřeba. Poděkování patří všem organizátorům za jejich obrovskou práci a nasazení. Už teď se těšíme na další ročník!

Anna Bartlová

Autorka je starostkou SDH Velký Týnec

Rok od povodní na Jesenicku

V měsíci září je to rok od chvíle, kdy náš kraj zasáhly ničivé povodně. Byly to dny, na které nikdo z nás jen tak nezapomene. Voda brala domovy, majetek i jistotu. Ale zároveň ukázala, kolik dobra, solidarity a srdce v lidech je. Naše jednotka byla u toho od prvního dne. Pomáhali jsme hlavně na Jesenicku – někdy s těžkou technikou, jindy jen s lopatou v ruce, ale vždycky s vědomím, že nejsme sami. Byli tam s námi dobrovolníci, sousedi, lidé, kteří přišli jen tak podat ruku.

Ve středu 17. září jsme se v Šumperku

setkali s panem hejtnanem Olomouckého kraje Ladislavem Okleškem, který poděkoval všem těm, kteří tehdy pomáhali. Poděkování přijali dva naši zástupci, ale poděkování patří celé jednotce – a hlavně všem vám, kteří jste v těch dnech ukázali, že když jde o tuhé, dokážeme držet při sobě.

Děkujeme, že můžeme být součástí komunity, která má srdce na správném místě.

Anna Bartlová

Autorka je starostkou SDH Velký Týnec

BukoHrátky na Pohádkovém lese

Spolek BukoHrátky z. s. vznikl v říjnu 2024 a i přes krátkou historii má rodinám, a především dětem co nabídnout. BukoHrátky začaly jako hernička pro nejmenší děti a dnes nabízí:

- Smyslohrátky
- Víkendové akce pro děti (karnevaly, Po stopách velikonočního zajíčka aj.)
- Angličtina pro děti
- Logohrátky
- Mažoretky
- Herničku

To vše děláme s respektem k vývoji a potřebám dětí.

BukoHrátky jsme mohli navštívit na pohádkovém lese ve Velkém Týnci, kde sklídily velký úspěch. BukoHrátky můžete navštívit i v RC Bukovany a v letošním roce dokonce i na akci jako je Laskavý festival ve fortu Křelov. Tak neváhejte a přijďte!

Na facebookových stránkách, instagramu a webu BukoHrátek se dozvíte aktuální informace o akcích, které pro Vás BukoHrátky chystají, a že jich nebude málo, například BukoHrátky už 25. října od 15.00 na hřišti v Bukovanech.

Těšíme se na všechny!

Facebook: BukoHrátky

Web: www.bukohratky.webnode.cz

Telefon: 732 285 082

E-mail: bukohratky@seznam.cz

Za BukoHrátky Pavla Řehořová

© 7x P. Řehořová a P. Hanuška

ZE ŽIVOTA MATEŘSKÉ ŠKOLY

Nový školní rok u Včeliček

Každý konec v sobě skrývá začátek něčeho nového a krásného. Stejně tak je tomu i u nás ve třídě Včeliček. Na konci minulého školního roku se sedm našich včeliček vydalo na cestu do školy, kde je čekají nové zážitky. Bylo dojemné sledovat, jak se z malých předškoláků stali sebevědomí školáci, kteří směle usedli do školních lavic.

Září nám ale přineslo i nový začátek, náš včelí úl ožil příchodem sedmi nových dětí. Tyto nové včeličky s námi nyní stojí na pomyslné startovní čáře a společně vyrážíme vstříc dalším příběhům. Už první dny nám ukázaly, jak jsou děti odvážné a šikovné. Krásně zvládají ranní loučení s rodiči, učí se být samostatné a rychle si nacházejí nové kamarády. Z každého drobného pokroku máme velkou radost a věříme, že se postupně všichni budou cítit ve školce jako doma. Už nyní si užíváme spoustu krásných zážitků, při hrách, tvoření, zpívání a dramatizacích. Máme z nových včelek velkou radost a věříme, že tento školní rok bude plný krásných okamžiků. Opět jsme jedna včelí rodina.

Učitelky ze třídy Včelky

Novinka v mateřské škole

S novým školním rokem dochází v naší mateřské škole po letech ke změně, která sice na první pohled nepůsobí zásadně, ale pro děti, rodiče i učitele má velký symbolický význam. Jedna z nejdéle fungujících tříd, známá pod jménem Sluníčka, se nově jmenuje Veverky. Přejmenování není nahodilé. Změna je

součástí dlouhodobé koncepce sjednotit názvy všech tříd pod jednotné téma – zvířátka. V naší školce už máme třídy s názvy Koťátka, Berušky, Kuřátka a Včelky, a tak jsme chtěli, aby i poslední třída nesla jméno zvířátka, které dětem bude blízké, hravé a přirozené. Třída Sluníček má ve školce dlouhou historii. První školkové krůčky v ní zažívaly už celé generace dětí, a mnozí rodiče dnešních předškoláků na ni do dnes s úsměvem vzpomínají.

A jak se s novým jménem ztotožnily samy děti? Jakmile se jich zeptáte, kdo jsou, s nadšením odpovídají: „My jsme Veverky!“ A to je ten největší důkaz, že změna proběhla správně.

*Za třídu Veverek Michaela Hrabcová
Autorka je učitelkou
v oddělení Veverek, dříve Sluníček*

© 2x archiv MŠ Velký Týnec

© 2x archiv MŠ Velký Týnec

Začátek nového školního roku v MŠ Suchonice

Do nového školního roku jsme vkročili s radostí a plní energie. V naší školce jsme přivítali nejen děti, které se k nám po prázdninách vrátily, ale i nové kamarády – malé i větší. Jsou tu s námi naši nejmladší dvouletí objevitelé, kteří mají svou vlastní útulnou třídu přizpůsobenou přesně jejich potřebám. O hladký start se starají paní učitelky, které dětem dodávají klid a jistotu. Starší děti se rychle pustily do školkového života a u předškoláků pokračuje cílená příprava na vstup do školy. Stejně jako každý rok nechybí pravidelná výuka angličtiny. Čeká nás mnoho zážitků – projektové dny, vzdělávací programy,

výlety i divadelní a filmová představení, která dětem zpestří školní rok. Září jsme odstartovali společnou Drakiádou, projektovým dnem angličtiny s rodilou mluvčí, divadelním představením a také návštěvou místní farmy, kde jsme si užili krmení kůzlátek. A teď už se těšíme na naši oblíbenou Dýňovou slavnost.

Pokud byste si chtěli školku prohlédnout, rádi vás přivítáme. Ve třídě pro dvouleté děti máme ještě několik volných míst.

Za kolektiv školy
Lucie Smékalová,
ředitelka Mateřské školy

5x archiv MŠ Suchonice

Drakiáda

Podzim si málokdo dokáže představit bez veselého pouštění draků. V naší Mateřské škole jsme proto i letos uspořádali oblíbenou Drakiádu, která se konala ve čtvrtek 18. září na hřišti u sokolovny. Na děti čekalo 7 stanovišť s různými úkoly, kde si mohly vyzkoušet rozmanité sportovní disciplíny – od skákání v pytlicích, přes slalomovou dráhu, až po házení míčků do papírového draka. Největší radost však přinesla chvíle, kdy se na obloze začali objevovat první draci. Barevná křídla se vznášela vysoko

nad hlavami a vítr nám alespoň na chvíli dopřál opravdu krásnou podívanou. Každý malý „pilot“ byl odměněn sladkostí a medailí za svůj výkon. Společné odpoledne jsme zakončili vonavým opékáním špekáčků. Děkujeme rodičům i dětem za aktivní účast a příjemnou atmosféru, kterou společně vytvořili. Těšíme se, že i příští rok draci znovu ozdobí naši oblohu.

Za tým MŠ Denisa Dostálová

4x archiv MŠ Suchonice

Pohádka o papírovém drakovi

Podzimní sluníčko probleskovalo mezi větvemi stromů a zabalilo okolní přírodu do zlato-oranžové barvy. Barevné listí se teď zdálo ještě zářivější a šípky na keřích červenější.

„Podívejte, kluci, to je krásá,“ ozvala se maminka, když chlapcům zavazovala tkaničky. Byli celí nedočkaví a vyběhli na zahradu s rozvázanými botami. Tátinek jim včera koupil nového papírového draka a oni se už těšili, až si ho pustí.

Staršímu Pětovi bylo šest let a draka už s tátínkem pouštěl loni, takže věděl, co a jak. Pro dvouletého Vilíka to byla novinka. Utíkal za Pětou, aby o nic nepřišel, ale když k němu přiběhl, bratříček se otočil zády.

Vilík jej oběhl, aby lépe viděl, a natahoval se po draku. Jenže Pěta se rozběhl, vypustil draka do vzduchu a zvedl ruku s provázkem nad hlavu, aby na něj mladší bráška nedosáhl.

„Jsi ještě moc malý a neudržel bys ho,“ vysvětloval Pěta Vilíkovi.

Oba chlapci stáli vedle sebe a pozorovali, jak se drak pohupuje ve větru. Chvilí poskakoval doleva, pak se vznášel uprostřed a potom zamířil na pravou stranu nad veliký strom. Najednou prudce zafoukal vítr a drak zamířil dolů mezi jeho větve.

„Jééé,“ zakřičel Vilda, „on se nám ztratit!“

„Ale neztratil. Je v koruně stromu. Tamhle, vidíš?“ ukazoval nad hlavu Pěta a zároveň se rozhlížel, co by mu pomohlo, aby pro něj mohl vzlézt.

„Přinesu žebřík,“ nabídl se Vilík a rozběhl se na druhý konec zahrady. „Žebřík přece sami nemáme používat, a navíc ho neunesáš,“ řekl rozhodně Pěta a donesl pod strom kbelík na vodu. Obrátil ho dnem vzhůru a vylezl na něj. Chytil nejnižší větev a vyhoupl se na ni. Pak se natáhl a už na draka dosáhl. Opatrně ho sundal a zavolal na Vilíka, aby šel na stranu. Draka hodil na zem a pomalu slezl dolů.

Vilda už se skláněl nad drakem a hodnotil škody. Nebyl roztržený ani jinak poničený, ale provázek byl zamotaný a tvořil jeden velký uzel.

„Já ho rozvážu,“ navrhl Pětovi a začal se probírat zamotaným provázkem. „Ne, udělám to sám. Tobě to nepůjde, jsi ještě malý,“ rozhodl starší bráška a sám se pustil do rozvazování. Po chvíli to ale vzdal a zašel domů pro tátínka, aby mu pomohl.

Když se vraceli na zahradu, Pěta se překvapeně zastavil. Kolem pobíhal Vilík s drakem nad hlavou a smál se na celé kolo. Na provázku nebyla po uzlíku ani známka. „Ale jak to?“ podíval se Petřík udiveně na tátínka. „Jak to, že Vilda provázek rozvázal? Je přece menší než já.“ Tátinek se zasmál: „To ale neznamená, že si s ním nemůže poradit. I když je mladší, některé věci může zvládnout lépe než ty,“ mrkl na Pětu.

„Tak já vás tu zase nechám, jo?“ řekl tátinek a otočil se směrem k domovu.

Pěta ještě chvíli stál a zamyšleně pozoroval brácha. Pak se za ním rozběhl.

No jo, vždyť některé věci může Vilda zvládnout lépe než on. To je paráda. Teď už budou parťáci a můžou si pomáhat.

Se smíchem se k němu přidal a užili si spolu krásné odpoledne.

Připravila Vladimíra Hacsiková

Tvoření z přírodních materiálů

Podzimní věnec

Přírodní věnec nabízí způsob, jak si s dětmi užít procházku a zároveň vytvořit dekoraci, která bude zdobit váš domov po celý podzim.

Pomůcky:

- proutěný kruh (nebo vytvoříte z větviček)
- barevné podzimní listy
- kaštany, žaludy, šišky
- horkovzdušná pistole nebo silné lepidlo
- stuha
- v podzimních barvách
- nůžky

Jak na to: Nejdříve si s dětmi zajděte na procházku a nasbírejte materiál. Doma materiál očistěte a nechte proschnout. Začněte přilepovat - největší listy rozmístěte rovnoměrně po obvodu kruhu. Poté vyplňte mezery kaštany a žaludy. Šišky umístěte na střed. Nakonec připevněte stuhu pro zavěšení.

Náš tip: Pro nejmenší děti můžete použít lepidlo nahradit plastelínou, kterou vmáčknete do prostoru mezi pruty.

Malované kamínky s podzimními motivy

Malování na kamínky je oblíbená aktivita, která rozvíjí jemnou motoriku a fantazii.

Pomůcky:

- hladké kamínky různých velikostí
- akrylové barvy v podzimních tónech
- štětce různých velikostí
- černý fix na detaily
- lak na nehty nebo akrylový lak (na dokončení)

Jak na to: Kamínky nejprve důkladně omyjte a osušte. Začněte základní barvou - vytvořte oranžové dýně, žluté listy nebo hnědé ježky. Nechte základní vrstvu uschnout a pak domalujte detaily štětcem nebo fixem. Nakonec celý kamínek přetřete lakem.

Náš tip: S menšími dětmi začněte jednoduchými tvary jako jsou tečky nebo proužky. Starší děti mohou tvořit rodinu ježků nebo skupinu různých podzimních zvířátek.

Korálkové podzimní náramky a náhrdelníky

Navlékání korálků je skvělý způsob, jak procvičit jemnou motoriku a vytvořit šperky v podzimních barvách.

Pomůcky:

- korálky v podzimních barvách (oranžová, žlutá, hnědá, červená)
- korálky ve tvaru listů, dýní nebo žaludů
- elastická šňůrka nebo bavlněná nit
- nůžky
- případně zapínání pro náhrdelníky

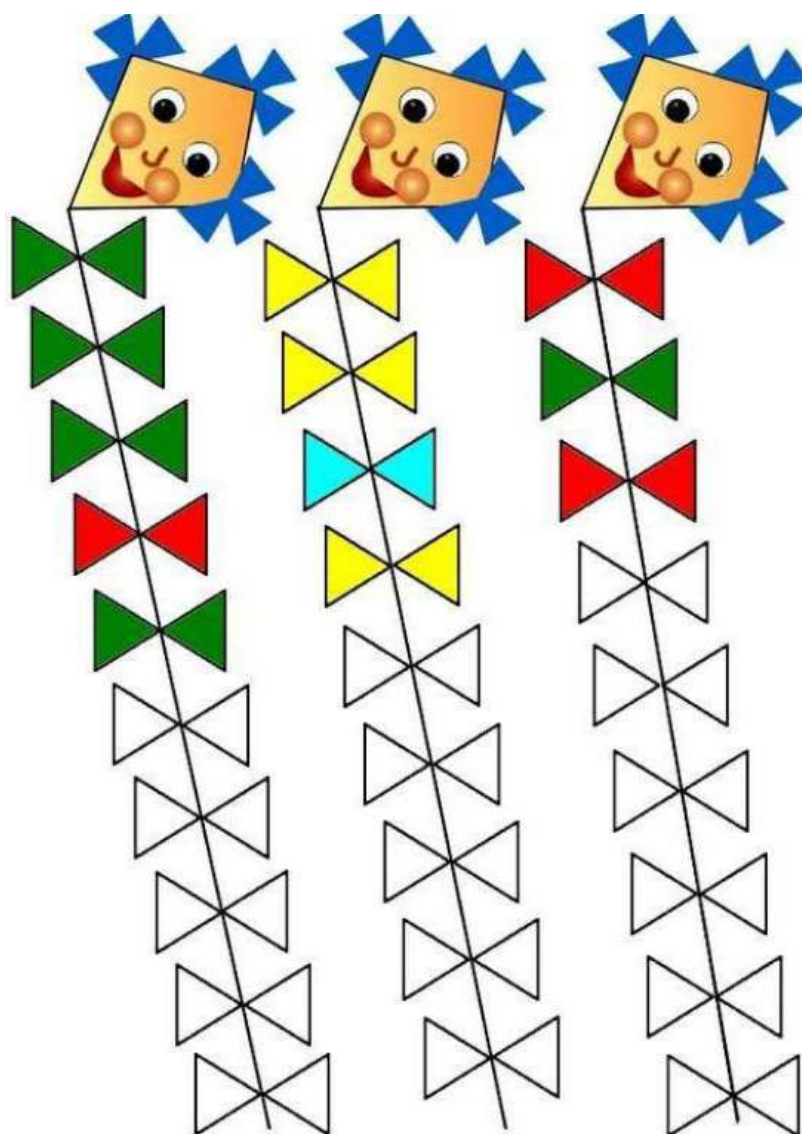
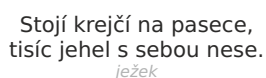
Jak na to: Připravte si korálky rozříděné podle barev do malých misek. Uřízněte šňůrku na odpovídající délku (pro náramek cca 20 cm, pro náhrdelník 60 cm). Jeden konec šňůrky zavažte uzlem nebo připevněte lepicí páskou ke stolu. Poté navléknete korálky. Na závěr šňůrku zavažte nebo připevněte zapínání.

Náš tip: Pro nejmenší doporučujeme větší korálky.

Připravila Vladimíra Hacsiková

Vybarvi mašličky draka podle logické posloupnosti

V CUKRÁRNĚ

Přijde mladík do cukrárny a ptá se prodavačky: „Máte perníkové srdce s nápisem Jsi moje jediná?“
„Ano, máme.“ ...dokončení najdete v tajence křížovky.

Podarí-li se vám tajenku vyluštít, zašlete nám její znění do redakce na e-mail sekretariat@velkutynez.cz a my ze zaslaných odpovědí vylosujeme vítěze.
Správnou tajenku z minulého čísla (isi tam byl týden) zaslala a vítězkou se stala Nikola Dočkalová z Velkého Týnce. Gratulujeme!

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Vstávej semínko holala, bude z tebe fiala

Podzim klepe na dveře a vzduchem ba-bího léta poletují nejen pavouci na svých pavučinách a ptáci směrem na jih za teplem, ale také spousta ochmýřených semen bodláků a jiných rostlin. Semena rostlin jsou jedním z nejužasnějších přírodních vynálezů, proto se na ně zaměříme v říjnové Přírodě okolo nás. Většina rostlin je pevně přichycena kořeny v půdě a má tak pouze omezené možnosti, jak se šířit po okolí. Na krát-

Katrán tatarský se koulí stepí a trousí semena

kou vzdálenost se rostliny zvládnou rozrůst odřenky, kořenovými výběžky nebo zakořeňováním stonků, na větší vzdálenost je to však problém. A co když místo časem zaroste silnějšími konkurenty a nepůjde tam již žít? Naštětí mají rostliny semena - unikátní stádium, které jim umožňuje překonávat obrovské vzdálenosti a k tomu zvládne ještě vyschnutí na téměř 90%, velké výkyvy teplot i mnohaletý spánek. Rekord zde drží je datlová palma, jejíž semena z archeologických vykopávek byla schopna vyklíčit a vyrůst po více než 2000 letech. Semena se přemísťují mnoha různými způsoby, které mají často svá vlastní jména. *Anemochorie* je označení pro šíření semen vzduchem, často za pomoci výrůstků na osemení, které připomínají křídla jako u plodů javorů nebo vytváří chmýří jako u pampelišek. Zvláštním příkladem šíření větrem jsou rostliny zvané „stepní běžci“, u nás se jedná například o křenu podobnou rostlinu zvanou katrán tatarský, která roste na stepních lokalitách jižní Moravy. Tyto rostliny mají kulovité uspořádání větví a po zaschnutí a uvolnění ze substrátu je vítr „koulí“ po stepi, kde se postupně uvolňují semena. Pojem *zoochorie* označuje rozšiřování semen živočichy, včetně

ně člověka. Pro přenos na povrchu těla jsou semena vybavena různými háčky, které umožní jejich přichycení na srsti nebo v oblečení. Vzpomeňte svízel pří-tulu, plody lopuchů (lidově nazývané ježci, které inspirovaly vynález suchého zipu), dvouzubec trojdlíný (lidově koňské vší) nebo semena trav, kterými se vy nebo vaši mazlíčci můžete vrátit obsypaní po každé výpravě do lesa. Velcí šířitelé semen jsou také mravenci. Se-

mena druhů, které spoléhají na mravence mají často na osemení gelovité pletivo nazývané masíčko. Mravenci přenesou semeno do mraveniště a to po konzumaci masíčka může vyklíčit. Živočiškové však přenášejí semena také vnitřně, konzumací celých plodů, které obsahují drobná semena. Alespoň část semen projde životaschopná trávicím traktem a po vyprázdnění navíc dostanou jako dárek do svého začátku hromádku hnojiva. Pěkným příkladem jsou plody jahod nebo ostružin. Takto je rozšiřuje řada zvířat včetně mnoha ptáků, jelenovitých, drobných i větších šelem a dříve také člověka. Méně častým typem je u nás šíření semen vodou (*hydrochorie*), kdy semena splývají na hladině a poté buď klesnou ke dnu nebo se uchytí na obnaženém břehu. Takto se šíří například semena vodní rostliny kotvice plovoucí, kterou vzácně najdeme na hladině některých rybníků. *Hydrochorie* se mohou semena šířit na obrovské vzdálenosti mořem. Kokosové palmy takto osídlily mnoho ostrovů v Oceánii. Některé rostliny zvládnou šířit svá semena vlastními silami (*autochorie*). Tu si můžeme na podzim vyzkoušet u růžové kvetoucí invazní netýkavky žláznaté, která po dotyku zvládne vystřelit svá se-

mena do vzdálenosti až několika metrů. Botanicky semena obsahují tři hlavní části. Na povrchu najdeme jednu nebo více obalových vrstev, které chrání vnitřní obsah před mechanickým poškozením, poleptáním a infekcí. Řada

letech jediná lokalita ve středních Čechách.

Pod obalovou vrstvou se nachází embryo čili zárodek, který již před klíčením obsahuje mikroskopické základy kořenu, stonku a jednoho nebo více dě-

Tam kde pejska očistí vyrostle lán kuklíku městského

semen leží v půdě roky, některá dokonce i desetiletí, než nastanou vhodné podmínky pro vyklíčení, a tak je vnější ochrana velmi důležitá. Mnoho semen bývá konzumováno společně s plodem a při průchodu trávicím traktem na semínko působí nejen mlýnek z kamínků

ložních lístků. Za vhodných podmínek se zárodek probudí, prorazí kořínkem obalovou vrstvu a postupně z něj vyraší celá rostlina. Po několika dnech na slunci pak mladá rostlina aktivuje svůj fotosyntetický aparát a začne si vyrábět vlastní energii (cukry) přímo ze slunečního světla. Aby však zárodek zvládl dorůst až do tohoto stádia tak potřebuje nějakou energii do začátku. Ta je obvykle uložena v samotném semínku již během jeho růstu. Je to takový raneček, spíše však batoh plný buchet, který si zárodek bere s sebou na cestu do neznáma. Co máma rostlina do semenného zásobního batohu uloží záleží na každé rodině. U obilnin jako je pšenice a kukuřice to budou hlavně cukry ve formě škrobu, u olejnin (řepka, slunečnice, mák) to jsou především tuky a u luštěnin (hrách, fazole, čočka) dostane semínko na cestu nálož bílkovin. Takové zásoby nemohly zůstat nepovšimnuty, a tak semena rostlin patří mezi oblíbenou potravu nejen mnoha zvířat, ale také lidí. Jako lidstvo jsme na semenech bytostně závislí, mezi čtyři celosvětově nejrozšířenější plodiny patří kukuřice, pšenice, rýže a sója, a ze všech se sklízí semena. Situace není jiná ani u nás. Kromě kukuřice a pšenice si představte dále třeba ječmen, oves, žito, řepku olejku, slunečnici, mák, pohanku, hořčici, kmín, ořechy nebo mandle. Ze všech se sklízí semena, ať již jako zdroj energie, pochutina či koření. Ve vzácných případech, jako třeba u orchidejí, nedostanou semena od mateřské rostliny žádné zásoby a jejich úspěšné klíčení závisí na nalezení spolupracující houby, která jim alepoň do začátku nějaké živiny poskytne. Semena orchidejí jsou kvůli tomuto jedna z nejmenších na světě a pouhým okem jsou téměř neviditelná. Naopak největší a nejtěžší semeno patří palmě Coco de Mer, která roste na Seychelách. Její semeno váží až 30 kilogramů a připomíná svým tvarem ženské boky.

Pěkný podzim přeji

Aleš a Petra Pečinkovi

Autoři působí na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci

Ořech palmy Coco de Mer váží až 30 kg

v ptačím voleti nebo savčí zuby, ale také kyseliny žaludku. Řada semen se však tomuto přizpůsobila a tohle nehostinné prostředí nakonec k dobrému vyklíčení vyžadují. Pěstitelé rajčat ví, že se doporučuje nechat semínka „zkvasit“ v kyselém prostředí, které připomíná podmínky v žaludku a semínkům to prospívá v klíčení. Extrémním příkladem je pak klíčení semen po vystavení ohni. To je poměrně časté v Austrálii a některých částech Severní Ameriky, kde jsou požáry součástí přírodního vývoje lesa nebo buše, a ožehnutí pomáhá klíčení semen i obrovských sekvojí. V našich končinách se tento typ rostlin vyskytuje vzácně. Jedním příkladem je kakost český, druh, který rostl na čerstvých lesních spáleništích v jehličnatých lesích, a který si zachovával klíčivost semen i po více jak 120 letech. Lesní požáry jsou u nás spíše vzácností, a tak je nyní v ČR známa po více jak 150

Semena šířená mravenci mají „masíčko“ (bledé až žluté tvary)

Pět a půl cesty kolem světa

Úspěšně dokončena první etapa testování nákladních vozů Daimler Truck s vodíkovými palivovými články

V červenci 2024 společnost Daimler Truck zahájila zkušební provoz nasazením pěti nákladních vozidel Mercedes-Benz GenH2 společně se společnostmi Air Products, Amazon, Holcim, INEOS Inovyn a Wiedmann & Winz do běžných logistických operací. Cílem bylo otestovat spolehlivost a účinnost vozidel v reálných podmínkách a dát těmto zákazníkům včasnou příležitost získat praktické zkušenosti s přepravou zboží pomocí nákladních vozidel s palivovými články. Pět prototypů najelo dohromady více než 225 000 kilometrů v reálném provozu u zákazníků. Tato vzdálenost odpovídá přibližně pěti cestám kolem Země podél rovníku.

Během téměř ročního nasazení prototypy nákladního vozu Mercedes-Benz GenH2 Truck zaujaly vysokou účinností palivového článku, který vyvíjí a vyrábí společnost cellcentric, společný podnik společností Daimler Truck a Volvo Group. Během celkové ujeté vzdálenosti se průměrná spotřeba vodíku pohybovala mezi 5,6 kg/100 km a 8 kg/100 km v závislosti na způsobu použití vozidel, s průměrnou celkovou hmotností soupravy mezi 16 a 34 tunami.

Nasazení u zákazníků potvrzuje praktičnost

Pět nákladních vozidel GenH2 Truck bylo během zkušební doby nasazeno zákazníky na specifických trasách v Německu a plnilo různé přepravní úkoly. Například dopravní partner společnosti Amazon používal nákladní vozidlo Mercedes-Benz GenH2 Truck v rámci logistické sítě Amazonu na vyhrazené trase mezi distribučním centrem ve Frankenthalu (Porýní-Falc) a dodací stanicí v Sindelfingenu (Bádensko-Württembersko). Společnost Air Products používala nákladní vozidlo Mercedes-Benz GenH2 Truck pro přepravu plynů v lahvích ze svého plnicího závodu v Hattingenu na řece Porúří a odtud zásobovala plynárenské stanice a zákazníky. Společnost Wiedmann & Winz nasadila vodíkový vůz v tzv. „kombinované přepravě“, kdy nákladní vozidla přebírají část přepravního úkolu v kombinaci s jinými druhy dopravy. Nákladní vozidlo Mercedes-

Benz GenH2 Truck tak přepravovalo námořní kontejnery průmyslovým a komerčním zákazníkům pro mezinárodního poskytovatele logistických služeb DP World. Společnost Holcim nasadila nákladní vozidlo s palivovými články pro svou logistiku stavebních materiálů k přepravě dodávek cementu ze svých závodů v Porúří ke svým zákazníkům v západním Německu a Nizozemsku. Společnost VERVAEKE – logistický partner společnosti INEOS Inovyn – používala nákladní vůz GenH2 pro přepravu PVC a vinylu. Během počáteční fáze zákaznických zkoušek zůstaly prototypy pod přímým dohledem a odpovědností výrobce.

Přímá zpětná vazba od zákazníků ohledně zkoušek potvrzuje, že se vozidla spolehlivě a hladce integrovala do každodenních logistických operací. Zákazníci zdůrazňovali zejména praktičnost podobnou dnešním dieselovým nákladním vozům, mimo jiné díky dlouhému dojezdu 1000 kilometrů a více, a také krátké době tankování 10 až 15 minut. Díky tomu je nákladní vůz GenH2 obzvláště vhodný pro dálkovou přepravu, flexibilní trasy a schopný i nasazení s častými změnami plánu. Řidiči si také pochvalovali dynamický přenos výkonu, plynulou a pohodlnou jízdu a nízkou hladinu hluku – to vše jsou výhody, které může vodíkový nákladní vůz nabídnout. Elektricky poháněné vozidlo, využívající vodík jako zdroj energie, disponuje výkonem palivových článků 300 kW a akumulátory o kapacitě 70 kWh. Zpětná vazba zákazníků zdůrazňuje spolehlivý provoz a praktičnost využití nákladních vozidel s palivovými články na vodík.

Zákazníci ale také poznamenali, že pozitivní pohled na celkové náklady na vlastnictví (TCO), tj. celkové provozní náklady nákladních vozidel s palivovými články ve srovnání s dieselovými nákladními vozidly, není v současné době možný, a to jednak kvůli současné vysoké ceně vodíku, ale také kvůli vysokým nákladům na pojištění vozidel.

Tankování kapalným vodíkem

Velkou výzvu na cestě k sériové výrobě

nákladních vozidel s palivovými články zůstává přetrvávající nedostatek komplexní sítě vodíkových čerpacích stanic, zejména pro kapalný vodík. Do roku 2030 je nutné rozšířit síť v celé Evropě na celkem 2 000 vodíkových čerpacích stanic, aby bylo možné v praxi nasadit nákladní vozidla s palivovými články ve velkém počtu.

Při vývoji technologií pohonu na bázi vodíku dává Daimler Truck přednost kapalnému vodíku. V tomto stavu má nosič energie výrazně vyšší energetickou hustotu. Díky tomu lze do dvou nádrží natanovat celkem 80 kg vodíku, což výrazně zvyšuje dojezd a umožňuje srovnatelný výkon vozidla s konvenčním dieselovým nákladním vozem. Kapalným vodíkem se také mnohem snadněji přepravuje a nádrže na kapalný vodík nabízejí výhody z hlediska nákladů a vlastní hmotnosti ve srovnání s nádržemi na stlačený plyný vodík. Použití kapalného vodíku tak umožňuje vyšší užitečné zatížení – důležité kritérium ve flexibilitě a náročných dálkových dopravách.

Vozidla tankovali řidiči na čerpacích stanicích s kapalným vodíkem (sLH2) v areálu výrobního závodu Mercedes-Benz ve Wörthu am Rhein (Porýní-Falc) a v oblasti Duisburgu (Severní Porýní-Vestfálsko). V rámci zákaznických zkoušek bylo provedeno celkem 285 tankování s celkovým vydaným množstvím přibližně 15 tun kapalného vodíku.

Komplexní servisní podpora pro nákladní vozy Mercedes-Benz GenH2 v Německu

Během zkoušek poskytovala společnost Daimler Truck úzkou podporu vozidlům i zákazníkům. Servis vodíkových nákladních vozidel nevyžadoval pouze nové technické znalosti, ale také vyžadovalo přizpůsobené procesy a pracovní postupy v poprodejním servisu. Během celého zkušební období bylo pět nákladních vozidel s palivovými články podporováno manažery pro klíčové zákazníky v rámci prodejní organizace Mercedes-Benz Trucks. Tím bylo zajištěno, že každý zákazník měl vyhrazené jediné kontaktní místo, které mu poskytovalo nepřetržitou kompletní podporu, včetně

technické pomoci. Tým pro klíčové zákazníky byl k dispozici nepřetržitě pro technické dotazy a v případě potřeby mohl zákazník odkázat na pobočky Mercedes-Benz Trucks se speciálně vyškoleným personálem. Na základě těchto zkušeností se připravují další poprodejní místa pro manipulaci s nákladními vozidly s palivovými články, aby se optimálně podpořilo plánovaných 100 malosériových vozidel nové generace nákladního vozu Mercedes-Benz GenH2.

Výhled: Druhá zkušební fáze a další vývoj nákladního vozu Mercedes-Benz GenH2

Jak bylo plánováno, Daimler Truck bude pokračovat druhým kolem testů se stejnými vozy Mercedes-Benz GenH2 Trucks a pěti dalšími zákazníky, počínaje čtvrtým čtvrtletím roku 2025. Cílem je shromáždit další zkušenosti s další sadou případů použití v reálném provozu a optimálně připravit nákladní vozy s palivovými články pro sériovou výrobu na základě požadavků zákazníků.

Společnost Daimler Truck již paralelně zahájila fázi vývoje nové generace nákladních vozidel s palivovými články. V závodech Mercedes-Benz ve Woerthu se plánuje montáž celkem 100 nákladních vozidel s palivovými články nové generace v rámci malosériové výroby, která budou od konce roku 2026 nasazena u různých zákazníků.

Pokud jde o dekarbonizaci dopravy, Daimler Truck sleduje duální strategii s vozidly poháněnými bateriemi a vodíkem. Pokrok ve výstavbě vodíkových čerpacích stanic je však mnohem pomalejší, než se očekávalo. V důsledku toho nebudou zákazníci v příštích několika letech moci provozovat vodíkové nákladní vozy ve velkém počtu. Proto je rozsáhlá industrializace palivových článků a plánovaná sériová výroba vodíkových nákladních vozidel se zaměřením na Evropu plánována až na začátek 30. let 21. století.

*Připravil David Chleboun
Daimler Truck ČR*

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA			Tajenka 1	Já	Dvakrát první písmeno abecedy	VELKÝ TÝNEC	Vlastní Evé	Hony	Zkr. letiště Innsbruck	Řadová číslovka
VELKÝ TÝNEC	Kulato	Beáta (domácky)				Cizí ženské jméno				
		Tmavý oblak								
Poslední písmeno řecké abecedy						Vedoucí Stínadel				
						Svorníky s půlkulatou hlavou				
Zane-dlouho					Povodňový					
					Roztavené hmoty					
Druh gibbona				Tvrze					Dvojzpěv	Výraz vzdoru buďsi
				Nápoj z chmele						
Obdělati motykou								Ruský souhlas		
								Tajenka 2		
VELKÝ TÝNEC	Ruské sídlo	Zázraky						Šmak		
		Pojidla						Obchodní a propag. agentura		
Jižní plody						Obilnina				
						Výnos z uložených peněz				
Slovenské jméno					Sténati					
					Primitivní nástroj					
Obec u Náchoda				Oblast					Podnik v Sušici	Mastná kapalina
				Mužské jméno (22. 5.)						
Lidový pokrm								Nejvyšší karta		
VELKÝ TÝNEC	Značka českých vysavačů	Emil domácky				Franc. romanopisec Emile				
		Prudký hod								
Patřící Emče						Miláček (zastar.)				
						Dokončit setí				
Mýtický čarostřelec					Rusky domů					
					Mongol. kočovník					
Nota Bene				Člověk (latinsky)				Jméno Hobita z Pána prstenů	Zájmeno (ty ženy)	
				Mládě orla						
VELKÝ TÝNEC	Snadněji	Chlup na bradě				Úbytek				
		Herec ovládající mimiku								
Přímo měřený úhel								Integrovaná ochrana rostlin		
Kovový prvek (Ni)					Ukazov. zájmeno			Zn. lute-cia		
					Spoje nití					
Ale maďarsky		Název hlášky Š				Člověk bez práva		Angl. spojení		
		Požární ochrana								
Zdrhovadlo				Tajenka 3						
Zkr. pro ekologický				Výtažek z léčivých bylin				Hlas ovce		

5	2	3		9				1
9	8							
	6				7			
	1					4		8
8			4		1			2
2		6					1	
			5				6	
							9	7
7				6		5	8	4

Autorem výroku v tajence říjnové křížovky je André Maurois (1885-1967) - francouzský spisovatel, esejista, historik, kritik a publicista.

Tajenka ze zářijového čísla zní: Nemohou po vás chtít, abyste se svému portrétu podobal i zjevem. Správnou odpověď zaslala a výherkyní se stala paní Zdena Zdařilová ze Vsiska. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

Značka aktinia	VELKÝ TÝNEC	Hroby	Elis (zdrobněle)	Tajenka 4	Mužské jméno (18. 6.)	Ženské jméno (17. 5.)
	Onemocnění kloubů					
	Součást oleje					
	Zdají se mu sny					
Kolmo	Obecná teorie relativity					
Nota Bene				Vlastnit		
				Písmeno Č		
VELKÝ TÝNEC	Snadněji	Kočka (hovor.)				
		Twainův hrdina				
Přímo měřený úhel					SPZ Kutné Hory	Zn. rhodia
Kovový prvek (Ni)				MPZ Ukrajiny		
Ale maďarsky					Inic. herce Haase	
					Milibar	
Zdrhovadlo						Pomůcka Ám, Ato, Aťsi, Bilbo, Domoj, Elis, Finn, Hun, Kéz, Lar, Lee, Lepy, Link, Nivní, Olein, Omsk, Směmík, Spy, Týny, Vont, You, Ysat
Zkr. pro ekologický						

Letem školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec - říjen 2025

Zdravíme vás v novém školním roce

Vážení čtenáři, milí spolužáci, snad jste si užili léto plné dobrodružství, slunce a radosti. Doufáme, že jste s námi plynule přešli do školácké nálady a s potěšením vám představujeme v no-

vém školním roce první číslo školního časopisu Letem školním světem. Přinášíme vám shrnutí toho, co se u nás ve škole dělo v měsíci září a připomeneme si červnové předprázdninové dny, výle-

ty, školní akce, zajímavé projekty, společné zážitky. Časopis je vlastně taková kronika školního roku psaná našima očima, způsob, jak si připomínat, co jsme společně dokázali, co nás bavilo, čemu

jsme se věnovali. Pojďte nahlédnout pod pokličku našeho školního života...

Příjemný podzimní čas a prima počtení! Vaše redakce

Vzpomínání na poslední červnové dny... Červnové Chřiby aneb družina výletuje...

Naše víkendové dobrodružství začalo srazem v 7 hodin ráno na olomouckém nádraží. Dostavilo se osm odvážlivců se svými plyšovými společníky. Všichni v dobré náladě a natěšení na to, co nás čeká. První zastávka byla krásná KO-

a bonbóny. Holky si nárokovaly velké pokoj, kde bychom se nejspíše vešli úplně všichni. Schylovalo se k večeru a chystala se večere v podobě lahodných špekáčků. Děti s pomocí pana vychovatele připravily klacky na opékání. Nejedli se ale jenom špekáčky! Došlo i na dezert v podobě opečeného marshmallow.

Očima paní vychovatelky

V osm ráno v sobotu jsme vyjeli vlakem do Starého Města, kde jsme navštívili KOVOZOO. Poté jsme se přesunuli do

VOZOO, z které si vezeme spoustu fotek a dokonce i nějaké kovové kamarády. A největší zážitek nás teprve čekal, museli jsme se přemístit autobusem do obce Salaš a poté jsme šlapali asi 2,5 km k našemu večernímu domovu. Po cestě jsme hráli různé hry (slovní fotbal, hádej, na co myslím, co vidím atd.), tancovali jsme a došlo i na zpívání. Chata, kde jsme měli spát, byla z venku hezká, ale kdybyste ji viděli vevnitř! Tam to bylo ještě hezčí, děti si hned zabraly celé druhé patro, začaly vybalovat spacáky

nedaleké roubenky nad obcí Salaš v srdci pohoří Chřiby, kde jsme byli ubytováni. Roubenka byla zcela nová, půl roku stará. Nebyl zde ale elektrický proud, ani pitná voda - tu nám dovezl pan správce v kanystru. WC bylo v kadibudce vedle chaty. Spaní bylo ve spacích pytlicích. Poté, co jsme se zabydleli, jsme opekli špekáčky a zahráli nějaké hry. Druhý den jsme se sbalili a vyrazili na salašskou rozhlednu. Byl odtud krásný výhled na Chřiby, Uherské hradiště, Sta-

ré Město a Bílé Karpaty. Po zdolání rozhledny jsme pokračovali zpátky, do obce Salaš. Navštívili jsme rodiče mé ženy Marušky. Zde se děti vykouply v bazénu, užily si trampolínu a byly pohoštěny obědem. Nakonec jsme nasedli na autobus a odjeli opět do Starého Města, kde jsme přesedli na vlak do Olomouce. Dětem se výlet velice líbil - jinak tento výlet byl pro vybrané děti z družiny z pátého ročníku, pojal jsem to jako loučení s družinou.

Pan vychovatel Vít Zdařil

Z PERA NAŠICH ŽÁKŮ

Touláte se rádi krajinou her a fantazie?

Internetová krajina

Žáci sedmé třídy se v zářijových hodinách literatury začali do textu **Ivana Vyskočila Jak a kudy do krajiny snů**, což je vlastně návod, jak a kudy se do této krajiny dostat.

Je to krajina obývaná Sníváčky, Zdáčky a Snílky. Jako správce tam působí bytůstka jménem Malý Alenáš. Nejen, že si ukázkou sedmáci pozorně přečetli a s textem dál pracovali, pustili se i do samotného fantazírování a přiblížili ostatním své krajiny a cestu do nich, ve výtvarné výchově ji pak namalovali.

Internetová krajina je jedna ze spousty hezkých krajín v Galaxii Fantazie.

Do Internetové krajiny se dostaneme tak, že se nejprve musíme přes mobilní telefon připojit k wi-fi. Hned jak se připojíme, sveze nás to po elektrickém kabelu a jelikož se chceme dostat do Baterkovických hlavních obchodáků, musíme jet přes spousty dalších měst a vesnic.

Já jsem se připojila v Kabelovicích, takže to mám tak na půl hodinky cesty. Vy-

jedeme z Kabelovic a jako první musíme odbočit doprava, do Sítíčky, a dojet až na kabelovou dálnici. Je hodně matoucí, protože tam jsou miliony a miliony elektrických kabelů.

Pokračujeme dál, nesmíme minout sjezd na Velikánský Errorrov. To je jedno z největších měst v Internetové krajině. Projedeme Velikánský Errorrov, celou dobu rovně, a dojedeme konečně do města,

které se jmenuje Klávesnicový důl, protože Baterkovické hlavní obchodáky jsou právě v Klávesnicovém dole. A je ještě zajímavé, že okolo toho obchodního domu protéká řeka Električka, dovnitř a ven vede jen jeden most, ten se nazývá Hodinkový. Vjedeme dovnitř, vystoupíme a hurá nakupovat.

Iveta Schneiderová, 7. A

Krajina nádobí

Do téhle krajiny se dá dostat pouze dvěma způsoby, buďto myčkou na nádoby, nebo když nádoby umíváte ručně. To musíte totiž vlézt špuntem od umyvadla. Když se do krajiny dostanete, můžete jet přímo do hlavního města - do Talířova.

Talířov je největší město z krajiny Nádobí, proto je to hlavní město. Má spoustu velkých i malých uliček, které skrývají různá tajemství, různé příběhy. Ale malá městečka okolo Talířova jsou také krásná.

Když pojedete z Talířova na severovýchod, dojedete až k Pěnovému moři pod městečka Hrmcovice a Hrneckovice, odtamtud potom zpět na západ. Na zá-

padě najdeme několik dalších měst jako třeba Vidličkovice, Příborov, Lžičenky a nebo Nožíkov.

Nejezděte na jihovýchod, tam jsou ty nejšpinavější a nejošklivější vesnice a řeky. Najdeme tam například řeku Špinovoděnkou, která se vlévá do řeky Špinice a ta pak do moře Neumytého nádobí. A ohledně vesnic na západě - tam najdete Špinavé Misky nad Špinicí nebo Plesnivá Sklenička. Těmto „zapadákovům“ se raději vyhněte.

Takto to chodí v krajině Nádobí. Co říkáte, navštívíte ji?

Zuzana Urbánková, 7. A

Krajina oveček

Jestli se chcete dostat do Krajiny oveček, musíte nasednout na libovolnou ovci a začít počítat ovečky. Po chvíli vzlétnete do oblak a poletíte přes řeku jménem Vlnovka do obce Kopytov nad Vlnkou. Každá vesnice či město má domy ze dřeva a střechu z ovčí vlny. Také mají hodně obyvatel, oveček. Všechny chodí do světa lidí a každá má na starost jedno dítě, které uspává každou noc.

Ale teď už leťte dál, přes Hospodářov do Farmářova nad Ovečkou. Konečně se blížíte ke svému cíli, největšímu městu jménem Ovinkov, ještě ale musíte proletět nad Ovčáckým pohorím a řekou Kopytovkou.

Když se blížíte k hlavnímu městu, vidíte

nádherný ovčí palác s domy obklopenými Levandulovcovkami. To jsou louky plné levandulí, kde ovečky odpočívají nebo skotačí ve vůni levandule. Na každém rohu můžete ochutnat lahodné ovčí sýry. Nejlepší koupání je v teplém ovčím mléce v lázních jménem Mléčné Ovečky, do lázní Mléčné Teplice nechoďte, tam je mléko studené.

Také vás přivítá naše nejmilovanější královna Ovča I. Když ji obejmete, její heboučká a jemnoučká kožíšek vás obklopí, pohladí, zahřeje, takže hned usnete. Dobrou noc!

Klára Nováková, 7. A

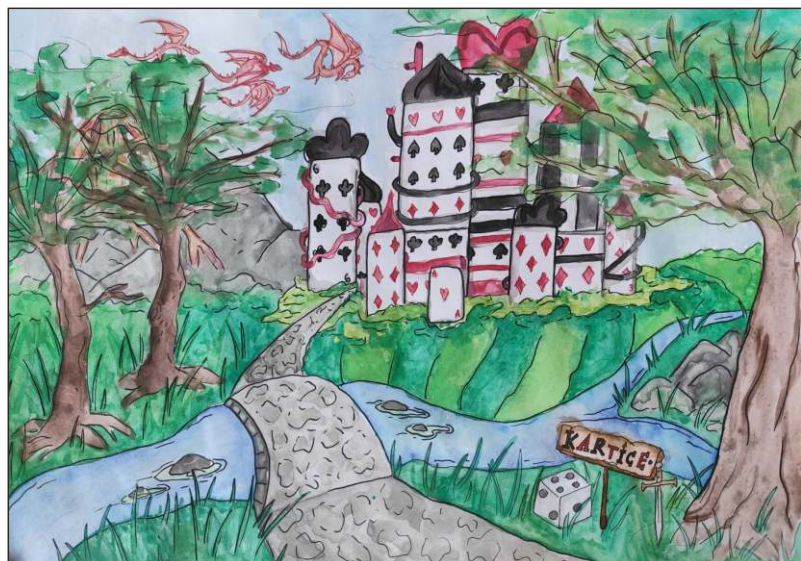
Kraj her, Kartice

Když se chcete do této krajiny dostat, je potřeba získat jednu speciální hru, která je k tomu určena. Musíte ji porazit v její vlastní hře.

Když se tak stane, dostanete se do Krajiny her. První, co uvidíte, jsou města, vesnice, hory a řeky s neobvyklými jmény, např. hora Kostkovice, řeka Piškvornice, město Kartice a nebo vesnice Žo-

líkov. V okolí můžete vidět i krásná zvířata pobíhající po louce Políčkovnici a v dále spatřit draky létající nad lesy. Když se chcete dostat zpět do obyčejného světa, musíte v tomto tajemném kraji najít hrací kostku a hodit šestku, aby se objevil portál zpět.

Alice Bezděková, 7. A

Letem
školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec
Příloha Týneckých listů.
Odpovědná redaktorka Lenka Mužíková.

Foto v příloze není-li označeno jinak:
archiv ZŠ M. Petřkové Velký Týnec

Jídlová krajina

Jednoho obyčejného dne si můžete říct: „Hmmm, já mám hlad, jdu se kouknout do ledničky.“

Pomalou, ale jistě otevíráte tu bílou kostku, když vtom na vás vyšplíchne šlehačka, z té sladké, krémové a bílé věci, věřte mi, z toho vám bude špatně. Motá se vám hlava a – přepadnete dozadu, do

portálu. Jakmile se vám udělá lépe a probudíte se, všimnete si, že vedle vás je mapa, která se dostat bezpečně domů. Ale my, my se teď vydáme na průzkum.

Když vyjdete pryč z perníčkové chaloupky, uvidíte mnoho donutovorůžových aut, čokoládovou fontánu, také pár croi-

ssantových bodyquardů. K nim se nepřibližujte a neudělejte tu stejnou chybu jako já. „Ahoj, já jsem Terka a potřebuji se odtud dostat.“ Když ke mně croissant přišel, řekl: „Musíš mít alespoň nad 140 kg.“ Kvůli tomu, že 140 kg nemám, jsem dostala pokutu a musela zaplatit tři čokoládové korunky.

Hned jsem od croissanta utekla.

Dostala jsem se do vesnice Chlebov. Všude byla auta na zapůjčení, neváhala jsem a skočila do jednoho z nich. Nevšimla jsem si, že v autě je i Maslák a Nutelka. Začala jsem se omlouvat, ale jim to bylo jedno, začali jsme se bavit spolu víc a víc. Bylo to super, autíčkem jsme

projížděli svět. Byli jsme v Lasagnové, Smažákové a Špagetové. Nejlepší to bylo ve Špagetové, protože tam tekla řeka Špagetice. Jezdili jsme na raftu po těch dlouhých omáčkových špagetách, byto to trochu nechutné, ale s Maslákem a Nutelkou jsem si to užila. Jezdili jsme v autě, tancovali na písničky.

Potom jsem dostala oznámení na hodinky, že se portál do reality za hodinu zavírá. Novým kamarádům jsem řekla, že už musím spěchat do reality, oni mi nevěřili, ale stejně se mnou jeli. Když si všimli, že jedeme do Rajčatova, začali plakat čokoládu, přišlo mi to vtipné a smutné zároveň. Hned jsem je obejmula a věděla jsem, že je tu nechat samotné nemůžu. Pořád jsem si říkala – realita, nebo fantazie, realita, nebo fantazie, ale tak nějak věděla jsem, že je tu opravdu nemůžu nechat. Rozeběhla jsem se k nim a pustila naši nejoblíbenější písničku. Samozřejmě, že tu zůstávám.

Tereza Stejskalová, 7. A

Krajina dopravních prostředků

Vítejte v krajině dopravních prostředků. Jakmile vstoupíte do světa Dopravy, hned si tu zamilujete a nebudete chtít odejít.

Je to tu moderní a místní říkají to-muto světu Svět budoucnosti. Hlavní město je Motorov, kde všechna ta doprava vzniká. Motorovem protéká řeka Olejnice. Nejnavštěvovanější město je Rychlov, kde se konají různé závody. Sjíždí se tu lidé z celého světa a je to tu hodně hlučné. Je tu město zvané Busovice, kde je největší počet autobusů a celkem veřejné dopravy. Hodně lidí z tohoto města jezdí do Motorova. Zatím nejnovější město, které vyrostlo, se jmenuje Elektrov. Vyrábí se tu elektrická auta a vymýšlí se tu různé technologie. Nej důležitějším městem je Opravov, kde se vše opravuje a vylepšuje.

Škoda, že je tahle země celá vymyšlená. Myslím si, že by se mohlo něco takového udělat i ve skutečnosti.

Matyáš Sofineti, 7. A

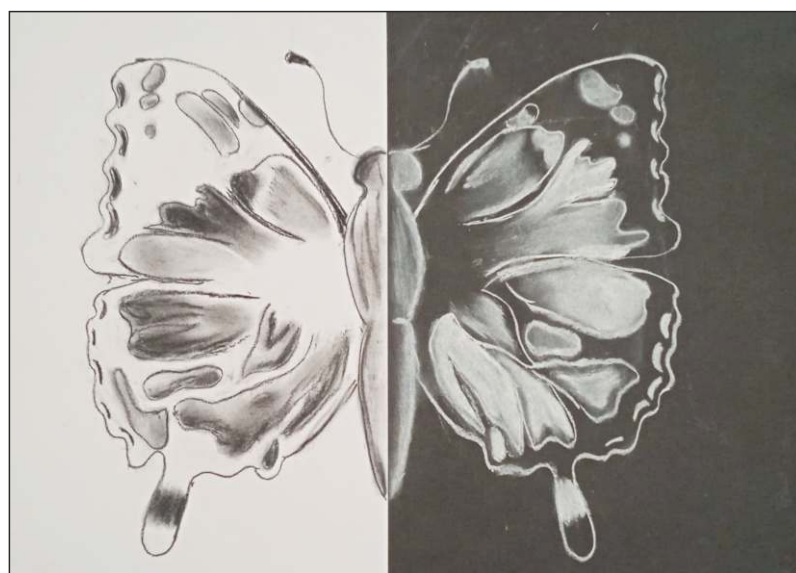
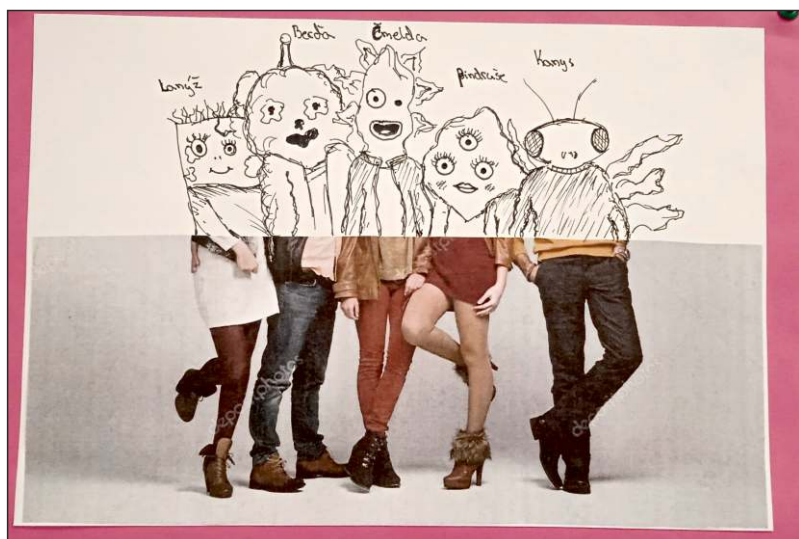

VÝTVARNÉ PRÁCE

Poslední červnové hodiny výtvarné výchovy byly u osmáků ve znamení práce s fotografií, dokreslení „spolužáků“, důraz na vymyšlení neexistující přezdívky. Na tvorbě obrázků pracovali na konci školního roku. Hlavním cílem bylo pojmut školní focení jinak a „**TŘÍDNÍ FOTO**“ si užít. Pomyslně tak uzavřeli školní rok a hodně se u toho nasmáli. Někteří využili možnosti k humornému

ztvárnění nevyřešených úctů. Do nového školního roku jsme tak mohli vstoupit s čistým štítem.

V sedmé třídě to bylo téma **MOTÝL**, práce suchým pastelem a uhlím, propojení s přírodopisem. Mrkli jsme se na stavbu těla motýla, pohráli si s tvary křídel, šlo o kresbu, kdy se kladl důraz na osovou souměrnost a čistotu práce. Všem se to náramně povedlo. Podívejte!

NĚMČINÁŘSKÉ PROJEKTY

ŠKOLNÍ VÝLETY

Šestáci navštívili KOVOZOO

V červnu se dvě třídy šestého ročníku vydaly na školní výlet nejprve do KOVO-ZOO ve Starém Městě. Tento jedinečný areál je plný zvířat a modelů vyrobených z kovového odpadu z místního kovošrotu. Výlet byl nejen zábavný, ale i poučný – dozvěděli jsme se spoustu zajímavostí o recyklaci a ochraně životního prostředí. Počasí nám přálo a den jsme si všichni moc užili!

Poté na ně čekal program v Archeoskanzenu v Modré. Prozkoumali, jak vypadalo slovanské opevněné hradisko z období Velké Moravy představující každodenní život lidí v této době. Nejprve si ze strážních věží prohlédli

palisádové opevnění a celý skanzen. Prohlídkou je provázeli průvodci a program byl opravdu bohatý. Žáci si vyzkoušeli, jak se učilo v 9. století, co v této době lidé jedli, z čeho vyráběli oblečení, naučili se zapalovat oheň pomocí pazourku a sena a ti nejodvážnější si vyzkoušeli střelbu z luku. V areálu se také setkali s volně pobíhajícími zvířaty – prasátky, kozami, ovčemi a oslíkem. Program byl velmi poutavý a žáci odjžděli domů se spoustou zážitků i nových informací.

Pocasí nám přálo a den jsme si všichni moc užili!

Osmáci v safari

Náš třídní výlet do hradecké zoologické zahrady byl opravdu povedený a plný zážitků. Už samotná cesta byla zábavná, povídali jsme si, smáli se a těšili se, co všechno nás čeká. Po příjezdu jsme nasedli do safaribusu, který nás provedl částí zoo, kde jsme mohli vidět zvířata zblízka, což bylo vážně zajímavé a trochu jiné než běžná prohlídka pěšky. Během dne jsme viděli spoustu krásných a exotických zvířat, ale asi nejvíce nás zaujali tučňáci, byli roztomilí, vtipní a dlouho jsme je pozorovali, i kozy. Samozřejmě byly i chvíle kdy se toho moc

nedělo, a chvíli jsme se i nudili, ale to se na takovém výletě občas stane. Celkově ale panovala super atmosféra a bylo fajn být s kamarády někde jinde než ve škole v lavicích. Dali jsme si něco dobrého k snědku, odpočinuli si a užili si den naplno. Bylo skvělé podívat se do zoologické zahrady, která byla dál, než obvykle navštěvujeme, rozhodně to stálo za to.

Gabriela Gengelová, Tereza Gowinová
a Šarlota Hlaváčová, 8. B

Adaptační pobyt tříd 6. B a 6. C

I v letošním školním roce vyrazili žáci šestých tříd na adaptační pobyt v penzionu Valáškův grunt v Bouzově-Kozově.

Lektoři ze Sdružení D si pro ně připravili opět na celý pobyt detektivní program. Z dětí se stali pomocníci detektiva Jana Perneru. Spousta her vyžadovala vzájemnou spolupráci, při které se lépe poznávali, odhalovali své silné a slabé stránky. Také měli možnost lépe poznat své nové třídní paní učitelky a paní asistentky. V termínu 3. – 5. září vyrazily třídy 6. B a 6. C, ke konci září na toto místo zavítá třída 6. A.

Příběh na jedno písmenko Zubař Zbyšek

Zdeňka Zimu zabořel zub. „Zavolám zubaři“, zvolá. Zubař Zbyšek zrovna zalévá záhon zeli. „Zatraceně, zvoní zvonek, zajistě zlobí zkažený zub“, zavýskne zubař. „Zavrtám, zaplombuji, zatrhám, zašiji, získám zisk“, zajasá ziskuchtivý zubař Zbyšek. Zaběhne zvednout zvonící zařízení. Zapomnětlivec zapomněl zavřít zahradu. Za zahradou zevluje zloděj. Zahlédne Zbyškův záhon zralého zeli. Zeliňačka, zeličko, zeliňáky, zamlas-ká zloděj. Zeli zcizil. Zcela zlikvidoval zelný záhon, zrychleně zmizel. Zubař zrovna zvesela zapsal zítřejší zákrok zkaženého Zdeňkova zubu. Zašel znova zalévat zahradu. „Zatraceně“, zaklel zdrcený zubař. Záhon zeli zmizel! „Zatracený Zdeňkův zub“, zvolá zlostně. Zítra zažiješ zkázu, Zdeňku, zlomyslně zamýšlí zubař.

Zítřek začal. Zdeňek zlehka zaléhá za zubní zařízení. Zubař znecitliví zkažený zub. Začernalý zahnívající zub zapáchá. Zubař Zbyšek zahajuje zákrok. Znechucený zahnívajícím zápachem zubu zvrací za Zdeňkova záda. „Zešíleš Zbyšku!? Zašpiníš zem!“ zamumlal zou-fale Zdeňek. Zubař zbledl, zavrával, zachytil zub, zatáhl. Zub zaletěl za zá- věs, zacinkal. „Zrada“, zasyčel zubař.

Zlikvidoval zdravý zub, zkažený zůstal. Zahnívající zápach zesílil. Zpocený zubař Zbyšek zaklel. Zaklekl Zdenka, začal zákrok znova. Zachytí, zahákne zub, zalomcuje, zaviklá, zakroutí. Zub zapraská, zaskřípe, Zdeňek zařve. Zubař zajasá. Zvítězil. Zkušeně zkoumá začernalý zub. „Zub zkazily zajistě zá-kusky, zmrzlina, zanedbané začištění zaneřáděných zubů“, zhodnotil zubař. Zub zahodil. Zaléčil zanícenou zduře-ninu zábalem zázvoru, zhojil zánět. Zve Zdeňka zaplatit za zákrok. Zdeňek zlobí, zdráhá zaplatit za zlikvidovaný zdravý zub. Zkritizoval zubaře. „Zhotovím zdar-ma zlatý zub“, zašeptá zostuzený zisku-chtivý zubař Zdeňkovi. Zdeňek zaplatí zákrok. Zubař zavře za Zdenkem. Začne zametat znečištěnou zem, zahlédne zdravý zub za závěsem, zhnuseně zved-ne zub, zlostně zanařádá, zuřivě zub za-hodí. Zkroušeně zaúčtuje ztrátu za zho-tovení zlatého zubu zdarma.

„Zítra znova zasadím zeli“, zavzdychá ztrestaný zubař Zbyšek. „Ze zoo zakou-pím zdivočelou zabijáckou zmi. Zastrá-ší, zneškodní zloděje, zmaří zcizení zeli“, zabručí zlomyslně zubař Zbyšek.

Leontýnka Sedláčková, 8. B

CESTOVATELSKÉ OKÉNKO

Podzimní výšlap okolo Třesína

Ani jsme se nenadáli a jako mávnutím kouzelného proutku skončily prázdniny. I když bylo toto léto docela chladné a tepla jsme si příliš neužili, věřím, že s cestovatelskými zážitky to bylo o hodně lepší. A pokud ne, můžeme to ještě dohonit například krátkým výletem v okolí Třesína.

Pro přiblížení se jedná o krasový vrch nedaleko obce Mladeč na Olomoucku, kolem kterého vede nenáročná naučná stezka. Ta začíná přímo v Mladči a směřuje nejen k Mladečským jeskyním, které je možné ještě na podzim navštívit, ale především k zajímavostem bývalého parku zámku **Nové Zámky**.

Zámek i park vlastnil do roku 1945 významný šlechtický rod Lichtenštejnů, který se v 18. století pustil nejen do přestavby zámku, ale i okolní krajiny. Ta byla přeměněna na anglický park s dřevěnými můstky, zídkami, byla zbavena náletových dřevin a odkryta skalní stěna Třesína. V parku vznikaly také stavby inspirované antikou podobně jako je tomu v okolí Lednického zámku, také majetku Lichtenštejnů. Bohužel do dnešních dnů se toho z anglického parku již mnoho nedochovalo. Ze zámku se stal ústav sociální péče, park již pohltila příroda, památky ohledal zub času a mnohé dokonala také stavba dálnice z Olomouce do Mohelnice, která původní park rozdělila.

Hříšnickovu duši, ale přesto nezíská. Bratr totiž kolem sebe udělá kruh svěcenou křídou, do kterého čert nemůže, a jelikož čert nechce čekat, odletí zpět do pekla. Bratr sázku vyhraje a mostu se od těch dob začne říkat Čertův. Ať byl most postaven kýmkoliv, je určitě krásným zpestřením cesty.

My ale pokračujeme dále lesní cestou, až dorazíme k volně přístupné **jeskyni Podkova**. Tato jeskyně má také svou historii. Původně se jednalo o dvě slepé jeskynní chodby, které nechali Lichtenštejnové během úprav parku propojit. Vznikla tak jediná průchozí jeskyně ve tvaru podkopy a délce přibližně 162 metrů. Vchody do jeskyně jsou od sebe vzdáleny 28 metrů. I když je jeskyně veřejnosti přístupná, neplatí to během celého roku, protože je zimovištěm netopýrů a vrápenců. Od listopadu do března je tudíž uzavřena. Takže pokud byste chtěli tuto zajímavou jeskyni, kde se mimo jiné našly pozůstatky pravěkého života, navštívit, máte nejvyšší čas. Jeskyni se dříve říkalo Blátivé díry, povrch je v ní tedy kluzký a blátivý, takže při jejich návštěvě doporučuji pevnou obuv a také dobrou svítilnu. Pro zdolání sice postačí i ta v běžném mobilu, ale pro lepší prozkoumání jeskyně jistě oceníte něco silnějšího. A ještě jedna rada závěrem. Pokud se příliš nekamarádíte s pavouky, tak návštěvu jeskyně raději odložte. Jak jsme totiž sami na vlastní kůži přesvědčili, jeskyni neobývají pouze netopýři, ale také rozmanití pavouci všech velikostí. Takže dívčí část výpravy navštívila tuto jeskyni poprvé a troufnu si říct, že nejspíš také naposled.

Ale náš výlet ještě není u konce a po rychlém přesunu z „pavoučí“ jeskyně se ocitáme u další zajímavosti bývalého parku – **zřícenině Rytiřské síně**. Ta byla kdysi velkolepou stavbou. Měla podobu antického chrámu s 16 jónskými sloupy. Stávala na skalním ostrohu, ze kterého byl krásný výhled do okolí, dokonce až k zámku. Ne nadarmo se mu přezdívalo „Vyhliádkový chrám“. Tento skvost byl postaven v roce 1730 a sloužil jako místo pro odpočinek či občerstvení při reprezentačních honech Lichtenštejnů. Bohužel již v roce 1910 došlo k jeho zřícení a do dnešních dob se

Ale zpátky k našemu výletu. Po zalesněné stezce stoupáme k prvnímu zastavení, a to **Čertovu mostu**. Ten vznikl právě při krajinářských úpravách v polovině 19. století. Má podobu skalní brány a spojuje k sobě dvě skaliska. Pyšní se délkou 15 metrů a výškou bezmála 10 metrů. Nikdy nesloužil pro pěší, a protože vede odnikud nikam, působí tajemně a je opředen pověstmi. První vypráví o sedlákovi, který chtěl postavit most přes řeku Moravu a na pomoc si přizval čerta. Ten však před rozedněním stihl postavit z plánovaného mostu pouze jeden oblouk, a tak most zůstal nedokončen. Ve druhé pověsti je stavba mostu předmětem sázky dvou bratrů. Jeden z bratrů tvrdí, že postaví most za 24 hodin. Na stavbu se sice náležitě připraví, ale když přijde večer, zmůže jej únava. Na pomoc proto přizve čerta. Upíše se mu krví, a čert most postaví.

z chrámu dochoval pouze jeden jediný sloup jako památka na jeho dávnou slávu. Tady by mohl náš výlet okolo vrchu Třesín končit. Byla by ale škoda nenavštívit i blízké **Mladečské jeskyně** známé především nálezy pozůstatků pravěkého člověka. Jeskyně byly objeveny okolo roku 1824 při těžbě vápence pro stavbu silnice z Olomouce do Mohelnice. Tehdejší přístup do objevené jeskyně nebyl ničím omezen, takže docházelo k jejímu ničení a krápníky či pravěké kosti byly ve velkém prodávány na tržištích. Samotný průzkum jeskyní začal až v roce 1881 Josefem Szombathym, který spoustu nálezů z pravěku převezl do Přírodovědeckého muzea ve Vídni. Od roku 1911 byly jeskyně v držení Krajiněské musejní

společnosti v Litovli, která nejen vybudovala turistickou budovu s vchodem, ale po roce 1921 jeskyně zpřístupnila veřejnosti. Dnes spadají jeskyně do Správy jeskyní České republiky. Mladečské jeskyně uchvátí nejen svou krápníkovou výzdobou, ale především historií pravěkých lidí. Bylo zde nalezeno pohřebiště kromaňonského člověka a také kosterní pozůstatky pravěkých zvířat jako jeskynního lva, medvěda, sobů či bizonů. Velký zájem veřejnosti také vyvolal nález pravěké lebky asi sedmnáctileté dívky, ze které vědci vytvořili podobiznu jejího obličeje pomocí digitální technologie. V roce 2024 pak dostala dívka veřejným hlasováním jméno Mlada. Její příběh, ale nekončí. Tento rok vyhlásila jeskyně soutěž pro všechny literární nadšence, napsat příběh dívky Mladý ztracený v čase. Příběhy bylo možno posílat do poloviny září a ty nejlepší pak budou zveřejněny. Myslím si, že se máme na co těšit.

A teď zpátky k jeskyním. Jejich prohlídka trvá přibližně 40 minut a uvidíme při ní přibližně 400 metrů z jejich celkové délky 1250 m. Navštívíme podzemí plné pravěkých lidí, zvířat a také místa s kouzelnými názvy jako Dům mrtvých, Chrám přírody či Panenská jeskyně. A co dodat závěrem? Že i Mladečské jeskyně mají svého maskota, a to přes dva metry vysoký stalagmit pojmenovaný Mumie. Jen pozor! Dotknout se tohoto maskota vám nesplní žádné tajné přání, ale podle pověsti prý do roka a do dne zkameníte. Snad se vám můj tip na výlet líbil. Tak hurá ven – příroda volá a podzim je na cestování jako stvořený.

Leontýnka

ZA PLOTEM

CO SE DĚJE ZA HRANICEMI NAŠÍ OBCE

Přehled kulturních a sportovních akcí v našem okolí

Kulturní a sportovní akce v Městě Velká Bystřice v měsíci říjnu

1. - 31. Ondřej Tkačík: Otisky světla, otisky světa - výstava obrazů (galeriezet, po - pá 8:30 - 17:00, so, ne, svátky zavřeno)
4. SWAP - výměnný bazar (sokolovna, so 9:00 - 15:00)
9. Vláda Vytásek - povídání o bylinkách (o-kruh)
10. Medvědí školka - ekoprogram pro děti (o-kruh)
11. Uspávání broučků - dětská stezka (o-kruh)
11. Visací zámek (KD Nadační, so 19:00)
17. - 18. Sensory play - podzim (o-kruh)
18. Viktorie Zapletalová - klavírní koncert (galeriezet, so 17:00 - 18:00)
19. Drakíáda (pole u hřbitova, ne 14:00 - 16:00)
23. Pietní akt k výročí vzniku ČSR (památní T.G.M, po 16:00)

V Kulturním a informačním centru Velká Bystřice probíhají předprodeje na:

- koncert Visací zámek (11. 10.) 500 Kč (od 1. 10. a na místě). Online nákup: goout.net
- Bystřické banjo (8. 11.) 250 Kč (do 31. 10.), 350 Kč (od 1. 11. a na místě)

Velká Bystřice

Petr Nakládal

Kulturní a informační centrum Velká Bystřice

Kruh přátel hudby Velká Bystřice
uvádí

klavírní recitál

Viktorie Zapletalové

sobota 18. října v 17 hodin
galeriezet Velká Bystřice

vstupné 100 Kč, děti zdarma

PODZIM 2025 V RODINNÉM CENTRU

Pravidelné kurzy:

- Cvičení pro rodiče s dětmi
- Adaptační miniškolka
- Volná herna
- Cvičení na aktivaci pánevního dna
- kroužky pro děti: Angličtina, Astronomie, Malý biolog, Kreativní dílna

Jednorázové kurzy:

- 18. 9. Doteky hlíny - keramický workshop
- 4. 10. SWAP - výměnný bazar
- 9. 10. Vláda Vytásek - povídání o bylinkách
- 10. 10. Medvědí školka- ekoprogram pro děti
- 11. 10. Uspávání broučků - stezka s úkoly
- 17. | 18. 10. Sensory play téma Podzim

 [rc.okruh](https://www.facebook.com/rc.okruh)

www.o-kruh.cz

Sdružení obcí mikroregionu Království pořádá
fotografickou soutěž pro všechny své občany

KRÁLOVSTVÍ OBJEKTIVEM OBČANŮ KRÁLOVSTVÍ

Vyhlášeny jsou dvě kategorie:

1. PESTRÉ BARVY PŘÍRODY
2. KŘÍŽEM KRÁŽEM KRÁLOVSTVÍM

- 18. ročník -

- autorem je občan mikroregionu Království
- fotografie velikosti A4 musí být vytisknuty na fotografickém papíru
- fotografie musí být pořízeny na území mikroregionu Království
- jeden občan může do soutěže přihlásit až 4 snímky v každé kategorii
- na zadní straně musí být každá fotka označena jménem autora, adresou, mailovou adresou a místem pořízení snímku

Fotografie můžete odevzdat na kterémkoli OÚ mikroregionu Království do 31. října 2025

**Vernisáž a vyhlášení výsledků se uskuteční
v neděli 16. listopadu 2025 ve 14:00**
v Kulturním domě v Císařově

Vítěze vybere komise Sdružení obcí mikroregionu Království. Vítězové převezmou na vernisáži hodnotné ceny! Akce se koná za finanční spoluúčasti Olomouckého kraje.

VISACÍ ZÁMEK

19.00 hodin

11.10.2025

PUNK

KD NADAČNÍ VELKÁ BYSTRICE

Předprodej do 30.9.2025 (max 200 ks) - 400 Kč
Od 1.10.2025 i na místě (do vyprodání) - 500 Kč

PŘED KONCERTEM PROMÍTÁNÍ FILMU
VISACÍ ZÁMEK 1982-2007

Předprodej vstupenek: Kulturní a informační centrum Velké Bystřice (KIC),
Zámecké nám. 775, V. Bystřice
Út-Pá 9.30-18.00, So-Ne 11.00-18.00 rezervace na tel.: 734 236 502, kic@muvb.cz
rezervace nutno vyzvednout do 3 pracovních dnů a nejpozději do 6.10.2025

VISTAV GROUP SIGMA SHOP CZ VANHA
Město Velká Bystřice

Městys Dub nad Moravou
pořádá cestovatelskou přednášku

Austrálie

PÁTEK 17.10.2025 v 17:00 hodin ve 3. patře
Kulturně-společenského centra v Dubu n. Mor.

Australská projekce rodiny Márových vás často donutí vydechnout: „To snad není možné.“ Objeli celý kontinent kolem dokola a vydali se i do horoucího středu k posvátnému rudému monolitu Uluru. Cestou nakrmili skákající krokodýly, šnorchlovali ve Velkém bariérovém útesu, házeli bumerangem nebo naslouchali hrani Aboridžinců na didžeridu. Žasli v poušti mezi tisícovkou skalních jehel Pinnacles, nadšeně krmili klokany z ruky a šplhali po žebříku kolem stromu do výšky 70 metrů. Prožijete společně s nimi příběh plný dobrodružství, napětí a radosti. Jiří Mára je autorem dvaceti cestopisných knih a dokumentárních filmů z různých koutů světa.

Více informací naleznete na www.jirkamara.cz

DRACI PRINCEZNY & RYTÍŘI OLOMOUC FORT XVII 11. - 12. říjen 2025

INFORMACE a DOTAZY na
www.decosty.cz/draci.olomouc

DOMÁCÍ ZÁPASY ŘÍJEN

PÁTEK | 18:00

10. 10.

NEDĚLE | 17:00

12. 10.

NEDĚLE | 17:00

19. 10.

ÚTERÝ | 18:00

21. 10.

NEDĚLE | 17:00

26. 10.

PÁTEK | 18:00

31. 10.

zvou všechny přátele folkové, trampské a country hudby na
Město Velká Bystřice a MS Band
XXVI. ročník přehlídky

BYSTŘICKÉ BANJO 2025

KDNADAČNÍ VELKÁ BYSTŘICE

Vystoupí skupiny

Radim Zenkl & Ondra Kozák
A.M. Úlet acoustic / Herberg / MS band

vstupenky s místenkou v předprodeji od 1. 9. do 31. 10. nebo do vyprodání stolů k rezervaci
v KIC Velká Bystřice na Zámeckém náměstí (neváhejte – omezená kapacita KD Nadační)

občerstvení jako vždy zajištěno

PŘESAHY

10
25

do světa historie a kultury

Koleňákoví
Pinkava
Hejkalová
Raclavská
Jareš
Drvota
Přidal
Hanuška
Jirků
Ševčíková
Vránová
Coufalová

55 minut s Veronikou a Jiřím Kolečákovými

Selhat je přece normální

„Snažíme o to, aby naši studenti nemuseli volit mezi byznysem, rodinou a časem pro sebe. Máme přece jenom jeden život a v něm to všechno chceme stihnout,“ říkají Veronika a Jiří Kolečákov. A byt jsou na sto procent vytížení v Newton University Group, tvrdí, že také sami všechno takhle stíhají.

také dnes nikdo nemusí vybírat, jestli bude podnikat nebo vzdělávat se. Ono to jde totiž krásně skloubit. A podnikání pak akceleruje, když k němu máte dobré know-how. Prostě se vyplácí, když se manažeři a podnikatelé vzdělávají.

Co se tedy u vás mohou naučit?

Tomáš Nosil

Veronika Kolečáková - Působí jako ředitelka profesního manažerského vzdělávání na Newton University, kde propojuje akademické poznatky s reálným byznysem. Věnuje se rozvoji autentického leadershipu a tvorbě vzdělávacích programů, které podporují růst lídrů v měnícím se světě.

Získala doktorát v oblasti zaměřené na rozvoj přirozeného a hodnotově ukotveného vedení a je také organizátorkou Newton Business Summitu – prestižního setkání manažerů, podnikatelů a expertů napříč obory.

Jiří Kolečák - Generální ředitel Newton University Group, profesní garant MBA a manažerského vzdělávání, úspěšný podnikatel.

Zabývá se osobnostním a odborným rozvojem lidí, kteří chtějí podnikat a působit v managementu velkých firem. Je autorem řady odborných publikací a vysokoškolských učebnic, aktivně také vystupuje na konferencích a jako kouč provází vrcholové manažery transformací jich samotných i celých firemních systémů. Je přesvědčený, že ke skvělým výsledkům v podnikání vede cesta přes naplněný život ve všech oblastech.

Tvrdí, že je ochoten v práci trávit veškerý čas. Tuhle vášně navíc sdílí se svou ženou. „Nerozlišujeme mezi profesí a soukromím, a přesto máme bohatý soukromý život,“ říká Jiří Kolečák. „Pracujeme každý den, ale můžeme si dovolit být pět týdnů v zimě a pět týdnů v létě na cestách. Naše koničky se staly součástí práce, práce součástí koníčků. A je skvělé, že jsme spolu na jedné palubě.“

Generální ředitel Newton University Group se směje, ale nevtipkuje. Za pár dní se svou ženou Veronikou vyráží na jachtě na moře. Oba si s sebou berou laptop, nečiní to ovšem ze zatvrdělosti. Mimochodem, Veronika Kolečáková je ředitelkou profesního manažerského vzdělávání v Newton University Group. „Když doma plánujeme, že zkusíme ještě třeba balónové létání, stejně je hned jasné, že balon musí být v barvách naší školy. A koho v něm budeme vozit? No přece studenty, jejich rodiče, učitele a obchodní partnery,“ vypočítává. A komunitu, jež se okolo soukromé vysoké školy pro manažery a podnikatele utváří, považuje společně se svým mužem za to nejdůležitější.

Spousta mladých lidí si myslí, že vzdělání je přežitek. Začínají často velmi brzy podnikat a jsou úspěšní. K čemu tedy je vysoká škola pro podnikatele a manažery?

Jiří: Souhlasím s mladými. Není třeba mít několik titulů, aby byl člověk úspěšným podnikatelem. Ale musím dodat, že si

Jiří: Třeba je učíme, že selhat je normální. I když něco děláme naplno, nemusí to být prostě ve správný čas, na správném místě a za správných okolností. Jinými slovy: ať už jsou při výuce na programu témata ekonomická, manažerská nebo podnikatelská, vždycky dojde na proměnlivost. A adaptabilitu. Mám rád citát teď už bývalého kanadského premiéra: „Svět se ještě nikdy nevyvíjel tak rychle jako dnes a už nikdy se nebude vyvíjet tak pomalu jako dnes.“ Dělat dobře byznys bez vzdělání je tedy určitě možné. Myslím si ale, že vám to vydrží jen určitou dobu. A jak budete kočírovat ten rychlík v dalších letech? Veronika: Snažíme o to, aby naši studenti nemuseli volit mezi byznysem, rodinou a časem pro sebe. Máme přece jenom jeden život a v něm to všechno chceme stihnout.

Jiří: Přesně tak. Maminka mi říkala: „Jirko, nemůžeš mít všechno.“ A já jsem odpovídal „Když budu vědět, co je všechno, tak všechno můžu mít.“ A o to tady – ve zkratce – asi nejvíce jde.

Takže o sebepoznání jde víc než o matematiku a účetnictví?

Jiří: Přestože jsme ekonomická a manažerská škola, psychologie u nás zaujímá významné místo. Když je člověk v souladu sám se sebou a když akceptuje, že se proměňuje v různých životních situacích a kontextech, samozřejmě i s věkem a s množstvím znalostí a zkušeností, dobere se spokojeného úspěšného života.

Jak vůbec vaše škola vznikla?

Jiří: Byla založena před 21 lety jako součást holdingu Newton. Vznikla z potřeby skupiny, která v rámci velké privatizace získala řadu podniků. Chtěla je transformovat, hledala tedy mladé agilní vzdělané manažery, kteří budou mít globální přehled a kteří budou ochotni zavádět moderní systémy. Tihle lidé tu ale tehdy nebyli, bylo třeba je vychovat. Začátky to byly od nuly, s 27 studenty v prvním ročníku bakalářského studia, v dalším roce přibyl druhý ročník, třetí... První stovka studentů byli navíc manažeři nebo podnikatelé, kteří si u nás doplňovali znalosti a dovednosti. Newton provozoval vlastně tak zvané profesní programy dávno před tím, než tento pojem začal znát i zákon o vysokých školách.

Profesní programy pro podnikatele a manažery poskytujete stále.

Veronika: Přinášíme programy, které jsou ukončené tituly jako je MBA, MSc. a LL.M. Vstupují do nich lidé, kteří už působí na manažerských pozicích a chystají se převzít třeba větší tým, stoupají v kariéře. Anebo mluvíme o tak zvané horizontální kariéře, to znamená, že člověk sice neroste ve firemní hierarchii, ale profesionalizuje a prohlubuje svoje know-how.

Jiří: Vzhledem k tomu, jak rychle se vyvíjí vše okolo nás, nejlepší by bylo, kdybychom nikdy ze školy neodešli. Vážně! Tenhle koncept má kořeny v USA. Vyberete si univerzitu, svou alma mater, a pak se tam vracíte v periodě dvou, tří, pěti let. Ne ovšem proto, abyste na party se spolužáky bujaře vzpomínali, ale proto, aby vám škola pomohla adaptovat se na to, jak se mění váš obor, společnost i život. Americké vysoké školy chystají člověka na start kariéry a posléze jej připravují na její ukončení, na život po kariéře.

Kdy mezi českými manažery a podnikateli dnes obvykle začíná život po kariéře?

Jiří: Důležitý pojem, a to globálně, je tak zvaná druhá kariéra. Souvisí s tím, že se všude prodlužuje odchod do důchodu, z čehož plyne, že bychom měli vydržet 40 až 50 let pracovního nasazení. Je jasné, že je to hodně dlouhá doba a dříve nebo později se dostaví vyhoření. Jedním ze způsobů prevence je druhá kariéra. To znamená, že někdy po intenzivních 20 až 25 letech se člověk přepne do jiného módu. Chce zůročit, co už si odpracoval, zároveň chce mít život jiný, třeba klidnější nebo naopak dynamičtější. To záleží. Každopádně škola mu pomůže to zvládnout, tyto trendy reflektujeme a přenášíme do výuky i praxe.

V čem se lišíte od jiných vysokých škol s obdobným zaměřením? Třeba od VŠE?

Jiří: VŠE respektujeme spíš jako partnerskou instituci než konkurenci, ale samozřejmě to neznamená, že sdílíme všechny metody. Řada veřejných i soukromých škol v Česku přistupuje k manažerskému vzdělávání dost konzervativně. Ještě se také tento obor na mnohých školách jmenuje ekonomika řízení podniku, což znamená mnohem více technických předmětů a matematiky, mnohem méně tak zvaných softových předmětů, třeba psychologie.

U vás se matematika neučí?

Jiří: Management nelze dělat bez matematiky. Netvrdíme, že ji studenti ne-

potřebují, musí samozřejmě znát i manažerské účetnictví. Rozdíl spočívá v tom, že student na VŠE prochází systémem, který se chová ke všem stejně a postupně tedy vypadávají ti, co se s ním nesrovnávají. Oddělují se zrna od plev. Potíž je v tom, že ty plevy často mají potenciál být lepšími manažery než skvělí matematici. Naš student zvládá matematiku na konci studia stejně jako absolvent VŠE, ale k tomuto výsledku jej dovedla třeba delší cesta, přičemž mohl pochopit i její smysl.

Kladete tedy důraz na individuální schopnosti studentů, chápu to správně?

Jiří: Představte si matematický seminář, nebo seminář manažerského účetnictví. To jsou málo oblíbené předměty, častý kámen úrazu. Než se u nás začne ale počítat, lektor se snaží studentům vysvětlit, proč je potřeba, aby alespoň základní matematické a účetnické postupy pochopili a osvojili si je. I když je jasné, že majitel firmy nebo manažer dělat účetnictví nebude, musí být kvalifikovaným zadavatelem pro toho, kdo to pro něj počítat bude. Nemusí nutně znát vzorečky. Musí ale vědět, o co jde, čeho je třeba tím docílit. Vždy vysvětlujeme smysl a zasazujeme jej do kontextů.

Neklade to na studenty menší nároky?

Jiří: Naši studenti mají možnost se přihlásit do řady kurzů, které jim pomáhají zvládat učební látku vlastním tempem, aniž bychom však jakkoliv ubírali na objemu učiva. Vědí přitom přesně, proč tohle studují, k čemu to budou potřebovat, a to jim studium ulehčuje. Může to tedy na první pohled vypadat, že je naše škola vstřícnější, ale určitě není lehčí.

Veronika: Mám vhlad do akademických procesů a vím, že se tady neslevuje. Spíš se volí méně obvyklé cesty. Řada našich studentů na střední škole třeba matematiku jen přežívala a my jim teď ukazujeme, k čemu je dobrá. A umožníme jim zažít radost z překonání překážky, kterou dosud považovali za nepřekonatelnou.

Kolik teď máte studentů?

Jiří: Někdy po roce 2010 se ukázalo, že škola se stovkou studentů a rozpočtem v jednotkách milionů není schopna naplňovat všechny akademické kvality. Nefunguje to ani ekonomicky. Proto se zkladatelé rozhodli ji rozšířit, zvětšit. Před čtyřmi lety jsme koupili brněnskou Vysokou školu Sting a k naší univerzitě přibyla ještě Newton College. Dnes máme na tři tisíce studentů, rozvíjíme i vědecký výzkum. Nejprve vzniklo centrum pro výzkum stresu, později centrum kognitivního managementu. Věnujeme se také otázkám osobnostního rozvoje a dalším tématům z oblastí, které úzce souvisí s podnikáním, s prací manažerů.

Všimla jsem si, že vaši absolventi na univerzitě učí a jsou také v jejím managementu.

Veronika: V tuto chvíli máme něco málo přes sedm tisíc absolventů a snažíme se s nimi být v kontaktu, vtahovat je zpátky. Daří se to. Nejméně deset procent výuky dnes už v profesních programech zajišťují lidé, kteří absolvovali Newton. Ve své profesi uspěli a chtějí zkušenosti předávat dalším generacím.

Dostáváte dotace od státu?

Jiří: Soukromá vysoká škola žije pouze a jen z toho, co získá ze školného. Vlastně není divu, že se v Česku o soukro-

mých školách říká, že to nejtěžší, co tam musí student zvládnout, je vydělat si na školné. U nás ale tohle neplatí.

Předpokládám, že i ředitelé jiných soukromých škol tvrdí, že studium je u nich náročnější přinejmenším jako ve státních školách.

Jiří: Určitě to všichni tvrdí. A jediný argument, jímž tohle tvrzení také obhájíme, je konkurenceschopnost našich absolventů na trhu práce, akcelerace jejich kariér a tedy návratnost této investice. Vzdělání na soukromé vysoké škole je investice jako každá jiná.

A když už jsem u peněz... Jak vysoké se u vás platí školné?

Jiří: V akreditovaných programech studenti platí za dva semestry, tedy jeden školní rok, přibližně jeden a půl násobek průměrné měsíční mzdy v České republice. To je cena dostupná skoro každému. Daleko dražší je ovšem čas a třeba příležitost rovnou pracovat a podnikat, kterou studenti obětují. To jsou mnohem větší náklady. Nedivím se, že dnešní děti a dospívající se zdráhají tohle všechno investovat. Vysoká škola, má-li být přínosná, jim musí tedy nabídnout mnohem víc než nějaký titul.

Říkáte, že akademické tituly ztrácejí na významu, ale také je udělujete.

Jiří: Je to spíš symbolické. Myslím, že naši studenti na titulech skutečně nelpí, což také dokazuje, že směřujeme na západ. Na západ od České republiky se totiž to, že jste vystudovala dobrou školu, pozná podle toho, jak se vyjadřujete, chováte, jak jste úspěšná. Na vizitku, máte-li ji vůbec, si napíšete to, co nabízáte, než své tituly. Ty jsou samozřejmě, není nutné je dávat na odiv. Na východ od České republiky je to stále o titulech a podle nich vás společnost někam zařazuje. Takže mnoho lidí, přestože vystudovali před 50 lety a tehdy nabyté zkušenosti je dnes spíš zatěžují, jsou pořád adorováni na rozdíl od těch, kterým se daří v praxi.

Poskytujete stipendia?

Jiří: Studenti, kteří dosahují opravdu excelentních výsledků, mají slevu na školném až 50 procent. Záleží ale také na tom, jak studijně silný máme ročník, stipendijní fond má své limity. Naši studenti mají také všechny další výhody, ubytovací či sociální stipendia a slevy na všem možném. Rodičům, kteří přivádějí své potomky na dny otevřených dveří, ale stejně vždycky říkám: „Vedte děti k tomu, aby si alespoň část školného zaplatily samy. To je hodně naučí.“

Co na to rodiče říkají?

Jiří: Většina souhlasí. Vždyť všichni víme, že mladý barista v kavárně bere dnes nejméně 200 korun na hodinu. Naši studenti mají od prvního ročníku poměrně velkou kontrolu nad svým školním rozvrhem, už od prváku mohou tedy až dva dny v týdnu pracovat. Od čtvrtého semestru jsou schopni pracovat i tři dny v týdnu. V silách každého dvacetiletého člověka je tedy si platit školné v plné výši z vlastní kapsy.

Kolik je dívek mezi těmi třemi tisíci studentů?

Veronika: Většina. Podle loňských dat u nás bylo přibližně 54 procent studentek a 46 procent studentů.

A všechny chtějí být podnikatelkami, manažerkami?

Jiří: Když jsme v rámci evropských projektů otevřeli téma rovnosti pohlaví, zjistili jsme, že máme dlouhodobě více studentek. A ony skutečně usilují o manažerské pozice. Také máme více žen ve vedení vysoké školy. Výsledkem je, že ženy v Newton University vydělávají víc než muži. Coby generální ředitel mám v tomto směru splněno. Veronika: Manžel žertuje, ale je to skutečně tak. Jsme v přesile.

Říkáte, že studentky mají vysoké ambice, po absolutoriu ale obvykle přichází na řadu rodina, děti. Kolika z nich se asi tak podaří naplnit původní profesní plány?

Veronika: V Česku ještě přetrvává představa, že by se žena měla rozhodnout mezi kariérou a rodinou s dětmi. My jsme přesvědčeni, že když se to dobře nastaví už v začátku, je možné mít obojí. I tomu se tady naši studenti učí.

Sledujete jejich úspěšnost? Máte třeba data, jež by potvrzovala, že české manažerky zvládají s profesí i rodinu?

Jiří: Takovou statistiku se snažíme zrovna vytvářet kvůli mezinárodním ratingům, ale nemohu ještě s čísly operovat. Uvedu tedy spíš konkrétní příklad. V Brně vede jedna naše absolventka úspěšnou agenturu, která zajišťuje servis pro rodiny s dětmi. Zprostředkovává tak mimojiné i práci pro stovky pečovatelek a chův z Filipín. Ty jsou pověstné svou pečlivostí a také standardně mluví skvělou angličtinou, navíc jsou momentálně asi nejdostupnější, a to z administrativního i finančního hlediska. Tento typ servisu se zvolna, ale přece jen stává součástí českého rodinného kruhu. Lidé si nechávají pomoci s běžnými povinnostmi a neztrácejí kariéry. Tomáš Baťa říkal, že když budeme kultivovat to, co nám jde nejlépe, rozhodně se dostaví ekonomický efekt. A když přitom dáme příležitost někomu jinému, aby dělal pro nás to, co zase on umí nejlépe, celý systém bude fungovat synergicky.

Jak to máte nastavené vy dva – v soukromí i v profesi? Chystáte se, Jiří, už na druhou kariéru?

Jiří: Já druhou kariéru žiju. Vlastně do loňského roku jsem žil dvě kariéry: akademickou a podnikatelsko-manažerskou. Teď jsem přerušil akademickou a na „full time“ jsem angažován jako generální ředitel a mám dva zásadní úkoly. Za prvé rozšiřovat podíl na příležitostech Newton University Group, navazovat nové kontakty, hledat další cesty. A za druhé mluvím s manažery, pomáhám jim se rozvíjet. Sto procent aktivit a rozpočtu už totiž není v rukou generálního ředitele, ale vše je rozděleno mezi výkonné manažery. To je systém založený na vysoké míře odpověd-

nosti, lidé mají více kompetencí. Ten systém je náročný na vybudování, ale pak je úžasné sledovat, jak funguje. A lze jej stále rozvíjet.

A vy, Veroniko, jste mladší, pomýšlíte třeba na rodinu?

Veronika: Jsem teď zcela pohlcena školou, moje manažerská role je relativně čerstvá. Co se týká rodiny, jsem přesvědčena, že když dětem vytvoříte bezpečný prostor, lze s nimi sdílet vše včetně cestování, pracovních aktivit i koníčků. Jen musíte mít jasno v tom, co to „vše“ znamená. Máme v našem okolí mnoho inspirativních příkladů. Jiří: Ptáte-li se přímo na naše soukromí, já mám z prvního manželství patnáctiletého syna. A přijdou-li další děti, plán je jasný: kariéra jede dál. Plánujeme, že si necháme pomoci v mnoha běžných věcech, abychom mohli pracovat a vytvářet to, co považujeme za smysluplné. To je pro nás zásadní, takhle to máme ve všech našich firmách včetně Newtona.

Takže podnikáte i v jiných oborech?

Jiří: Máme malé rekreační středisko na Vysočině, podílý v polygrafickém byznysu a v dalších firmách, které jsem kdysi vybudoval a pak se z nich stáhl. Jsou to samonosné projekty s vlastním managementem, kam spíš chodíme už jen povzbuzovat. Naopak v Newtonu si naplno užíváme práce s lidmi. Je to přes 350 kolegů, tisíce studentů a absolventů.

Veronika: Tahle komunita se ještě rozšiřuje o rodiče. Jsou to hlavně oni, kdo k nám své potomky posílají. Činí tak s nadějí, že budoucí dědicové budou rodinný byznys rozvíjet, anebo se u nás alespoň naučí, jak jej rozvíjet, aniž by tak zvané točili klikou. To je momentálně velmi silné téma: generace 90. let v byznysu končí, předává otežě. Je úžasné, že můžeme být u toho.

Irena Jirků
Autorka je šéfredaktorkou časopisu Finmag, pro nějž vznikl tento rozhovor

STUDIE

Lewis Carroll: Lovení Snárka

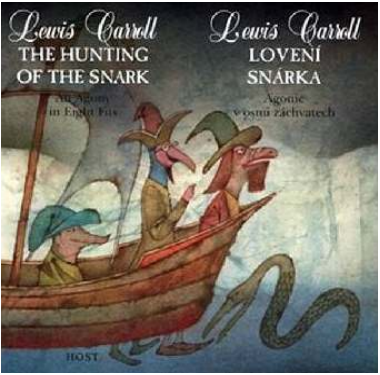
Doslav překladaatele

Motto

PÍSEŇ POTRHLÉHO ZAHRADNÍKA

Myslel, že slona byl zastihnul cvičit na píšťalu hraní.
Na druhý pohled však ustrnul: od choti bylo to psaní.
Pronesl: „Chápu teď konečně! Přehořký život je, paní!“
Myslel, že buvola poté zřel na římse, vratce, kluže.
Na druhý pohled však ustrnul: neteř od sestřina muže!
„Opusťte tento dům,“ vyzval ji, „sic volám strážníky. Nuže?“
Myslel, že spatřil pak chřestýše, řecky jej zkoušel had, běda!
Na druhý pohled však ustrnul: příštího týdne tu středa!
Usoudil: „Jediné mrzí mne — nemluví, předpověď nedá!“
Myslel, že bankovní úředník vystupoval z autobusu.
Na druhý pohled však ustrnul: hroch to byl, v pomalém klusu!
„Zdrží-li ten se až k večeri, zbude nám pramálo kusů!“
Myslel, že klokana poté zřel, jak kašemlejnkem si páčí.
Na druhý pohled však ustrnul: toť pilulka zoboptačí!
„Pozřít ji, přišel bych o zdraví, ať jiný zkusit to ráčí.“
Myslel, že kočár pak uviděl: čtyřspřežný stál vedle lože.
Na druhý pohled však ustrnul: medvěd to bez hlavy! „Cože?
Ten ubožák hloupý, maličký na žrádlo čeká snad. Bože!“
Myslel, že zahléd kol svítilny krouživšího albatrosa.
Na druhý pohled však ustrnul: poštovní známka, jak vosa!
„Radím ti, uklid se, známečko, než napadne noční rosa.“
Myslel, že zřel branku zahradní, zámek, klíč na odemčení.
Na druhý pohled však ustrnul: složené trojčlenky znění!
„Pravidla šerosvit tajemný vykvetl v zář osvětlení.“
Myslel, že postřehl argument, důkaz, že papežství nabyl.
Na druhý pohled však ustrnul: žmatlavé mýdlo! Tak pravil:
„Zdrčen jsem ukrutným nálezem. Veškerou naděj mi zabil!“

Lewis Carroll (Charles Lutwidge Dodgson, 1832–1898) byl možná autorem potrhlym, má však díky tomu co říci i dnešnímu čtenáři. Nejen že psal nadčasovým, neotřelým způsobem, jeho fantasknost až překvapivě trefně vyjadřuje dění našeho nerosozumitelného světa.

Motto tu uvádím z jistého důvodu. Jednak dokresluje onu potrhlost, jednak se zabývá Carrollovým vnímáním rozdílů mezi zdánlivým a přehodnoceným, dojmem prvním i následným. Domněnka, že něco je cosi, a pak se ukáže, že je to něco jiného, má souvislost se Snárkem a tróufá si říci se čtením Carrola samého i překladu. Přebásnění Carrollova

rýmovaného díla *The Hunting of the Snark* bylo pro mne obzvlášť uspokojivé, ale jistě bude i kontroverzní. Dílo je u nás téměř neznámé, leč ve světě je po obou *Alenkách* třetím nejproslulejším. Bylo přeloženo do mnoha jazyků, zpracováno jako drama, muzikál atd.

Proč tak opožděný pokus o český básnický překlad? Co s obsahem a formou?

Lovení Snárka patří jazykově ke Carrollovým střízlivějším projevům, nonsensový obsah je podán relativně umírněným způsobem, ale dílo je přesto velice náročné přeložit do češtiny. Tento překlad je mým druhým pokusem. První byl v roce 2005, podle jeho znění vznikly ilustrace Adolfa Borna pro vydání v roce 2008. V ukázce vyšel v časopisu *Analogon* č. 50/51 v roce 2007. Napodruhé jsem se pokusil doordržet rytmus originálu, něco poopravit, ponechat, vypustit i přimísit, jako bych pekl svatební dort podle receptu onoho Pekaře a chtěl doordržet formu i obsah, ale neměl všechny přísady receptury k mání. Nicméně se do prvního českého vydání vloudila chyba, a to převzetím chybného zdrojového textu. Daná chyba koluje po světě porůznu. Je způsobená zrcadlením písmene b v jednom slově v pátém záchvatu. Konkrétně jde o slovo

bribe, „úplatek“, z nějž se stalo slovo *bride*, „nevěsta“. Jelikož jde o text non-sensový a výsledkem je skutečné slovo, lze tuto mutaci snadno přehlédnout. O to trefnější je, že celý předmětný řádek je o přehlížení. Napadá mě i jiná souvislost mezi úplatkem a nevěstou, a sice v kontextu klasických pohádek, kde se drakovi nabídné princezna, aby dal pokoj. Vskutku kuriózní. Tato chybička byla již napravena v e-vydání Městské knihovny v Praze v roce 2022. Carroll kombinuje nejen slova samá, ale mísí (alegoricky závažný) obsah s odlehčenou formou. Je vidět, že řemeslně vzato psal pro legraci, lehkým perem. To ovšem překladateli práci spíš ztěžuje, než ulehčuje. Součástí výzvy je dodržet onu provokativní hravost a nespoutanost, což je až paradoxně titěrná práce, neboť je to básnické dílo, které je třeba (své)volně, leč věrně přebásnit, ne pouze suše přeložit. V původním vydání je i krátká autorská předmluva, mystifikace, že vlastně nejde o nonsens. Autor nás lakuje, jak se může stát, aby se člen zapletl do kormidla (právě přelakování). Relevantní první část předmluvy jsem tentokrát přidal až jako součást průvodního doslovu, neboť nebývá považována za součást díla, stejně jako dochovaná dedikační báseň dívce jménem Gertrude Chataway, která obsahuje akrostich. Dokonce každá ze čtyř strof začíná úlomkem jejího jména. Carroll věnoval desítky svých děl za použití veršů „na míru“. A toto dílo není pro jednu dívku. Ale ať tu máme alespoň nástin:

**Věnováno milé Dívence:
na památku zlatých letních hodin
a šepotu letního moře**

*Garderobou jak kluk, vést klukoviny
chtíc*

*Evidentně se baví, když svou lopatkou
máchá:*

*Ráda i na koleně sedá, žadoníc
Tu zkazku, kterou on ochotně tlachá;
Rozrchu hrubý, sledu vnějších zvrátů,
Uklidni se, dbej jejích jasných přání,
Dej, snad, tak trávit čas, ne jako
ztrátu,*

*Elánu proplýtvání!
„Chatuj“ dál, děvče, umíš rozmrzení
Hojit, jež vážná řeč srdci neodpustí.
Ach, budiž rád každý za potěšení
To, z děcka srdečnosti!*

*Aj nechte mne už být, myšlenky milé!
Workoholicky trávím dny a noci —
Ač zářné vzpomínky té slunné
kratochvíle*

¶jen zasněněji se vrací!

Předmluva Lewise Carrola

Pokud – a je to docela neskutečně možné – by bylo vůči autorovi této krátké, avšak poučné básně vzneseno obvinění, že píše nesmysly, jsem přesvědčen, že by nejspíše vycházelo z řádku „*Čelen si s kormidlem někdy i začíná*“ – Vzhledem k této bolestivé možnosti se nebudu (ač bych mohl) rozhořčeně odvolávat na své ostatní spisy, na důkaz, že ničeho takového nejsem schopen: Nebudu (ač bych mohl) poukazovat na silné mravoučné poselství této básně, na aritmetické zásady, které jsou v ní tak decentně zakomponovány, ani na její povznášející učivo v oblasti přírodopisu – zvolím mnohem prozaičtější postup a jednoduše vysvětlím, jak to vzniklo. Zvonař, který byl až chorobně přecitlivělý na to, jaký dělal dojem, nechával člen jednou až dvakrát týdně čerstvě přelakovat a nejednou se stalo, že když bylo načase jej vrátit na místo, nikdo na palubě si nemohl vzpomenout, na který konec lodi vlastně patří. Věděli ovšem, že nemá vůbec ani za mák smysl apelovat na Zvonaře – ten by se jen obrátil na svůj námořní kodex a se vším patosem by

předčítal instrukce od admirality, kterým však nikdo z nich nikdy nedokázal rozumět –, takže to většinou beztak skončilo jeho jakýms takýms připoutáním přes kormidlo. Kormidelník u toho stával se slzami v očích; věděl, že je všechno špatně, ale bohužel! Pravidlo 42 kodexu, znějící: „Nikdo se nedá do řeči s mužem u kormidla“, sám Zvonař doplnil slovy: „... a muž u kormidla se nedá do řeči s nikým jiným.“ Tím pádem nešlo nic namítat a do příštího lakovacího dne bylo vymalováno. V průběhu těchto zmatených mezdobí loď obvykle plula pozpátku.

Úvodní úvahy o úskalích

Zásadní potíží při překladu samotného díla je, že čeština má zapotřebí více slabik než angličtina na vyjádření téhož obsahu, byť je úspornější na počet písmen. Carrollovy verše jsou významově leckdy až přesycené, a je tedy nutno buď rytmická schémata v češtině nastavit, anebo obsah ochudit, vybrat jen některé aspekty, aluze, asociace. Carroll navíc leckde odbíhá od příběhu, odveden náhodnými slovními vazbami (např. směnka na obnos sedm liber a deset šilinků) nebo různými rýmovými klíši rodné řeči (*absolute mystery / Natural History*). Záleží na všem? Asi ne. Byla by škoda opustit původní rytmus ve snaze dodržet možná okrajový obsah. Originál vesele hopsá vpřed střídavým rýmem ve čtyř- a trojstopém rytmu klasické anglické říkanky, pro niž je typický tzv. anapest aneb antidaktyl („papadá papadá papadá papadá / papadá papadá papadá“). Toto je třeba v češtině převést převážně na daktyly („dápapa dápapa dápapa dá / dápapa dápapa dá“) čili na stejnou stopáž, nikoli však totožný počet slabik. Rytmické schéma je zde tzv. syllabotónické, což čeština umí. Ovšem Carroll toto říkankové rytmické schéma dodržuje svévolně, na řadě míst ku zpestření nabízí spojovací rýmy uvnitř řádků – namísto veršů střídavých. I to jsem se pokusil dodržet. Navzdory obrovské slovní zásobě se angličtina hemží mnohovýznamovými slovy a výrazy, což se Carrollovi leckde hodí. Záměrně asi stírá rozdíl mezi vidlemi a vidličkami (*fork*). Některé jeho konstrukce jsou inspirativní pro ilustrátory. Jít na Snárka nikoliv *hopefully*, ale *with hope* (s nadějí) bylo už prvním ilustrátorem pojata tak, že *Hope* (Naděje) a *Care* (Péči) zobrazil jako ženské bytosti v doprovodu snárkolovců. To prý Carroll nečekal, ale byl tím potěšen. Care má však řadu významů: péče, pečlivost, dbalost, opatrnost, opatrování, starost, zájem, snaha... Co s tím překladatel? Jde tu o onu důležitou strofu, která se několikrát totožně opakuje v úvodu jednotlivých „záchvatů“. Až napodruhé jsem (vy)nalezl znění, které lze uspokojivě opakovat, aby se nekazila repetitivní mantra originálu. Ona strofa však může mít v originále ve stejném znění různé výklady; názorně viz záchvat tři, Pekařovu historku, a následující výskyt strofy, také obměněný. Čeština je výrazově jednoznačnější než angličtina. Za příklad si dejme třeba formulaci *Alice through the Looking Glass*, Alenka za zrcadlem. Oproti slovu *Mirror* zní *Looking glass* nejen vznešeněji a jakoby z vybrané společnosti, ale takto poskládané podstatné jméno je veskrze *carrollovitější*. Toto sousloví totiž může značit nejen zrcadlo, ale i nějaké podivnější „sklo na dívání“, třeba dalekohled (srovnej *Spyglass*), nebo ještě bizarnější „pozorovací, i pozorující, skleničku“. Není to konstrukce vymyšlená, leč ani náhodně vybraná. V básních Lewise Carrola se takové detaily nemají přeceňovat ani přehlížet. V jeho formulacích nalezneme nečekané, jen

zdánlivě náhodné souvislosti. Carroll bourá naše stereotypní představy a předpoklady, pro potřeby metafory řekněme *zmražené* pojmy. Pod dotykem Carrola tají, dávají se v pohyb, tečou, stěhují se nečekaným směrem. Po procházce Carrollovým světem vnímáme leccos jinak. Například významově jasné heslo *Tempus fugit*, čas letí, se mi nečekaně začne měnit před očima. Všimnu si najednou, že je to v angličtině výraz nejednoznačný, neboť *Time Flies* znamená nejen „čas letí“, ale i „načasuj/načasujte/načasujeme/ načasovat mouchy“, a dokonce i „mouchy času / časomouchy“, takže celý výraz je pln využitelných asociací. Je libo „načasovat časomouchy“? Kampak to tu odbíhám? Nuže, ne vždy lze v překladu zachovat všechny významové a jazykové roviny básně najednou. Má to mouchy, ale čas letí! Zkrátka, všechny finesy najednou nelze věrně přenést. Snad příště, odjinud.

Co s jazykovými svévolnostmi?

Všichni členové posádky v *Lovení Snárka*, i Snárkův *alter ego* „Boojum“, se v originále jmenují na B, což by nešlo zachovat v překladu jinak než nahrazením jejich profesí (Zvonař, Kloboučník, Právník, Makléř, Pekař, Rezník...). Děkuji (ne)známému Tomáši Pavlicovi za jeho vlastní pokus a názornou polemiku s mým prvním překladem a za nápad nahradit zastupitele profesí alespoň nějakými přezdívkami nebo zkomoleninami, aby se dodrželo pojmenování na B. Poté, co jsem to zkusil po svém i různě (Budič, Bloboučník, Brávník, Burzáč, Bekař/Buchtík, Břinkošník/Brutál), přiznal jsem porážku a vrátil se k „normálnímu“ řešení. Někteří považují názvy postav na B za podstatné. Jedna hypotéza zní, že „*It's a Boo-*“ v závěru naznačuje, že *Boojum* je vlastně totožný s oním leštičem bot zvaným zkratkou *Boots* (Botlesk, Botky), který jako jediný není vyobrazen na původních ilustracích. Botky by prý měl důvod mít na Pekaře spadeno, neboť Pekař přece nosil tři páry bot najednou, zcela neleštitelně. Jiní zase hledají význam v číslovkách, které Carroll uvádí v textu. Pekař prý zastupuje autora, neboť Carrollovi bylo 42 let, když to napsal atd., viz připomínkovaného *Snárka* od Martina Gardnera.

Carrollův sloh se obvykle hemží podivnostmi, slovními hříčkami a novotvary, což je v angličtině a germánských jazycích obvyklejší, a tedy přijatelnější než v češtině. Nejvíce se proslavil slovní kombinatorikou, kteroužto metodu nazval *portmanteau words* (podle velké spínací tašky na kabát). Například slovo *chortle* (híhňat se) uvedl do angličtiny v roce 1872 kombinací slůvek *chuckle* (chichotat se) a *snort* (prsknout, frknout). Takovéto hříčky jsem se pokusil přenést, vymyslet. Laskavý čtenář nechť promine drobné prohršky proti správné, konvenční češtině. Jsou to moje výmysly, *carrolliády*.

Co se Snárkem samotným?

Zde přítomná „nemožná výprava nepravděpodobné družiny,“ *The Hunting of the Snark*, je klasikou anglické literatury a výraz *The Snark was a Boojum* se stal heslem. Ve mnoha překladech byl název *Snark* dodržen (např. Чапк) nebo jen jemně upraven (Snarco, Schnark), snad i proto se celosvětově ujal. Snarka najdete i v leckterém českém slovníku jakožto „bájného tvora z básně Lewise Carrola“, leč *Snark* se dostal do povědomí světa v mnoha převzatých a ztělesněných podobách, ať už jde o firmy, spolky, pojmy v matematice, plachetnice, nebo i jaderné rakety, a tyto skutečné Snarky

ve slovníku nenacházím. Zvláštní. *Snark* se anglickému uchu zdá být kombinací živočichů pozemních, vodních i vzdušných: *Snail* (šnek), *Shark* (žralok), *Snake* (had), *Stork* (čáp). Jsou tu i aluze abstraktnějších pojmů: *Stark* (strohý, holý, pustý), *Snarl* (zavrčení), *Smirk* (úškleb). Navíc má určitou jiskru (*Spark*). *Sark* je řecky „maso“. Jsou tu i konotace námořní, britské souostroví Sark v průlivu La Manche a slavný klipr z roku 1869 *Cutty Sark* (krátká kamizola), jméno to odvozené od postavy divoženky z povídky Roberta Burnse, která se dostala přes vodu lští, když se chytla koňského ocasu. Přitažené za žíně? Nedivme se, že Carroll vedl už od roku 1850 časopis pojmenovaný *Mishmash* (míšaša). Název *Snark* jsem se hned na začátku rozhodl nepřekládat, což se na konci cesty do tisku ukázalo být tématem polemiky. Leckdo by Snarka rád počestil, na Žr---cosi, ovlivněn žraločí asociací. Nevyhověl jsem hlavně z důvodu kontinuity, z úcty k dílu, ve snaze informovat českého čtenáře, odkud vítr vane, až narazí na nějakého odvozeného *Snarka* v praxi. Polské řešení Žmirłacz je mi odstrašujícím příkladem, sice odvozeno od zmije (*snake*) a šneka (*snail*), ale ve výsledku na hony vzdálené od celosvětových souvislostí. Dovolil jsem si *Snarka* jen jemně počestit na *Snárka* s „á“, k prosazení správné výslovnosti. Pokud slovo *Snark* anglickému (d)uchu připomíná *mimo jiné* žraloka a hada, nepovažuji to za důvod, aby se jmenoval česky zrovna tak, aby právě tuto kombinaci připomínal i nám. Třeba název *Žrad* by to navodil, ale ostatní výše zmíněné aluze scházejí. *Žrák*? Kam odletěl čáp? Kam se odplazil šnek? Kde to má jiskru, úškleb? Abychom dodrželi vícero anglických asociací, potvora by se musela jmenovat snad Jiskřehraldorok. Bez čápa. *Žret*, *Žrek*, *Žrok*? Není to ono. Když už, pak bych Snarka nazval Šárk a nechal tento čengliš žertík odplout. Když už *Snarka* adaptovat, tak mne fascinuje *Xnárk*, abecedně exotický, originální i originál zvukem objímající. Ale nechme *Snárka* být. Nezdrahám se však nabídnout překlady ostatních stvůr Carrollovy fantazie. Boojum je zastoupen Botouchem (v prvotní verzi Lekobloudem), Jubjub Klepklepem, Bandersnatch Suptěvem. Důvody? Osobní. Podvědomé. Zasněte se.

Oč tu běží?

Za uplynulé století bylo mnoho pokusů o výklad, „co tím chtěl básník říci“. Údajně Carroll začal posledním řádkem. Původ je tedy v závěru. A důvod, poslání? Přiznám se, že i mne napadlo při překladu jakési vysvětlení: Snárk je metaforou všeho, po čem prahne. Je tím, co mají společného úspěch, dokonalost, cíl, uspokojení, pochopení, prozření. Snárk je dosažení záměru, je to objev sám, život věčný. Uniká nám však, mění se pod rukama, až je to k polekání. V duchu rčení *všechna sláva, polní tráva*, místo objevení *Snárka* můžeme nalézt zklamání, obelstění, pomatení Botouchem. Co když se z objevu vyklube klam? Děsí nás přece obava, že podvedení Štěštěnou a Řádem všech věcí sejdeme z očí, sejdeme z mysli, měkce, nenásilně, ale hbitě, nečekaně, navždy. Řečeno carrollovsky, pochybovat je lidské. Pekař je člověk bezejmenný, zastupitel všech, Kdokoli. *Kdokoli* si myslí, že podstatu *Snárka* uchopil, je však *ex definitio* na omylu. *Snárk* je nepolapitelný, je to chyták na chytráky i hlupáky. Kdo prahne po slávě lovce, objevitele podstaty díla, riskuje setkání s klamem a mamek, vlastní hloupostí, prázdnotou. Neřešitelné to dilemma, navždy, nejen pro překladatele, ale i pro

dramaturgy či ilustrátory. Žádné provedení *Snárka* tedy není definitivní, poslední. Za pokus však stojí, znovu, vždycky. Příběh *Lovení Snárka* byl už několikrát zdařile ilustrován, přičemž mezi významné jistě patří Henry Holiday (1876), Mervyn Peake (1941) Max Ernst (1950), Ralph Steadman (1975) a Quentin Blake (1976), u nás pak Adolf Born (2008). *Snárk* sám byl vesměs ponechán fantazii, nebyl původně zobrazen, v souladu s přáním samotného autora. Do kontextu patří i překlad Carrollovy básně *Jabberwocky*, na kterou se v příběhu leckde naráží. Sám autor prý uvedl v soukromé korespondenci, že příběh *Snárka* se nejspíš odehrává tamtéž, kde byl uloven *Jabberwock*. *Jabberwocky* je součástí příběhu *Alenky za zrcadlem*.

Báseň byla přeložena již dříve jako *Žvahlav* Jaroslavem Císařem (1931) a jako *Tlachapoud* manželi Skoumalovými (1961). Já jsem se v roce 2000 pokusil o vlastní přebásnění, které mi také posloužilo zde. K doplnění tedy, a na závěr, tumáte:

HROMOPLKIE
*Jasřilo; poplaslzná tklova
 kručcupila se v trámavě:
 průvratná byla bokřavova,
 můrníci hledavě.*
*„Hromoplka se, synu, střež!
 Čelistí chňapných drápů šmika!
 Klepklep-pěratce dravce, též
 Supteřva plundrožvyka!“*
*Vorpalný meč svůj v ruku vřal:
 pátral po chvastovzácném soku —
 pod Tamtam-stromem popostál,*

*pohroužen, šetře malných kroků.
 Jak úvratno na mysli měl,
 Hromoplk, bulvy očí vzřaty,
 mechpřitmým lesem funě spěl,
 hromumlaje si k němu chvaty!
 Raz dva! Tak dál! Skrznaskrz řal!
 Zazkřištěl vorpálový břit.
 Aj, mrtev —jeho hlavu vzal
 běsoklusem zpět, hbit.*
*„Hromoplka žes skolil přec?
 Spěš v náruč mou, přezářný synu!
 Žúžasný den! Toť věc! Jak sen!“*
híhňal se radobdivně činu.
*Jasřilo; poplaslzná tklova
 kručcupila se v trámavě:
 průvratná byla bokřavova
 můrníci hledavě.*

*Audere est Facere.
 Troufati si — konati jest.*

Václav Pinkava
 Autor je nejstarší syn Václava Pinkavy, který psal pod pseudonymem Jan Křesadlo. Je bratrem animátora Jana Pinkavy. Věnuje se publicistice, překládání a tlumočení. Působí i jako příležitostný komentátor, malíř, hudebník, básník, i překladatel veršů. Má občanství britské i české, je absolventem Oxfordské university (1977-1982). Období let 1969-1991 strávil v Británii; od začátku 90. let žije s rodinou v obci Bohdalec na Vysočině, kde je i zastupitelem.

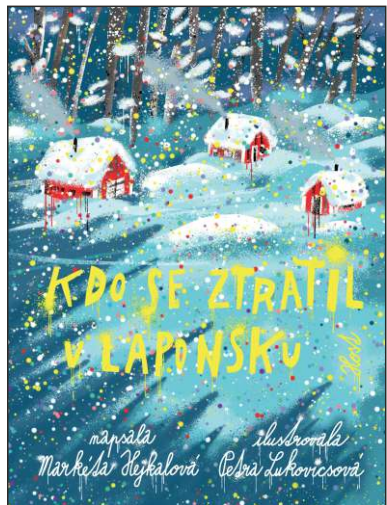
KNIHY, O KTERÝCH SE MLUVÍ

Kdo se ztratil v Laponsku

Markéta Hejkalová

1. kapitola

Elka Veselka
 Eliška Veselá měla maminku a tatínka. Také měla hodně zvířecích plyšáků, ani se nemohli všichni vejít k ní do postele. Z nich měla nejradši myšáka. Byl nejstarší a dostala ho od maminky jako prvního, když byla ještě úplně malé mimino. Jiného myšáka neměla, proto se tenhle jmenoval Myšák. S velkým M. Myšák Plyšák. Myšák sice navrhoval, že by se radši jmenoval Veselík než Plyšák. Myšák Veselík, ale s tím Eliška nesouhlasila. A vůbec, k čemu Myšák potřebuje příjmení, když je jenom jeden. Eliška měla ještě tetu, ale tu vídala málokdy. Teta byla letuška. Vždycky k nim jenom přilítla, rychle vypila s maminkou kávu a odletěla někam na druhý konec světa. Eliška je ráda poslouchala, ale ještě radši jim míchala kávu. Káva se jmenovala latté a po zamíchání získala krásnou světlehnědou barvu. Také měla paní učitelku, spolužačky a spolužáky. Od září chodila do školy. Bavilo ji to tam, ale mrzelo ji, že si s sebou nemůže brát Myšáka. Maminka nechťela. Ve škole má Eliška mluvit s dětmi, ne s Myšákem. „Najdeš si kamarády a kamarádky, Myšáka tam nepotřebuješ. A jemu škola není k ničemu,“ vysvětlovala Elišce. Tím si Eliška nebyla jistá. Třeba by Myšák ve škole něco pochytil a přestal by hloupě radit. Myšák radil s oblibou. Ne moc chytře, ale o to častěji. Eliška se jeho radami sice neřídila, ale nevadily jí, protože byly většinou k smíchu, a někdy dokonce k popukání. Myšák byl popleta, protože se neuměl soustředit a pozorně poslouchat. Škola by mu rozhodně prospěla, ale nedalo se nic dělat. Ještě víc Elišku mrzelo, že nemá sourozence. Bratra nebo sestru. Nebo klidně i dva bratry a tři sestry. Čím víc sourozenců, tím líp. „Na další dítě by nikdo neměl čas. Musíme pracovat, Eliši,“ vrtěl hlavou tatínek, když Eliška zavedla na sourozence řeč. Tatínek říkal Elišce „Eliši“.
 „Na mě taky máte čas, i když ty dost málo. Sourozenci by stačilo času ještě míň. Já bych se o něj starala,“ snažila se Eliška vyjednávat, ale tatínek byl neoblomný. Tatínek byl novinář. Psal o místech, kde *pobíhají* konflikty. Chodil do redakce a hodně cestoval. I doma pořád koukal do telefonu. Asi hledal, jestli někde *nepobíhá* nějaký nový konflikt. Eliška nevěděla, co to jsou konflikty. Představovala si je jako nebezpečná zvířata.

Hejkalová, Markéta: *Kdo se ztratil v Laponsku*. Brno, Host 2025, 136 stran

„To nejde. Už tak je pro nás tenhle byt malý, Veselko,“ odmítala sourozence maminka. Maminka byla doktorka, ale ne lidská. Zvířecí. A Eliška věděla, že zvířecí doktorce se říká veterinářka. Maminka pracovala na poloviční úvazek ve zvířecí nemocnici. Dokud Eliška nechodila do školy, nevěděla, co to je *poloviční úvazek*. Když za maminkou do nemocnice přišla, nikdy *uvázaná* nebyla. Ani napůl, ani celá. Teď už byla Eliška školačka a bylo jí jasné, co poloviční úvazek znamená. Maminka pracuje vždycky jen půl dne, aby se v té druhé půlce mohla starat o Elišku. Například ji česat. Eliška měla polodlouhé hnědé vlasy — na cop byly krátké, ale culíky se z nich dělat daly. Nebo jí vybrat oblečení, ale Eliška stejně nejradši nosila červený svetr s bílými puntíky. Eliška také věděla, že maminka by radši žila na venkově než ve městě. Ve městě

byla často sama, protože tatínek pořád létal za konflikty. Taky ji nebavilo, že musí v práci spěchat, aby stihla vyzvednout Elišku ze školy, nakoupit, uvařit večeři... Na venkově by mohla léčit celý den obyčejná domácí zvířata — krávy, beránky, kozy, králíky a slepice. Bydli by v domě s velkou zahradou, kam by se vešlo nejenom hodně zvířat, ale určitě i hodně sourozenců. To ale nešlo, protože tatínek pracoval ve městě. Na venkově by práci nenašel, tam žádné redakce nejsou. Maminka říkala Elišce Elko. Elko Veselko. Dřív, když byla malá, se to Elišce líbilo, ale teď už ne. Ani Elka Velká. Velká Elka je Ela, a to se pro školačku hodí mnohem víc. Tak jí říkala teta i paní učitelka a spolužačky a spolužáci, protože se jim takhle hned první den ve škole představila: „Jmenuju se Ela Veselá.“

2. kapitola

Rovná se mi rok
 Jednou po večeři si maminka uvažila kávu latté a pak Elišce a tatínkovi řekla, ať ještě chvíli zůstanou sedět u stolu, protože s nimi musí něco probrat. „Něco důležitého,“ zdůraznila. Tatínek zvedl hlavu od mobilu a Eliška si doběhla do pokoje pro Myšáka. U večeře s nimi neseděl. Měli těstoviny a ty Myšákovi moc nejdly, zato mamince s Eliškou chutnaly: jednou s pórkem, podruhé s brokolicí, potřetí s rajčaty a počtvrté se šunkou. Jíst těstoviny Myšák nemusel, ale důležitou zprávu by slyšet měl, i když by ji nejspíš popletl. Třeba jim maminka řekne, že budou mít sourozence! Nebo aspoň že o Vánocích pojedou na hory. „Poletím do Laponska, budu tam léčit soby, rosomáky, bělokury a další severská zvířata a pozorovat je v jejich přirozeném prostředí...“ začala maminka dlouhou větou. „To by se snad nějak zařídit dalo. Na jak dlouho tam máš jet? Na týden? Nebo na dva?“ zeptal se tatínek trochu netrpělivě. Jako vždycky, když chtěl pracovat a něco ho zdržovalo. Nebo někdo. „Na rok,“ řekla maminka jakoby nic. „Na záchrannou a výzkumnou stanici polárních zvířat do Rovaniemi.“ „Na rok?“ Tatínek vytréštil oči. Byl tak překvapený, že dokonce odložil telefon, a to se stávalo opravdu výjimečně. Eliška nevěděla úplně přesně, jak dlouho trvá rok. Sama měla šest roků a připadalo jí, že je na světě dlouho. Odjakživa. Rok asi nebude zrovna krátká do-

ba. Rok bez maminky? To přece nejde! „Můžu jet s tebou?“ zeptala se. „Radši ne, Elko. Vždyť jsi právě začala chodit do školy.“ „Nemohla bych chodit do školy v Laponsku? V tom *Rovnásemi*?“ To divné slovo se nedalo ani pořádně vyslovit. Divné slovo a divné město, říkala si Eliška. Nikdy v Rovaniemi nebyla a nic o něm nevěděla, ale už teď ho neměla ráda — a bodejť by měla, když jí to město bere maminku. Ale maminka se zatvářila smutně a jen zopakovala, že měnit školu hned v první třídě není moc dobrý nápad. Elka se napřed musí naučit pořádně číst a psát, a to je v cizině obtížné. „V Laponsku budu mít jen jeden pokoj na stanici, to by pro nás bylo málo.“ „Mohla bych spát s tebou v posteli,“ nevzdávala se Eliška. „To by šlo těžko. A taky se tam mluví jinak než tady u nás. Nebo se tak možná mluví jenom se zvířaty, to jsem ještě nezjistila,“ prohlásila maminka a z toho byla Eliška už úplně zmatená. Tak proč maminka nezůstane doma a nezjistí, jak to s tím *jinakojazykem* je? Pak by se ho mohli naučit všichni tři, jet do Laponska spolu a najít si tam byt, kam by se vešli. Kdyby maminka chtěla, určitě by to šlo. Jenže ona asi nechce. Možná má dokonce ty soby, rosomáky a bělokury radši než ji. Můžou mít maminky někoho radši než svoje děti? To Eliška nevěděla, ale najednou jí začalo být tak strašně smutno, že se div nerozbrečela. Popadla Myšáka a utekla do svého pokoje. Dlouho nemohla usnout. Tulila se k Myšákovi — tulila se k němu tak často, že už byl celý otulený, vypadal spíš jako opelichaný tuleň než jako myšák s huňatým kožíškem. Ale teď Eliška na Myšáka nemyslela. Teď čekala, že za ní přijde maminka. Odsune Myšáka a osatnatní plyšáky opatrně stranou, lehne si k ní do postele a řekne jí, že si to rozmyslela a že nikam nepojede. Nebo že si to rozmyslela a že nikam nepojede bez Elky a bez tatínka. Buď všichni tři, nebo nikdo. Nebo že si nic nerozmyslela, ale že má svoji Elku Veselku ze všech tvorů na celém světě nejradši. Ale maminka nešla a nešla a Eliška nakonec usnula. Netušila, že se za ní maminka chtěla rozběhnout hned, ale tatínek ji zadržel. Ani jemu se nelíbilo, že maminka chce odjet tak daleko a na tak dlouho. „Jak si to představuješ, že na rok zmizíš? Jak to tady zvládneme? Já mám svoji práci!“ „Já mám přece taky důležitou práci,“ bránila se maminka.

Eliška spala, zato Myšák jejich rozhovor slyšel. Ale špatně, místo *práci* slyšel *draci* a polekal se, že místo maminky s nimi teď budou bydlet draci. Když maminka konečně přišla, Eliška i Myšák už spali a ona je nechtěla budit. To byla chyba. Eliška by se k ní šťastně přitulila a Myšák by se přestal bát draků. Každý někdy dělá chyby, dokonce i maminky.

V kraji, kde narazíte na soby i rosomáky, se ještě dá věřit na kouzla Eliška má tatínka, maminku a spoustu plyšáků. Táta je novinář a pořád jede po světě. Máma je veterinářka a nedávno se rozhodla, že odjede na rok do Laponska léčit soby, rosomáky a další severská zvířata. A tak Elišce zbyly plyšáci. Obzvlášť ten nejstarší z nich — Myšák. Je dost opelichaný, protože Eliška ho má

už od narození. Ale to mu odpustíme, protože Myšák umí něco, co jiní plyšáci nedovedou — mluvit. A někdy i radit. Jeho rady jsou sice trochu praštěné, ale když není po ruce nikdo jiný, jsou i Myšákovy ztřeštěnosti dobré. Praštěné nápady ostatně dostává Eliška i bez Myšáka. S jedním takovým přišla na začátku prosince, kdy už se jí po mamince stýskalo tak moc, že to nešlo vydržet.

A zoufalé chvíle si žádají zoufalé činy. Eliška se ocitne v Laponsku, úplně na severu Finska, kde v zimě slunce nevychází nad horizont a magickou tmou rozsvěcují jen hvězdy a sněh. Jenže zkusíte si v téhle severské temnotě najít ztracenou maminku.

Volání hada

Olga Raclavská

Prolog

Ve vzduchu se vznášel pach krve, moči a zvratků.

Ze stropu visela silně zaprášená žárovka, mírně se komihala a vrhala na stěny slabé světlo. Rohy malé místnosti však stále tonuly ve stínech.

Zoe odkopla pistoli z dosahu muže, který se svíjel na zemi kousek od ní. Mohlo mu být kolem padesátky, strniště měl špinavé od krve z roztrženého rtu a tvář zkroutenou bolestí. Ještě před chvílí se královsky bavil, ale když uviděl, jak jeho kumpán na stráží padá bezvládně k zemi, tasil zbraň a chystal se vystřelit. Kdyby se nezdržoval zapínáním poklopce, možná by to stihl.

Potlačila nutkání nakopnout ho do rozkroku, překročila ho a přidřepala k bezvládné postavě na matraci u stěny. Ta žena mohla být tak o polovinu mladší než on a zhruba stejně tak stará jako Zoe. Světlé vlasy se jí lepily špinou a potem k obličejí a kruhy pod očima vypadaly v přítmi téměř černé.

Vztáhla k ní ruku v rukavici a pokusila se jí nahmatat puls. Našla ho, ale slabý. A velice, velice pomalý. Znovu si ženu prohlédla, tentokrát pečlivěji. Do zápěstí se jí zaryvala pouta, řetězem připevněná k masivnímu oku ve stěně, od pasu dolů byla nahá a stehna měla umazaná od tmavé rudé tekutiny.

Zoe zařala ruku v pěst, zaskřípala zuby a otočila se na skuhrajícího násilníka. Dvěma svižnými kroky zkrátila vzdálenost, která jí od něj dělila, a přidřepala k němu. Popadla ho za tričko, aby ho přiměla podívat se jí do očí.

„Kdo to tu má na povel?“ zeptala se klidným hlasem.

Chlápek na ni vyzývavě hleděl. Koutek úst rozražených od rukojeti její zbraně se mu navzdory bolesti zkroutil v úšklebku. „Naser si, pizdo.“

Zoe zamlaskala. „Tatínek tě nejspíš neucil, že k ženám se hrubě nechová. A já se tě na něco ptala.“

Viděla, co se chystá udělat. Když po ní plívl, uhnula. Nato mu za odměnu zatlačila na pochroumané koleno, až mu od úst odlétla sprška slin.

„Nemám ve zvyku se opakovat.“

Ještě pár vteřin bojoval s bolestí a zvažoval, jestli mu zamlčení téhle informace stojí za permanentní zmrzačení. Jeho pochyby smazal prudký tlak na vymknuté rameno, následovaný výkřikem a zaskuhráním: „Je u sebe v kanclu.“

„A ten je...?“

„Na konci chodby. Třetí dveře vlevo.“

Hrubě ho pustila a prošacovala kapsy nejdřív jemu a pak i druhému muži, ležícímu v bezvědomí u dveří. U něj našla zbraň, a tak ji rozložila, závěr si schovala a to samé udělala také s odkopnutým Glockem 17. Nechala si i jejich telefony – nepotřebovala, aby zavolali posily, a navíc se mohly hodit.

Vstala a naposledy pohlédla na bezvládnou ženu.

Tohle. Přesně kvůli tomu to všechno dělala. Aby takhle už nikdo další neskončil.

Ačkoliv se jí přičilo tam ženu takhle nechat, nic pro ni teď udělat nemohla. Ne dokud nezíská to, pro co sem přišla.

„Seš magor,“ prskl chlap. „Jenom magor kolem běhá s–“

Jeho slova umlčel kopanec do kyčle, následovaný ránou loktem do spánku. Hlava mu klesla na podlahu. Svůj údiv nad Zoinou zbraní nestihl vyjádřit. Zoe to nemohlo být víc ukradené – tenhle typ komentářů už ji spíš nudil.

Spěšně těm dvěma zafixovala ruce stahovacími páskami, načež si stoupla ke dveřím, zavřela oči a zaměřila veškerou pozornost na svůj nejostřejší smysl. Okenní tabulky bíčoval vítr. O střechu bubnovaly kapky deště. Někde ze stropu kapala voda. Ve zdech tiše hučela elektrina. To všechno však přerušovaly jiné zvuky: tlumený smích, ozývající se z jednoho z pokojů dál v chodbě, doplněný o sténání a pláč.

Co se tady *sakra děje?* pomyslela si. Když tohle místo díky jednomu bývalému plzeňskému dealerovi našla, věděla, že tu kromě *amary* budou kšeftovat ještě s něčím, a tohle vypadalo minimálně na obchod s lidmi. Během rekognoskace si však nevšimla ničeho, co by tomu nasvědčovalo. Tak proč tady ty lidi drží?

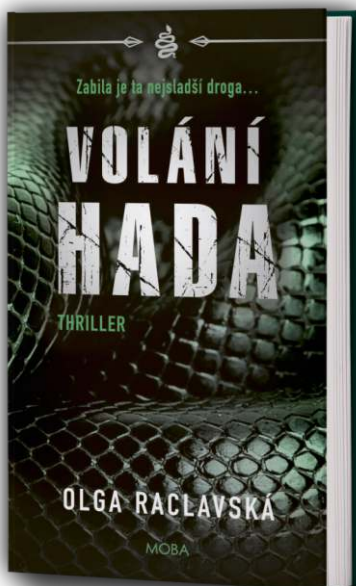
Tiše jako kočka vyrazila prázdnou, mdle osvětlenou chodbou, obklopená zvuky lidského utrpení.

Chtěla pokračovat rovnou ke kanceláři šéfa, ale zastavila u prvních zavřených dveří, zpoza nichž se ozývalo usedavé štkání. Jakmile ji sluch ubezpečil, že uvnitř není víc než jedna osoba, pootevřela je a nahlédla dovnitř.

Do nosu jí praštil pach špíny a výkalů. Žena seděla v šeru na matraci u stěny a pažemi si objímala kolena, jak jen jí to pouta dovolovala. Panty tiše vrzly, její pláč se zadrhl a ona pomalu zvedla hlavu.

„Prosím,“ zaskuhrala. „Prosím, už ne...“

Zoe zvedla ruce, aby ukázala zbraň,

a dala tak najevo, že ji nehodlá použít proti ní. „Jen klid,“ konejšila tichým hlasem tmavovlásku, jež se snažila odsunout do rohu, poté k ní pomalu přistoupila a přidřepala si vedle špinavé matrace. „Přišla jsem pomoci.“

Starší žena si ji nedůvěřivě prohlížela, ačkoliv nově přichozí přes kapuci a šátek nemohla vidět do obličeje. „Cože?“ popotáhla. Zornice měla i ve slabém světle z chodby rozšířené víc, než bylo běžné.

„Pomoc už je na cestě.“ Zoe by se jí dotkla, aby ji uklidnila a dodala svým slovům váhu. Věděla však, že by v tomhle případě docílila opačného účinku. Sevřela zbraň o něco pevněji.

Jakmile se přesvědčila, že žena není v bezprostředním ohrožení života, vstala, vrátila se zpátky na chodbu a zamířila rovnou ke třetím dveřím vlevo.

Před nimi se zastavila a znovu nastražila sluch. Sluch, který jí tak jako už tolikrát za poslední půlrok odhalil víc, než by měl.

Kromě nářků ve zbylých pokojích uslyšela za dřevěnou bariérou jediný dech. Klidný. Uvolněný.

Rozrazilla dveře a zaujala pozici na koleni, připravená vystřelit.

Muž sedící za stolem s nohama na desce se sice rychle narovnal, ale jen co zaregistroval její zbraň, koutek úst se mu

zkroutil vzhůru. Jako by mu stačil jediný pohled, aby usoudil, že tahle žena nepředstavuje hrozbu, přestože je ozbrojená. Nebo možná právě proto.

„Ruce tak, ať na ně vidím,“ nařídila. Když pomalu zvedl dlaně, periferním viděním oskenovala místnost. Oknem otevřeným na ventilaci dovnitř proudila trocha čerstvého vzduchu, ten ale přebíjel pach kouře z cigarety dohořívající v popelníku na stole. Obvyčejná lampička vrhala kužel světla na dřevěnou desku, na níž leželo pár listů papíru, otevřený notebook a zbraň.

Zbraň, kterou muž popadl a namířil na Zoe.

Nebo se o to aspoň pokusil – než stihl vystřelit, kůži pod klíční kostí mu provrtal jiný projektil. Ozval se výkřik, následovaný výstřelem z jeho Glocku 19, jak ještě instinktivně stiskl spoušť.

Střela se neškodně zavrtala do stropu, ale Zoe přesto zaklela, když se hlasitě prasknutí rozlehl chodbou.

Tolik k nenápadnému postupu, pomyslela si hořce.

Bez váhání vyrazila k postřelenému muži. Pokud to byl ten nový kápo, o němž se od onoho dealera dozvěděla, měla v plánu se ho *velice přátelsky* zeptat, co tady s těmi lidmi dělají. Jen co k němu ale došla, zjistila, že konverzace se nekoná – omdlel bolestí.

ČTENÍ NA POKRAČOVÁNÍ

Kdo je autor nového Čtení na pokračování?

V zářijovém vydání Týneckých listů jsme uveřejnili první stránky románu Mojmíra Drvoty Pension pro umělce. Pro vydání jej připravil editor Michal Jareš. Nutno dodat, že text nikdy nevyšel knižně, pouze časopisecky. Máte možnost si ho z Přesahů vystříhnout, díl po díle skládat a nakonec třeba i svázat. Pojďme si autora krátce představit...

Mojmír Drvota se narodil 13. ledna 1923 v Praze. Po druhé světové válce, kterou prožil totálně nasazen v Explosii v Semtíně, studoval na FF Univerzity Karlovy v Praze. Po vyloučení po únoru 1948 studia dokončil na FF Univerzitě Palackého prací *Kapitoly z dějin filmu* (1953). V Olomouci v té době totiž spolupracoval s místním divadlem jako režisér. S divadlem spolupracoval dlouhodobě (mj. s Alfrédem Radokem a jeho Laternou magikou), předtím působil jako režisér v divadlech v Plzni, Olomouci, Teplicích a v Praze (Kubšchovy *První kroky*, 1951, inscenované v Divadle S. K. Neumanna). Zároveň působil i ve filmovém průmyslu. S Radokem společně upravil filmovou povídku Erika Kolára „Daleká cesta“ do podoby stejnojmenného filmového scénáře (1948). Je též spoluscenáristou snímku *Případ dr. Kováře* (1950, r. Miloš Makovec), *Mordová rokle* (1951, r. Jiří Slaviček) a jako asistenta režie ho najdeme třeba u filmu *Obušku, z pytle ven!* (1955).

Na počátku roku 1957 odešel do exilu, a to přes Německo do USA, kde mj. získal místo ve veřejné knihovně v newyorském Brooklynu. Ve Spojených státech se víceméně náhodou seznámil

s jedním z profesorů dějin filmu na Columbijské univerzitě, kde mu byla nabídnuta spolupráce. Později přednášel film na Newyorské univerzitě a na Ohijské státní univerzitě, kde získal profesuru a zabýval se zejména strukturalismem, fenomenologií a filmovou historií a teorií. Je mj. autorem knihy *Základní složky filmu* (1994, původně skriptu *The Constituents of Film Theory* z roku 1974) a dále experimentálních próz *Solitér* (pouze anglicky 1974) a *Triptych* (anglicky 1980, česky 1995). V devadesátých letech dokončil svou poslední práci *Labyrint aneb Případ po případu* (česky až 2015). Vedle toho víme, že kdysi existovaly v rukopisech jeho romány *Dovolená v pyjama* nebo *Pálení pýru*, které se ovšem zřejmě ztratily. V roce 1947 vyšel pouze na pokračování v časopisu *Sobota* (v číslech 14 až 27) humoristický román *Penzion pro umělce*, o němž později napsala Irena Zítková: „Ten zvláštní humor a neobvyklou stylistiku ještě dnes mnozí pamatují.“ Mojmír Drvota zemřel 27. dubna 2006 ve městě Columbus, stát Ohio.

Michal Jareš

„Co máte tamhle?“ ukázal Farr na odvrácený obraz.
 „Tam stojí Ležící žena.“
 „Ta nemá ráda dívky, že ano?“
 „Ach, to nic není.“
 „Soukromé nebo nepovedené?“
 „Ani to ani ono.“
 „Mohu se tedy podívat. Nejde mi ovšem o ženu, nýbrž o to, čeho jste dosáhl.“
 „Pochybují, že to vyčtete z plátna.“
 Farr došel k obrazu, shýbl se a obrátil jej. Strnul. Potom se vztýčil. Byly mu znát žíly na čele.
 „Pane!“ vykřikl Farr. Křičel naposled při očkování. Bylo to jasně patrné.
 „Hanychu,“ pomohl mu Martin. Zachoval přitom zvukovou linii.
 „Pane!“ vykřikl Farr. Záleželo mu asi na tom, dostat se hlasově co nejvýše.
 „Pohleďme na to z jiné stránky. Zřejmě to není žena vašich snů.“
 „Kdo je tato dívka?“
 „Příspěvek k bouři, jak se zdá.“
 „Kdo byl modelem k tomuto obrazu?“
 „Žádost. Nemyslím tu, na kterou se lepší kolek.“
 „Ona je nahá!“
 „Teď chápu. Doporučuji vám pružnější morálku. Žijeme v době, kdy člověk musí snést nahou ženu. Alespoň jako historický fakt.“
 „Celá nahá!“
 „Tak, tak. Důsledný opak potápěče.“
 Farr dosedl na židli. Zaúpěla. Tím charakterizovala Farra beze zbytku.
 „Úpíte?“ zeptal se Martin soucinně.
 „To židle,“ řekl Farr zpod svého hoře.
 „Potřebujete transfusi bezuzdné veselosti. Pohleďte sem,“ Martin nastavil obraz. „Samotář. Je oblečen až ke krku.“
 „Odstraňte to, prosím. Co myslíte, že se teď stane?“
 „Nemám žádný plán. Budeme nuceni improvizovat.“
 „Budeme jednat.“
 „V rukavičkách?“
 „Nejsme boxeři. Pohovoříme si.“
 „Nepřehlédněte, že mou mateřskou řečí je barva.“
 „Žerty stranou. Kdo je ta dívka na obraze?“
 „Následek splynutí duší.“
 „Znáte ji dobře?“
 „Pouze svlečenou. Domnívám se však, že uvnitř ženy je jakási obdoba toho, co u mužů nazýváme duší. Toto něco je neprobatelné.“
 „Víte, jak se jmenuje?“
 „Jméno a adresu vám nedám. Třeba by vám nepřišla otevřít. Ušetřte si zklamání, budete je potřebovat.“
 „Na co narážíte?“
 „Na nic. Dbám výstražných značek. Chtěl jsem pouze říci, že cesty tohoto světa jsou ve špatném stavu. Samý rigol.“
 „Zdá se, že po nich dovedete chodit.“
 „Na co narážíte vy?“
 „Na vaši moudrost. Má ostré hrany.“
 „Zůstanu vám dlužen odpověď.“
 „Teď nebudeme mluvit obchodně.“

„Co děláte?“
 „Miluji svou půlnoc.“
 „Budu po vás muset uklízet.“
 Tu Albert povstal. Hleděl šikmo vzhůru. Tam bývají objevy. Nebo pavučiny.
 „Myslím, že se tomu blíží,“ pronesl dolů k Viktorovi.
 „Vždyť stojíte.“
 Albert strnule opustil místnost. Pronásledoval půlnoc. Viktor za ním zavřel a vrátil se ke stolu. Očekával nové vyrušení. S dobrým výsledkem. Dveře se rozevřely pod drsným nápořem. Na prahu se zjevil cizí člověk.
 „Jestliže jste průvan, vyletíte oknem,“ řekl Viktor.
 Ale muž se nedal vydráždit k rozhovoru. Jen stál jako Amen a zíral.
 „Zde se to nestalo, inspektore,“ snažil se znovu Viktor.
 Nic se nezměnilo. Příchozí se choval jako prvočíslo.
 Těžko se s ním zacházelo. Viktor si ho prohlédl. Byl to nepozora, jemuž zrezavěly vousy. Rozměry na něm svedly boj. Zvítězila výška, ostatní byly krutě poraženy. Jeho šaty se nerýmovaly s momentálním letopočtem.
 „Nu tak, už jste se mi ukázal. Půjдете dovnitř nebo ven?“ útočil Viktor. „Neměl jste se vsázet, že nepro-mluvíte.“
 Neznámý se zachvěl.
 „Můžete se pohnout. Nechci vás fotografovat,“ ubezpečil ho Viktor.
 „Nebudeme to trpět.“ zvolal mocným hlasem dlouhán. „Umíme se postavit proti. Co vám řekla madam Penzion?“
 „Abych byl opatrný. Ale zřejmě si spletla osoby.“
 „Co vám řekla o své dceři?“
 „Totéž.“
 „To je sociální! Všem ostatním zakázala úzký styk s ní.“
 „Mně také. Neporozuměl jste mi.“
 „Prosím! Nenecháme si to líbit. Nebudeme bydlet v domě, kde nás nutí žít bezpohlavně.“
 „Mluvte-li jen ke mně, můžete ztlumit hlas.“
 „Podáme protesty,“ bouřil neznámý, ztrácej se v záhybech penzionu.
 Viktor neklidně pozoroval dveře. Nemýlil se. Opět začaly fungovat. Tentokrát propustily Martina. Vstoupil však pouze hlavou.
 „Už je pryč?“ zeptal se Martin.
 „Ano. Kdo to byl?“
 „Albert přece.“
 „Měl jsem další návštěvu. Byl tu jakýsi člověk nezvyklé podoby. Kdybych pod ním udělal tečku, stal by se vykřičníkem se všemi náležitostmi.“
 „Florián. Toho budou muset jednou pohřbít do studny. Měl zrzavé vlasy?“
 „Ano. Znáte ho blíže?“
 „Jistě. Je neustálou kalamitou klidu v tomto domě.“
 „Vám nepřekáží?“
 „Ne. Používám ho jako měřítka. Pokud se od něho liším, vím, že je to se mnou v pořádku.“
 „Čím se zabývá on?“
 „Bouří se.“
 „Do které zaměstnanecké kategorie to patří?“
 „Střídavě do všech. Rozumějte, on musí lomozit, aby mohl pracovat. Podobně jako se někdo maže francovkou. Říkají o něm, že je velmi nadaný.“
 „Jak se to projevuje?“
 „Deskou na domě, kde zemře.“
 „Podivný názor.“

„Ale cenný. Nebyl získán v rychlém kurzu.“
 „Je Albert také nadaný?“
 „Domnívám se, že pokládá jazyk za kejkliřské náčiní.“
 „Nelíbí se mi jeho oděv.“
 „On jej také nenosí pro parádu, nýbrž proto, aby si ho lidé nepletli s nějakým jiným Albertem.“
 „Proč si vybral právě takový vzorek, při němž se človek zajíká?“
 „Chce být Albertem v kostce.“
 „Zdá se, že je umíněný.“
 „Povím vám pravdu. Jeho šaty byly určeny pro jinou společenskou vrstvu. Albert se tam však nedostal.“
 „A stal se pašerákem vkusu.“
 „Ani to ne. Snažil se šaty prodat, ale zájemci namítali, že by bylo levnější zahalit se do křížovců. Pak přišel agent, který chtěl Albertovi prodat k jeho obleku šachové figurky ze slonoviny. Albert mu za to udělal krevní podlitiny a rozhodl se šaty alespoň vyměnit. Dostával za ně pneumatiky, ale v těch se po ulici chodit nedá a Albert jezdit neumí. Nakonec odešel z domu v plavkách. U ústřední knihovny ho zastavil strážník na koni a přivedl ho zpět. Albert se tedy oblékl a šel dolů, aby všechno vysvětlil. Těsně poté se onomu strážníkovi splašil kůň, jezdec spadl a poděšené zvíře bylo nalezeno až u pětináskové strážně, která hledí do chlábohlivé zeleně.“
 „Stačí. Shledávám, že by bylo proti přírodním zákonům, aby měl Albert jiné šaty.“
 „Udělal jsem, co jsem mohl. Teď půjdu.“
 „Proč?“
 „Čeká mě Žena o polednách.“
 „Pak už máte stejně zmeškáno.“
 „Něco vám světim, příteli. V tomto domě je přísně zakázáno žertovat. Odvádí to od práce, nehledě k nar-ženým ústním koutkům.“
 „Tomuto nařízení snadno vyhovím.“
 „Buďte sbohem“, pravil Martin na odchodu.
 „Nikdo jiný se mnou nevydrží“, odpověděl Viktor.
 Opět osaměl. Znal však už zálučnosti svého nového domova. Usuzoval, kdo přijde nyní. Nejprve přišel nápad a Viktor ho použil. Postavil se za skřín tak, aby ho nebylo ode dveří vidět. Čekat napjatě. Potom nedbale. Konečně zapomněl, že čeká. Byl zapomenut za skříní.
 „Hu—hu“, ozvalo se pátravě ode dveří.
 „Hu—hu“, odpověděl zasmušile Viktor.
 Tma. A půhnoc. Bratr a sestra, kteří se milovali láskou. Zplodili počátek, jenž byl za toto krvesmilství potrestán koncem. „Co tomu říkáte? Je to dobré?“ promluvil muž na prahu.
 „Dostudně“, řekl Viktor z druhého konce.
 Dveře lhostivě skřípily.

II.

U vrat penzionu zazvonil pán. Starší a solidní jako ručička orloje. Držel v ruce hůl. Nekulhal ani se nešel práť. Prostě byl obdařen hůlkou. Svým výrazem odmítal všechny frivolní zábavy s ohňostrojem. Místo křestního jména měl patrně titul. Celkové jeho vzezření bylo k povšimnutí nenápadné. Budil dojem, že by měl být rychle a pečlivě obsloužen. Takovým lidem lze světit klíče od bytu.
 „Je přítomen pan Hanych?“ pravil, když mu bylo otevřeno.
 „Domnívám se, že ano“, odpověděla madam Penzion.
 „Nejste si jista?“

„Pouze ve věcech církve. Pan Hanych však stojí mezi peklem a zaplacením činu.“
 Tato odpověď povytáhla obočí příchozího. Bolice nechala na pokoji.
 „Jsem Farr“, upozornil onen muž. Vyslovil zřetelně obě r. Na obranu asi.
 Roztomilou náladu madam Penzion nebylo možno pokazit dmčením.
 „Jsem tomu ráda. Podezřívala jsem vás, že jste někdo jiný. Vstupte, prosím.“
 „Výkonai bych tuto návštěvu, ale obávám se, že bych pana Hancha nenašel.“
 „Doprovodím vás ráda. Ať máte hezkou vzpomínku.“
 „Jste laskava.“
 „Jsem“, připustila madam Penzion. „A přidáte-li k tomu ještě to, že i šaty si spíchnu sama, zasloužíla bych, aby si mě potomci vyšili na děčku pod rádo.“
 Pan Farr měl pocit, který kdy si poznal na kolotoči. Nehlučně odkašlal. Byla to směs souhlasu, počínající chřípky a hlášení přítomnosti.
 „Farr!“ zařvala náhle madam Penzion.
 Pan Farr by jistě uskočil, kdyby byl oblečen do vhodného sportovního úboru. Takto pouze korektně rozšířil zornice.
 „Buďte mi vítán, milý pane Farr. Jak se vám daří? Co dělá paní manželka?“
 „Soudím, že právě teď má o mne strach.“
 „Nemusíte mít obavy. Tento dům vydrží ještě mnoho srdečných přivítání.“
 „Opravdu si nemohu vzpomenout...“
 „Nenamáhejte se nadarmo, čeká nás dvojí schodiště.“
 Farr byl mezníkem v plánované kariéře mnohých umělců. Madam Penzion o něm několikrát slyšela, pokládala však jeho jméno za zkratku nějaké společnosti, která puncuje umělce. Teprve, když uviděla živý přívěsek onoho jména, odkryla celou pravdu. Potřebovala k tomu ovšem trochu času.
 Farrovi patřil prvořadý umělecký salon, výstavní síň, a měl těsné spojení s dobrým nakladatelstvím. Nebyl však typickým obchodníkem. V umění viděl něco více, než sbaoské jiření infantilních citů. Proto nezbohatl tolik, aby si mohl opatřit živého koníčka. Místo toho navštěvoval občas některé výtvorníky. Zpravidla ty, jejichž sláva sahala o poschodí níž a za roh k hokynáři. Poseděl, pohovořil, mkl sem a tam a zase šel. Taková návštěva mohla znamenat i účast na výstavě.
 Když madam Penzion uváděla Farru k Martinovi, zářila jako vyleštěný lustr. Použila všech lbezných slov k úpravě svých vět, jimiž opět vyzdobila čas, který potřeboval Martin, aby vyznal nohy ze škoplika a obul je. Pak taktně odešla.
 „Sel jsem pouze kolem“, začal Farr.
 „A řekl jste si: Zdalipak ten Hanych ještě maluje. V koupelně nám opýškal nátěr a on je tak dovedný.“

Farr si vyhodil z kopytka a usmál se.
 „Měl jste u nás hezký obrázek“, pravil.
 „Měl. A dosud žiji z minulosti.“
 „Vídím kolem sebe, že jste plný.“
 „Bohužel, nikde jinde to vidět není.“
 „Máte zvláštní způsob vyjadřování.“
 „Jsem ve zvláštních okolnostech.“
 „Myslím vaše obrazy.“
 „Ach, tak. To je důvěrný rozhovor.“
 „Zajímavé.“
 „Zde je Černá a Bílá.“
 Nadále vyvolával Martin staniice své tvůrčí cesty. Farr si je prohlížel. Ale jinak než člověk, který hledá, čím by zakryl díru po skobě. Dovecl vždýcky najít správný odstup, z něhož snáze postřehl Martinův úmysl.

Znovu zaklela a prošacovala ho, ale nenašla nic užitečného, proto rychlým pohledem přejela místnost. U jedné stěny stála nízká skříňka s tiskárnou a psacím strojem. Na větší analýzu však neměla čas; výstřel brzy přiláká kohokoli, kdo v budově zbývá.

Kéž by mi teď někdo kryl záda, problesklo jí hlavou, ale ihned tu myšlenku zaplašila. Spolupracovat s nikým nehodlala. A měla k tomu důvod.

Rychlé poklepání na klávesnici notebooku odhalilo zamknutou obrazovku, proto odložila zbraň a začala spěšně otvírat šuplíky. Hned ve druhém našla to, co ji do Plzně v prvé řadě přivedlo. Zvedla průsvitný sáček s bílým práškem. Kdyby tohle a ta žena s rozšířenými zornicemi nepředstavovaly dostatečný důkaz, že je tu správně, potvrdily by to dokumenty, které nález *amary* doprovázely.

Všechno si nafotila a poté se opět sklonila ke stolu, aby pokračovala v hledání – stále neměla to hlavní: elektroniku, adresáře nebo cokoli, co by ji zavedlo k někomu výše postavenému.

Zrovna se chystala zavřít předposlední zásuvku, když její pozornost upoutaly papíry úplně na dně, zastrčené vzadu, částečně schované pod balením kapesníků, starým ponočasinem a krabičkou cigaret. A napsané na stroji.

Střelila pohledem k té starožitnosti na skřínce u stěny a ostražitě dokumenty vytáhla. Jakmile však začala pohledem přejíždět jednotlivé řádky, její ostražitost přerostla v poplach a rysy ve tváři jí povadly.

„To si snad dělají prdel,“ zašeptala. Jen co obrátila list, začala čelist. *Tohle je hodně, hodně špatný,* běželo jí hlavou,

zatímco četla ty krátké odstavce. Věděla, že *Serpent* se neštítí ničeho, ale *tohle...*

Trhnutím otočila hlavu ke vchodu – na konci chodby se ozvala hlasitá rána, následovaná klapotem bot. Víc než pár lidí.

Na focení nebyl čas. Spěšně papíry nacisty do batohu, zvedla svou zbraň a vrhla se k oknu. Vytáhla lano, uvázala ho kolem radiátoru a druhý konec vyhodila ven do noci. Ale zatímco jí pod látkou rukavic prokluzoval hrubý provaz, jak se skrytá pod rouškou tmy slaňovala ze třetího patra, mysl jí kroužila kolem toho, co v té proklaté budově našla. Mohla se plést. Mohlo to být něco úplně jiného. Ale ta nechutná předtucha, která se jí usadila v žaludku, když doskočila na trávník a zmizela ve stínech mezi stromy, svědčila o opaku.

A pokud tady s těmi lidmi opravdu dělali to, co si myslela, bylo jí jasné, že tohle je teprve začátek.

1

Některé události dokážou zasáhnout jako blesk z čistého nebe a proměnit váš život v hořící trosky.

Třeba taková ztráta. To si takhle jednoho dne ráno vstanete jako vřdycky, nasnídáte se a vyrazíte do práce, aniž byste tušili, že až se odpoledne vrátíte domů, nic už nebude jako dřív.

Faktem je, že si nikdy nepřestanete vyčítat, že jste toho posledního rána nevolili laskavější slova, neusmáli se vřeleji, neobjali pevněji – že jste drahému člověku jednoduše nedali víc najevo, jak moc vám na něm záleží.

Taky si pak zpětně říkáte, že kdybyste o té ráně aspoň věděli s předstihem, třeba byste se na ni dokázali připravit. Třeba by vás tolik nepoznamenala. Třeba by se jí dalo zabránit...

Potíž je v tom, že tragédie o sobě nikdy nedají vědět dopředu.

I pro Filipa ten den začal jako každý jiný. Po probuzení si oblékl běžecké oblečení, před domem se rozcvičil a vyrazil na svou obvyklou trasu.

Na silnicích olomouckého předměstí panoval v půl sedmé ráno relativní klid. Měl tuto dobu rád mimo jiné také proto, že se při běhu nemusel péct jako kuře v rozpálené troubě. Koncem července bylo přes den stále příšerné vedro.

Na mostě přes Moravu vedoucím na sídliště potkal dalšího běžce. Už se spolu znali a zdravili se kývnutím hlavy a zadýchaným „čau“. Filip ani nevěděl, jak se jmenuje, ale potkával se tu s ním pravidelně každý pátek. Pozdrav přišel tak nějak přirozeně.

Zrovna když běžel po hrázi podél druhého břehu, všiml si před sebou dalších postav.

Pod stromem kousek od svahu vedoucího k řece stála trojice mladíků. Jeden z nich toho nejmenšího strčil do hrudi a něco po něm křikl. Pak do něj vrazil ten druhý. Chlapec zakomíhal rukama a klopýtl. Nebezpečně blízko k okraji svahu.

„Hej!“ křikl po nich Filip, když se blížil. Všichni tři k němu otočili hlavu. Ti dva byli vyšší a starší, ale přesto jim nemožno být víc než šestnáct. Asi dvanáctiletý chlapec vrhl po nově příchozím pohled plný paniky. Filip zastavil pár kroků od nich. „Máte nějaký problém, pánové?“

Agresori se otočili a zvedli bradu. „Hele,

jdi si po svém, strejdo,“ promluvil jeden z nich. Filip tenhle tón znal. Slýchal ho kdysi ve škole. A nikdy nevěstil nic dobrého.

Povzdychl si. „Poslyšte, oba vypadáte jako rozumní kluci. Musí vám být jasný, co by se stalo, kdyby spadl tam dolů. To určitě nechcete.“

Chvilí to vypadalo, jako by se rozmyšleli, jestli jim to za to stojí. Jestli by stačili i na něj. Filip však nehodlal dopustit, aby konflikt vyeskaloval.

„Vidíte támhleten sloup?“ ukázal na kandelábr. „Je tam kamera. Policie by tak měla důkaz. A můžu vám říct, že takovej výslech není žádná sranda. Pár už jsem jich zažil.“ Blahosklonně se usmál.

Kluci viditelně znejistěli. Ještě chvíli zvažovali svoje možnosti, ale pak věnovali poslední výhrůžný pohled své oběti a bez dalšího slova seběhli z hráze na cestu.

archiv Olgy Raclavské

Olga Raclavská

BÁSEŇ MĚSÍCE

Ta, která předává lidské příběhy & činí poezii královnou slova

Tomáš Přidal

*Věnováno, s láskou a slovy díky,
milé Hance Otavínce k životnímu jubileu a ve věčném přátelství...*

Naše světy propojily osudové přímky
i vzájemná blízkost dvojice srdcí;
příbuzné hvězdy, které jsme hledali
při úsvitu duší, když vyšel hlas Boží
a rozžal světlo v naprosté tmě...

Ve tmě nás dvou,
v našich ladných duších,
které získaly pevný tvar,
ovšem též jistotu opěťovaného bezpečí.

Spojilo nás opravdové přátelství,
příjemné okovy, které nás napojily
na stezky poutníků, kam zavítáme
ve snech i v přáních,
v pevné realitě & v čirosti fantazie.

I já, vyslovuji přání,
k Tvému srdci, jehož ozvěna
navrací lásku & naději,
vyslovuji zdraví, aby Ti bylo blíž...

...než je utkvělý dech anděla,
který příjemně (h)ladí
struny Tvé duše,
napojený na magickou auru,
skrytou v záhybech šatu času.

archiv Hany Ševčíkové

Jak kráčíš vstříc (ná)letům okouzlení,
mění se pohledy světa,
ale ostatní zůstává v neměnné podobě,
v nejčistším zachvění kapky života.

Jsi člověkem, který dál předává lidské příběhy,
s umem a nadšením sobě vlastním
hledáš nové tváře a scénáře v nich,
jejich úděl - poselství, jež nám zanechají;
vtiskneš je do pamětí, které zvěční
lidskost a podstatu bytí.

Jsi člověkem, jež poezii
povyšuje na opravdový vrchol
slovní šlechty.

Stejně jako je poezie
ztělesněnou královnou v Tvých očích,
Ty jsi královna v očích mých,
přítel a osoba, kterému vděčím a děkuji za
mnohé!

Děkuji za to, že jsi, Hani,
a vřdycky budeš!

V mém srdci, v mém životě,
ve chvíli, která nepomine...

Pro Tebe tu budu napořád a vím, že i Ty pro mě.

KULTURNÍ KURÝR

NOVINKY ZE SVĚTA KNIH, AUDIOKNIH A HUDBY

KNIHY

Dokončení mapování české literatury 20. století

Kniha *Disonance a fata morgána* je závěrečnou částí dlouhodobého projektu mapujícího českou literaturu 20. století, stejně jako metodologické možnosti, jimiž v současnosti disponuje literární historie. Projekt byl zahájen v roce 2010 publikací *Dějiny nové moderny*. Česká literatura v letech 1905 - 1923 a pokračoval pak dalšími díly: *Lo-my vertikál*. Česká literatura v letech 1924 - 1934

Papoušek, Vladimír a kol.: *Disonance a fata morgána*. Česká literatura 1964-1971. Praha, Akropolis 2025

(2014), *Věk horizontál*. Česká literatura v letech 1935 - 1947 (2017) a *Chór adisonance*. Česká literatura v letech 1947 - 1963 (2022). Aktuální svazek se věnuje období od roku 1964 do roku 1971. Titul odkazuje k specifické charakteristice periody, která je typická kontradikcemi a paradoxy. V jednotlivých kapitolách věnovaných českému i evropskému myšlení, poezii, próze, dramatu, významu překladové literatury, myšlení o literatuře, ale také roli dobového filmu či populární kultury, se autoři převážně z okruhu Centra novější české literatury Filozofické fakulty Jihočeské univerzity a pražského Ústavu české literatury a komparistiky Filozofické fakulty UK pokoušejí záměrně metodologicky odlišným způsobem uchopit historicky různorodé založené situace. A to jak v kontextu dobových filozofických a estetických úvah a konkrétních uměleckých postupů, tak z hlediska reflexe dobové situace naplněné očekáváním, tvůrčím a myšlenkovým entuziasmem, ale také frustrací a planými iluzemi.

Pozoruhodná monografie o malířství a grafice 15. a 16. století

Autor ve svém díle předkládá téměř sto biografii o malířích a graficích 15. a především 16. století z dnešního Nizozemí a Belgie. Mnohé jeho údaje jsou zcela jedinečné, neboť vycházejí z osobních znalostí a zkušeností. Pozoruhodný je jeho důraz na malířské techniky, na vzájemné ovlivňování se jednotlivých umělců, na dopady ikonoklasmu pro soudobé nizozemské umění či na otázky ohledně obchodu s uměleckými díly, resp. na problematiku raně novověkého sběratelství.

Van Mander, Karel: *Kniha malířství*. Praha, Argo 2025

Jiří Němec a jeho pohled na českou domácí i exilovou kulturu

První svazek spisů Jiřího Němce obsahuje texty o literatuře, filmu a výtvarném umění z let 1959-1989. Název

Profily se přidružuje návrhu Jiřího Němce na pojmenování výboru z jeho prací, o jehož vydání se s editorem nynějších spisů domlouvali v letech 1999-2001, a zřetelně odkazuje k názvům časopisu *Tvář* či sborníku *Po-doby*.

Svazek je rozdělen do dvou oddílů. První zahrnuje texty věnované zpravidla české kultuře, a to dílům a autorům domácím či - od poloviny osmdesátých let po Němcově vynuceném odchodu do Rakouska - exilovým. Ve druhém oddílu jsou shromážděny Němcovy články a studie z období od konce padesátých let do poloviny šedesátých let, týkající se zahraničních autorů a jejich děl, s přesahem k jejich překládání a uvádění do českého, respektive československého kontextu. V rámci každého oddílu jsou texty řazeny chronologicky. První začíná Němcovým textem, publikovaným původně v polštině roku 1959 a věnovaným „outsiderům“ v české literatuře, přičemž zejména třem z nich - Josefu Florianovi, Jakubu Demlovi a Ladislavu Klímovi - se jako interpret či editor věnoval J. Němec i v následujících čtyřech desetiletích. Oddíl uzavírá poslední Němcův text o literatuře, recenze sborníku o díle Bohumila Hrabala z konce let osmdesátých. Druhý oddíl zahajuje vůbec první Němcův publikovaný text, doslov k české edici próz Roberta Louise Stevensona. Posledním textem druhého oddílu a zároveň závěrečným textem prvního svazku *Profilů* je studie, hodnotící situaci na poli překladové literatury v Československu poloviny šedesátých let, již J. Němec napsal pro časopis *Tvář* společně s Vladimírem Kafkou. Kniha obsahuje všechny známé texty Jiřího Němce o literatuře, filmu a výtvarném umění, které napsal - v širokém žánrovém a druhovém spektru - s úmyslem uveřejnit je, ať už k jejich otištění či přednesení skutečně došlo či nikoli. O těchto okolnostech informují níže uvedené komentáře k jednotlivým textům. Pouze v jednom případě šlo zřejmě o interní text, posudek na rukopis připravovaný ke knižnímu vydání.

Vokolkův duchovní bedekr Lounska

Kniha *Okolím města Luny* představuje duchovní bohatství Českého středohoří, krajiny pravěké, keltské a lučanské. V půvabné oblasti žili a pracovali významní umělci, kteří zde zanechali stopy. Čtenář tu nalezne i zvláštní pověsti, jež vznikly jen pro toto dílo. Ne-dílnou součástí jsou téměř neznámé ilustrace Jana Konůpky k *Bibli kralické*. Autor sdílí své intimní zážitky: „...bylo to na pokračování Českého středohoří. Andělé poletovali v bledém podzimním slunci a mnohé zjevy jasných démonů, které jsem vymyslel za všechna léta svého snění, mne cestou provázely...“

Vokolek, Václav: *Okolím města Luny*. Praha, Malvern 2025, 220 stran

Kniha o umělé inteligenci

Ačkoliv se může zdát, že téma umělé inteligence je ryze současné, Clifford A. Pickover nám v další ze svých bohatě ilustrovaných knih ukáže, že úvahy o myslících strojích sahají hluboko do lidské historie. S umělou inteligencí se můžeme setkat v různých kontextech: v lékařství, populární kultuře, mytologii či filozofii.

Kde se objevily pohyblivé automaty napodobující lidi i zvířata? Odkud se bere fascinace androidy a roboty? Kdy software poprvé porazil profesionálního hráče go? V čem spočívají limity velkých jazykových modelů? Kniha obsahuje více než sto krátkých, ale výstižných hesel, vždy doplněných celostránkovou ilustrací. Pickover tímto způsobem čtenářům zprostředkovává jednoduše stravitelný, avšak informovaný pohled na historii, vývoj a budoucí směřování umělé inteligence.

Clifford A. Pickover: *Kniha o umělé inteligenci*. Od středověkých robotů k neuronovým sítím. Praha, Dokořán 2025, 240 stran

AUDIONOVINKY

Robert Langdon, uznávaný profesor symbolologie, přijíždí do Prahy

Napínavý závod světa futuristické vědy a mystických pověstí odhaluje šokující pravdu o tajném projektu, který navždy změní náš pohled na lidskou mysl. Nejpopulárnější autor současnosti se vrací

Brown, Dan: *Tajemství všech tajemství*. Praha, Radiotéka 2025. Celk. čas: 27:35:00 hod.

na scénu a nabízí své doposud nejúchvatnější dílo - akční, spleťový a myšlenkově provokativní příběh, který čtenáře pobaví tak, jak to dokáže jen Dan Brown. Robert Langdon, uznávaný profesor symbolologie, přijíždí do Prahy a vydává se na přednášku Katherine Solomonové - přední badatelky v oblasti noetiky, s níž nedávno navázal romantický vztah. Katherine chystá k vydání kontroverzní knihu, jež přináší alarmující odhalení o podstatě lidského vědomí a má potenciál vyvrátit leccos, čemu lidstvo pevně věří po staletí. Poklidný průběh jejich pražského pobytu však náhle naruší brutální vražda a zavládne naprostý chaos: Katherine záhadně zmizí i se svým rukopisem a Langdon se stane objektem zájmu mocné organizace i terčem záhadného útočníka, jenž jako by se vynořil z dávných pražských legend. A zatímco se děj přelévá i do Londýna a New Yorku, Langdon zoufale hledá Katherine... a také odpovědi. Během zběsilé honičky přízračným světem futuristické vědy i prastaré mytologie objevuje šokující pravdu o tajném projektu, která navždy promění naše vnímání lidské mysli.

Detektivka z ostravského prostředí

Mladá atraktivní bankéřka je zavražděna a rutinní kolotoč vyšetřování se rozjíždí. Realistické líčení policejní práce v leccem připomíná Případy 1. oddělení.

Baví vás realistické české detektivky? Takové, kde policisté chodí do práce unavení, občas sami dostanou pokutu za špatné parkování a „laborka“ nemá odpověď na každou otázku? V tom případě si detektivku Pod haldou opravdu užijete! Mladá atraktivní bankéřka je zavražděna při svém pravidelném ranním běhu. Mirka Slavíková měla úspěch, peníze i krásu, ale také mnoho nepřátel. Ostravští kriminalisté musí rychle přijít na to, zda ženu zabil některý z klientů neschopný splácet úvěr, jeden z jejích mnoha milenců, nebo zda snad jde o temné rodinné tajemství staré desítky let, které nesmí za žádnou cenu vyjít najevo. Bravurně napsaná detektivka, kde je dokonale vybalancováno napětí, každodenní policejní práce i ostravské realie. A to vše okořeněné špetkou specifického severomoravského humoru.

Zlý, Vladimír: *Pod haldou*. V Ostravě se opět vraždí. Praha, Tympanum 2025. Celk. čas: 07:25:00 hod.

Hudba

Další album převzatých písní

Belinda Carlise v poslední době vydává alba spíše sporadicky, takže připadá jedna deska na desetiletí. Albem „Once Upon A Time In California“ navazuje na „Wilders Shores“ z roku 2017, avšak koncepčně spíše na o deset let starší „Voila“. Desítku písniček totiž vyskládala opět z převzatých písní, které se pojí s Kalifornií. Ve výběru ji uvízly například Bucharachova „Anyone Who Had A Heart“, „If You Could Read My Mind“ Gordona Lightfoota, „One“ a „Everybody's Talkin“ Harryho Nilsona nebo „Reflections Of My Life“ od The Marmalade. Americká zpěvačka a členka The Go-Go's na nich opět spolupracovala s klavíristou Gabem Lopezem.

Carlise, Belinda: *Once Upon A Time In California*. Apple Music 2025. Celk. čas: 35:00 min.

Elliot Smith ve svých písních stále živý...

Je to už dvaadvacet let, co tento svět opustil v pouhých třiačtyřiceti letech americký hudebník Elliot Smith. Jeho písně od té doby nazpívala a nahrála řada hvězd Phoebe Bridges počínaje a Maddonou konče. Jednou z nich byl i Brad Mehldau, který mu teď ovšem věnuje prakticky celou desku. Z šestnácti skladeb je deset Smithových a čtyři napsal Mehldau jako reakci na ně a zbylé dvě jsou coververze skladeb Big Star a Nicka Drakea. Vedle amerického jazzového klavíristy se na desce dále podíleli kytarista Grizzly Bear Daniel Rosenn, mandolinista Chris Thile, basisté Felix Moseholm a John Davis, bubeník Matt Chamberlain a také komorní orchestr, který řídil Dan Coleman.

Mehldau, Brad: *Ride To The Sun*. Nonesuch Records 2025. Celk. čas: 72:50 min.

O dalších hudebních novinkách na www.musicserver.cz

Sestavil Petr Hanuška

SLOUPEK

Děkuji, pane učiteli!

První pětku jsem od pana učitele dostala už na začátku druhé třídy. Byla červená a opatřená dvěma vykřičníky. Už si nevzpomínám, za co mi ji vypálil, ale asi bych si dokázala vybat pachuť studu a strachu.

Za prvé jsem se styděla před ním a před ostatními dětmi, za druhé bylo nabíledni, že mě doma nikdo nepochválí. Nepochválil, ale ani nepotrestal, protože pan učitel k té obrovské pětce připsal chlácholivou poznámku, že je určitě první a poslední, kterou mi musel dát.

To byl moc chytrý tah. Tátovi poklesla ruka, když si to přečetl, a já si slavnostně přísahala, že už nikdy nezklam ani tátu, ani maminku, a zvláště pak nezklam pana učitele.

Pravda, ne vždy bylo jednoduché tomu předsevzetí dostát.

Copak y/i jsem zvládala, s matikou se taky nějak vyrovnala a básničky, ty jsem nadšeně přednášela za každých okolností. Ale nasbírat a usušit aspoň 30 deka petrklíčů, anebo půl kila maliníku? To byly mety, kterých se mi nikdy nepodařilo dosáhnout a ve školní soutěži ve sběru léčivých bylin jsem každoročně hluboce zaostávala za špičkou peletonu. Stejně marná jsem byla ve skoku dalekém, v hodu granátem, ve zpěvu i ve sběru chroustů a mandelínek.

Papírový drak mi nikdy také nelétal a koště na pálení čarodějnic jsem měla vždycky nejmenší a nejhorší ze všech. No a lampion? Ten mi obvykle shořel, hned jak jsme v průvodu a s panem učitelem v čele vyrazili od školy. Zbytek cesty jsem probřečela, a přece jsem se za rok zase hrozně těšila.

Na lampionový průvod, na školní výlet, na cvičení, sáňkování a bruslení, na přespolní běh, šachový turnaj, na vánoční, jarní i podzimní besídku, na pověsti Aloise Jiráska, na Ratibořice, dokonce i na ty mandelinky a chrousty...

Psal se přelom 60. a 70. let a my měli díky panu řídícímu, jak jsme mu postaru říkali, tak nabitý školní program, že zprávy ze světa dospělých sotva

doléhaly. Ať už mi bylo šest, nebo deset, nemohla jsem také přesně chápat, v jak neradostné době žijeme. Ano, pamatovala jsem si tanky, věděla jsem, že dědovi odvedli koně, rodiče nemohou po něm převzít hospodářství a moje sestra nemůže studovat, ale že někdo stíhá našeho pana učitele? Že jej chce vyhodit ze školy? To bylo nepředstavitelné.

Celý politický kontext jsem si samozřejmě uvědomila až později a následující roky jsem si pana učitele za jeho veřejný protest proti invazi ruské armády do Československa ještě víc vážila.

Tehdy ve čtvrté třídě to byl ale blesk z čistého nebe, když musel ze školy odejít a pracovat v továrně. Ztráta blízkého člověka. Vylíčit změt dětských pocitů zase už nedokážu, ale vím, že mi pomohla jedna vzpomínka. Bylo to asi ve druhé nebo třetí třídě. Při hudební výchově jsme měli probírat Bedřicha Smetanu. Jakmile jeho jméno napsal pan učitel na tabuli, kluci se začali uškíbat a holky zívát, ale pan učitel se nepustil do suchopárných životopisných údajů, ani nepěl ódy na geniálního umělce, ale vzal do rukou housle. A pak nám pře-vyprávěl a odehrál celý příběh řeky Vltavy.

Postupoval sloku po sloce, od šumavského pramene, přes hluboké lesy, kde se právě scházejí myslivci, k venkovské svatbě a tanečnímu rytmu. Když došlo na rej rusalek a hradby středověkých pevností, ve třídě už nikdo ani nedutal, a u Svatojánských proudů, tam kde se voda rvala se skalními útesy, jsem měla pocit, že se v té nádherné hudbě a strhujícím příběhu prostě utopíme.

Tahle vzpomínka je stále se mnou. Nepřebil ji žádný, ani ten nejvšlapanější symfonický orchestr, nevymazal žádný životní karambol.

Ta vzpomínka na jednu hodinu hudební výchovy pomohla kdysi malé holce překonat smutek. A pomáhá mi i dnes.

Děkuji vám, pane učiteli!

(Poznámka: náš pan učitel zemřel 24. září 2025)

Irena Jirků

RECENZE

Něco o jeho otci

Před nějakým časem jsme v Přesazích (v čísle 9 z roku 2020) recenzovali první sbírku Pavla Novotného z jeho „rodi-nného“ cyklu, nazvanou *Zápisky z garsonky*. Sběrka za těch pět let získala ocenění Magnesia Litera, stala se základem pro další Novotného knižně vydané skladby (*Dědek*, *Procedura* a *Babička*), ve kterých se autor tak nějak po svém vypořádává s rodinou a svým životem. Autobiografie a rodinná terapie končí nejnovějším a možná i posledním svazkem, nazvaným *Mistr*, který pojednává o Novotného otci, malíři a grafikovi (také Pavlu Novotnému, který žil v letech 1951 až 1989. Tentokrát se básník snaží jít trochu jinou cestou než v předešlých čtyřech sbírkách: jeho osobní vklad je spíš „badatelský“, protože s otcem nestačil mít nějaký intenzivnější vztah (žil s jinou rodinou). Objevují se proto v přítomném *Mistru* přiznané citace – to, jak vyslyšal a vyptával se řady lidí, aby zjistil po mnoha letech, kdo byl vlastně jeho táta. Zároveň se v tom zase odráží záliby básníka Pavla Novotného ze sbírek předešlých pentalogií – v knize *Mraky* (2010), stejně jako v projektu nazvaném *Tramvestie* (2016), nejrůznějším způsobem nahrával a zpovídal lidi a vytvářel koláže a svébytné básnické monology.

To, co v celé pentalogii předvedl, je to jistě důležité a osobní, ale nevím, jestli to je poezie. Je to zcela jistě terapeutické, zcela jistě to odpovídá na některé otázky rodinné (a mnoho dalších jich přináší), ale nějak to po pěti letech celé ztratilo svůj vlastní cíl. Motá se to celé v jednom velkém kruhu, kde *Zápisky z garsonky* jsou věnované matce, *Dědek* a *Babička* prarodičům a *Procedura* vlastnímu tápání v případech osobních propadů i vzestupů. *Mistr* v tomhle pětiboji zůstává bohužel jen dodatkem a je trochu navíc. Je to životopis přepsaný do historek a historií, obraz spíš nezřetelný a leckdy vlastně unavený a jen tak plynoucí. Překypují tu dohady – „*Jak asi tenhle rtuťovítej / brejlatej neposednej drobek / s průsvitnou suchou pleť / jak smirkovej papír, / tenhle příkrovítej hoch, / co se furt vznášel na obláčku, / jak asi přežíval dva roky v Žatci / na letecké základně*“ (s. 12). Funguje to všechno „přý“ a „snaď“ v mluveném chrlení, v tom zajímavém a krásném přerývání, zachyceném na papír. Ale zároveň tu jsou věci, které nejsou sdělné tak, jak by Pavel Novotný chtěl. Jeho průvod-

ce po otci je jeden velký fragment, který je navíc zapouzdřený do Liberce. Pro kohokoliv mimo místní budou místa a ulice

a náměstí „jen“ slova (osobně si v tom místopisu coby liberecký rodák ukazuji s velkou chutí, ale ven to podle mého nefunguje).

Zároveň mi není moc jasné, co vlastně chce básník Pavel Novotný říci o malíři Pavlu Novotném. V předešlých sbírkách byla alespoň zjevná láska i vztek, nenávisť i potrhlost. Tady je to víceméně lineární příběh o čemsi neznámém a dosud neuzaščeném,

nepojmenovaném, neprožitém tolik. Právě proto v něm v druhé půlce knihy přebírá roli spíš básník Novotný, který vstupuje do hledače a vykladače otázek „co to bylo za člověka, kterým se tady zaobírám“. Chybí mi tu ovšem někdejší vášně. Jistě, básník to celé po pěti sbírkách / skladbách zvládl skvěle a dovede přesně v jednu chvíli uvolnit napětí a v jinou přidat plyn. Umí to, naučil se to bezchybně, ale teď už jede jen proto, že to jde samo a že se to dobře naučil. A hlavně že to zatím fungovalo čtyřikrát. Ztrácí se ale dost zásadně v celku a mizí mu postupně důvod proč to vlastně dělá, tedy kromě jediného – doplnit do mozaiky a kompletu rodinných sbírek ještě tuhle poslední část. Ten ztracený dílek, který ale bohužel jako na potvoru má tu a tam jiný tvar a jiné hrany a do vystavěného projektu tohle puzzle nezapadá tak přesně, jak by mělo.

A navíc mě děsí trochu to, že s takovou chutí a vyřídkou může nadále vznikat deník básníkovy životaběhy s nekonečným dalším odbočkem a přátel a rodin. Ostatně do takové pasti padl nejednen spisovatel – lze vzpomenout třeba na Knausgardovu epickou hexalogii *Můj boj*, stejně jako na terapeutické psaní Édouarda Louise. Pořád si nad Novotného pentalogií myslím, že určitě měla vzniknout, ale že až z toho, jak byla napsaná, měl vzejít jeden hutný esenciální svazek, ve kterém by odpadly všechny vedlejší příběhy, zbytečnosti a nefunkční linie – vznikla by totiž jedinečná a důležitá kniha. Takhle máme před sebou „jenom“ jednu velkou pentalogii, ve které se intimní a osobní stává veřejným. Ano, pomáhá autorovi. Ovšem někdy o hodně víc než všem těm, kdo stojí kolem a jsou tu více a tu méně jen přihlížejícími.

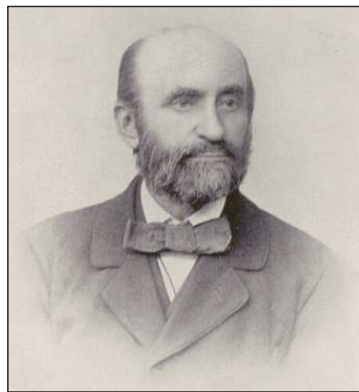
Michal Jareš
Autor je literární kritik

Pavel Novotný: *Mistr*. Praha, Trigon 2025, 96 stran

HISTORIE

Říjnová výročí středomoravského regionu

Před 120 lety - dne 1. října 1905 zemřel v Praze prof. Jan Rudolf DEMEL, český pedagog, vydavatel, významný moravský politik a zemědělský buditel.

Pocházel z Prostějova, kde se narodil 7. 4. 1833. Po maturitě na německém gymnáziu v Olomouci studoval polytechniku ve Vídni a v Praze. V r. 1857 se stal profesorem chemie a přírodopisu na německé reálce v Olomouci. Vyučoval sice na německé střední škole, ale smýšlením a vystupováním se projevoval jako uvědomělý Čech. Celý svůj život věnoval úsilí o vzdělání a hospodářské povznesení českého venkova na Moravě.

Ve volném čase se zabýval přednáškovou činností o postavení rolníka a významu zemědělské činnosti. V r. 1861 stál u zrodu Hospodářské jednoty olomoucké, která o dva roky později začala vydávat časopis *Hospodář moravský*, který Demel redigoval. Jeho přičiněním vznikla r. 1865 první česká rolnická škola v Přerově. Podílel se na založení asi šedesáti rolnických záložen na Moravě. V l. 1870-79 se stal zkladatelem a prvním předsedou správní rady Rolnického cukrovaru ve Vrbátkách, v téže době byl i poslancem zemského sněmu moravského za okres olomoucko-prostějovský a později za prostějovsko-plumlovský. V r. 1871 spolupůsobil též při založení cukrovarů v Holici a v Litovli. Byl jmenován čestným občanem měst Přerova a Telče, resp. obcí Bělčovic, Velké Bystřice, Čechovic, Dolan, Křelova, Svěsedic a Smržic. V r. 1883 dal podnět ke vzniku českomoravského spolku selského pro Moravu se sídlem v Olomouci. Věnoval se i finanční otázce v oblasti zemědělství a napomáhal zakládání peněžních ústavů rolníků. Také se angažoval v politickém životě. R. 1901 se přestěhoval do Prahy a tam se věnoval práci v Zemském spolku ovocnickém pro Království české.

Před 115 lety - dne 2. října 1910 v Bruchotíně u Křelova se narodil **JUDr. Oldřich MALCÁNEK**, právník, šachista a odborný publicista.

Rídil šachovou rubriku v olomouckém tisku. Od 30. l. se účastnil většiny olomouckých turnajů, několikrát vyhrál přebor města, okresu i kraje. Hrál na I. ŠO v korespondenčním šachu konaném v l. 1949-52. Byl předsedou trenérské rady u ČSTV v Ostravě. Od r. 1957 řídil šachovou rubriku ve Stráži lidu, která vycházela z Olomouce. Zemřel 19. 4. 2001 v Olomouci.

Před 90 lety - dne 4. října 1935 se v Brodku u Přerova narodil **PhDr. Vladimír SPÁČIL**, někdejší ředitel Okresního archivu v Olomouci, vysokoškolský pedagog a odborný spisovatel, nositel Ceny města Olomouce.

Po maturitě na gymnáziu v Přerově studoval v Praze na UK v Praze obor archivnictví a historie. V r. 1958 byl jmenován prvním okresním archivářem Okresního národního výboru v Olomouci, v r. 1960 ředitelem nově vytvořeného Okresního archivu v Olomouci. V r. 1978 získal tým pracovníků pod jeho vedením ocenění své odborné činnosti - jako první v republice byl okresní archiv prohlášen ústavem a vědeckým pracovištěm. Připravil přesun celého archivu do nově postaveného objektu, který se uskutečnil téměř po dvaceti letech v podobě otevřené knihy, kde nyní sídlí Státní okresní archiv v Olomouci i pracoviště Zemského archivu v Opavě. Při všech starostech našel čas i na pedagogickou činnost. Do počátku 90. l. přednášel archivnictví na FF UP a v l. 1990-94 byl místopředsedou Vědecké archivní rady ministerstva vnitra ČR, v jejímž rámci se stal předsedou komise pro vzdělávání, vědeckou a publikační činnost. Jeho rozsáhlá publikační činnost je od počátku trvale zaměřena na Olomouc. Vyhledávanými publikacemi z posledního období jsou Průvodce olomouckými ulicemi (1992), Listiny Archivu města Olomouce z let 1261-1793 (1998) a Olomoucká domovní znamení (1999), Písaři a kanceláře města Olomouce do roku 1786 (2001). Podílel se taky na zpracování knihy Olomoucké hřbitovy a kolumbária (2001).

Jubilantovi srdečně gratulujeme a přejeme mu zdraví, tvůrčí elán a pohodu do dalších let!

Před 85 lety - dne 4. října 1940 se v Olomouci narodil **František BÍLEK**, malíř samouk, kopista, hudebník a umělecký fotograf.

Obecnou školu ukončil v 7. třídě. Nestudoval žádnou uměleckou školu, ale jeho talent byl fenomenální. Malovat začal ve 23 letech. Pracoval jako dělník, ale posledních dvacet let byl v invalidním důchodu. Kromě výtvarného umění miloval hudbu. V ulicích Olomouce, a to zejména před kostelem Panny Marie Sněžné, hrával na klávesové nástroje a rozmlouval s lidmi. Svá vystoupení a hovory si nahrával na magnetofon. Na počátku své výtvarné kariéry kopíroval obrazy italských barokních mistrů, a to nejen podle knih, ale i fresek kostelů. I když byl malíř samouk, postupně si vytvořil svůj styl. Jeho obrazy jsou jakoby snové s výraznou symbolikou. Obrazy připomínají Salvadora Daliho. Místo plátna či kartonu maloval na pozinkovaný plech. Hlavní inspirací jeho tvorby byla Bible. Vystavoval v Galerii Jana na Svatém Kopečku, v Ostravě a v r. 1994 v Praze. Často navštěvoval olomouckou okresní knihovnu. Chodil do čítlárny čist články o svých uměleckých počinech. Obrazy neprodával a často trpěl hladem. Zemřel ve vojenské nemocnici 3. 5. 2010. Parte i pohřeb zařídili jeho přátelé. V r. 2016 se konala v přerovském Muzeu J.A. Komenského výstava jeho obrazů, protože kurátor výstavy Mgr. Kamil Lukeš získal z pozůstalosti pro muzeum 86 obrazů.

Před 65 lety - dne 6. října 1960 zemřel v Brně univ. prof. **Karel ABSOLON**, archeolog, geograf, speleolog a vysokoškolský pedagog, významný moravský vědec.

Narozen 16.6. 1877 v Boskovicích. Středoškolské studium absolvoval na Českém gymnáziu v Brně roku 1897. Jeho dědečkem byl Jindřich Wankel (1821-97) a strýcem Jan Havelka (1839-86). Zabýval se studiem paleolitického osídlení Moravy. Studoval pozemní faunu Moravského krasu. Pilně přispíval do Časopisu Vlasteneckého spolku musejního. Proslavil se objevem světoznámé Věstonické Venuše (1925). V Brně založil unikátní muzeum ANTHROPOS, kde byl od r. 1939 pověřen jeho organizací a řízením tohoto ústavu.

Působil také v Předmostí u Přerova a v Olomouci. Dne 3. září se konalo v Brně slavnostní odhalení pamětní desky prof. Karla Absolona na Pisárenské ul.č. 5/02.

Před 140 lety - dne 7. října 1885 se ve Věrovanech narodil **František SMOLKA**, malíř a středoškolský pedagog.

Studoval umělecko-průmyslovou školu v Praze a pak zde působil jako pedagog. R. 1921 se stal profesorem kreslení a rýsování na České státní reálce v Olomouci. Měl vliv na celou řadu olomouckých výtvarníků: Aljo Berana, Slavoj Kovaříka, Ing. Zdeňka Hynka ad. Pracoval s olejem a akvarelem. Jeho hlavními náměty byl venkov a Olomouc. Zemřel 25. 2. 1974 v Moravském Berouně.

Před 75 lety - dne 7. října 1950 se narodil v Olomouci **Václav STRATIL**, malíř, kreslíř, výtvarný fotograf, performer a hudebník.

Absolvoval Gymnázium Jana Opletala v Litvli, kde maturoval r. 1970. Poté studoval na katedře výtvarné teorie a výchovy FF UP v Olomouci, kterou absolvoval r. 1975.

První samostatnou výstavu měl v Galerii v Podloubí v Olomouci (1975) a pak na Sovinci ve škole u manželů Štreitových. O čtyři roky později se účastnil jednodenní výstavy v Olomouci v ateliéru. V r. 1983 přesídlil do Prahy, kde až do r. 1987 pracoval v Anežském klášteře jako noční hlídač a mívával výstavy jen tak někde na pozvání. V r. 1993 vystavoval v Olomouci na téma Úsměv, a to v Galerii Caesar a Půda. Od r. 1998 působil na Fakultě výtvarných umění VUT MU Brno jako vedoucí Ateliéru kresby, později v Ateliéru Intermedia, kde působil až do r. 2015. V r. 2010 byl oceněn symbolickým uznáním Umělec má cenu a r. 2014 je laureátem Ceny Michala Raného, kterou uděluje Moravská galerie v Brně a Společnost přátel Moravské galerie. V r. 2000 měl velkou výstavu v Muzeu umění v Olomouci, kde vystavoval kresby z l. 1955-2000. V r. 2002 prezentoval své dílo v Paříži. Výstava Srdce v kleštích byla představena r. 2019 v Olomouci a r. 2025 je umístěna v Galerii Pekelné sáně v Kroměříži pod názvem Skandál na Haně. V poslední době se jeho tvorba soustředí na textové kresby „dobré stáří“, kde se s citem pro poezii vyjadřuje k přítomnosti okamžiku. V současnosti žije v rodišti, v rodinné vilce jeho rodičů. Jeho texty nejsou záznamy životního pocitu, mají rozměr humorné provokace, kterou s námi chce sdílet.

Jubilantovi přejeme hodně zdraví a plno tvůrčí energie do dalších let!

Před 50 lety - dne 10. října 1975 zemřel v Prostějově **František TRÍSKA**, malíř.

Narozen 3. 1. 1901 v Praze. V l. 1920-23 studoval nejprve v ateliéru Ferdinanda Engelmüllera a pak na AVU v Praze. V l. 1924-26 působil v různých divadelních společnostech jako autor scénických návrhů, které i sám realizoval. Malíř - krajinář. Žil v Javůrku u Brna, v kraji Pohádky máje, kde čerpal motivy ke svým obrazům. V r. 1926 měl výstavu v Prešticiích, později v Ostrovačicích, Brně, Jihlavě, Ivančicích aj. Byly to putovní výstavy a celá akce trvala devět let. Ve 30. l. přichází ze Slezska, v pol. 50. l. spolupracuje s Československou televizí. V r. 1935 byl na studijních cestách v Jugoslávii a Itálii. V r. 1932 poprvé vystavuje v Prostějově se svým bratrem sochařem Janem. Na sklonku života žil s bratrem v Prostějově, kde společně restaurovali Köhlerova sgrafita na zámku Hanače v Rejskově ulici, sgrafita Kotěrova na Národním domě a Preislerovo sgrafito na Obchodní akademii. V r. 2001 uspořádalo Muzeum Prostějovska výstavu k autorovým nedožitým 100. narozeninám.

Před 40 lety - dne 10. října 1985 zemřel v Tovačově **Bohumír ŠTÉGER**, sběratel pověstí a spisovatel.

Pocházel z Kojetína, kde se narodil 26. 8. 1908. Gymnázium studoval v Kroměříži. V r. 1927 začal studovat bohosloví v Olomouci, ale po čtyřech semestrech studia ukončil. V l. 1951-57 vedl kroniku města Kojetína. V l. 1959-75 se věnoval archivářské práci a byl správcem muzea v Tovačově. Zajímal se o místní a historické pověsti. V r. 1973 natočila Čs. televize, studium Ostrava, pořad Zázračná slunečnice, jako součást Academia filmu Olomouc 1974. Psal Hanácké pověsti a pohádky a Pověsti o hradech a zámcích.

Před 90 lety - dne 13. října 1935 se narodil v Prostějově prof. **PhDr. Antonín PRÍDAL**, vysokoškolský pedagog, překladač a spisovatel.

Vyrůstal v Napajedlích, gymnázium studoval v Uherském Hradišti. Na FF MU vystudoval anglistiku a hispanistiku. Pracoval v literárně dramatické redakci Českého rozhlasu v Brně, kterou byl nucen v 70. l. opustit. Do r. 1989 se živil zejména překlady, většinou pod cizími jmény. Překládal například díla Garcie Lorcy, Johna Updika, Josepha Kellera a tak dále. K jeho nejuspěšnějším překladům patří Pan Kaplan má stále třídu rád. Autor hry Pěnkava s loutnou, která byla provedena v olomouckém Divadle hudby, za režie Lídy Engelové v r. 1983. Dlouhodobým pedagogem JAMU v Brně. Jako pedagog působil od r. 1990 na Divadelní fakultě JAMU v Brně (od r. 1993 jako profesor) v ateliéru rozhlasové a televizní dramaturgie a scénaristiky. Počátkem 90. l. byl autorem a moderátorem televizních cyklů Klub Netopýr a Z očí do očí. V r. 1998 získal novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky. Zemřel 7. 2. 2017 v Brně.

Před 80 lety - dne 13. října 1945 se v Českých Budějovicích narodila **Hana ŠEVČÍKOVÁ**, emeritní knihovnice, autorka poezie i prózy.

Od r. 1946 žila v Písku, kde v r. 1963 maturovala na gymnáziu a poté studovala Střední knihovnickou školu v Brně. Pak pracovala půl roku v n. p. Kniha, protože slíbené místo v písecké knihovně z politických důvodů nedostala. Koncem r. 1965 se provdala do Olomouce a v l. 1966-2001 pracovala v okresní knihovně, z toho dvacet let ve funkci vedoucí oddělení Regionální literatury a informací. Je autorkou mnoha medailonků spisovatelů pro potreby knihoven. V l. 1983-2023 byla členkou Vlastivědné společnosti muzejní, aby se dostala k řadě regionálních informací. Vytvářela kartotéky spisovatelů,

ilustrátorů a regionálních osobností. Sestavila databázi Haná, odkud čerpal údaje pro Kulturní kalendář vydávaného v l. 1975-2002. Pro potreby školních knihoven zpracovala publikaci Haná v dětské literatuře (1993). V l. 2003-11 spolupracovala s Josefem Fabiánem z Válašského Meziříčí a podílela se na vydání pentalogie Slovník osobností východní Moravy. Její rozsáhlá sbírka citátů, které sbírala od r. 1960, se objevila v knize Slovník myšlenek (2003). Navázala tak na předchozí řadu dvanácti svazeků Myšlenky, které vycházely v l. 1992-98 v nakladatelství FIN a Olomouc. Od r. 1998 působí v redakci kolektivu, který připravuje Evropský diář 365 myšlenek pro 365 dnů (Frankfurt nad Mohanem-Olomouc). Od r. 2008 píše deníkový blog a je

uvedena i v databázi písecké knihovny Čtení z Písku, kde jsou ukázky z její tvorby. V r. 2012 získaly webové stránky Osobnosti Moravy.eu, které spravuje na vlastní náklady, oprávnění být archivovány Národní knihovnou ČR. V r. 2015 vyšla v Pelhřimově její kniha Písecké obrazy. Jeden oblažek dostal Pochvalu Mobelovy ceny v roce 2016. V r. 2019 byla nominována v soutěži Žena regionu Olomouckého kraje a v říjnu t. r. byla finalistkou X. ročníku. V r. 2025 se její básně objevily v almanachu české poezie Poslední zhasne. Hanácký křest této knihy se uskutečnil v Olomouci v restaurantu Senimo dne 7. 9. za účasti básníků a milovníků poezie z Moravy. Sama zorganizovala tuto akci, aby i ti dříve narození nebo imobilní mohli být u toho.

Jubilantce přejeme jménem redakce Týneckých listů a Obce Velký Týnec hodně zdraví, štěstí a vše, co jí bude přinášet radost a pohodu!

Před 70 lety - dne 15. října 1955 se narodil v Sušici Ing. Zdeněk POTUŽÁK, manažér a komunální politik.

Základní školu a gymnázium Jana Opletala absolvoval v Litovli. Po maturitě odešel studovat do Prahy VŠE. Pak pracoval v Olomouci v pobočce Státní banky československé. V r. 1990 založil pobočku Komerční banky v Litovli. Komunální politikou se zabýval od r. 1986. Už v l. 1990-94 byl radním města Litovle. V r. 2003 se stal vedoucím Vodohospodářské společnosti Čerlinka a v r. 2010 byl zvolen starostou města Litovle. Tuto funkci vykonával do 1. 11. 2018.

Jubilantovi přejeme do dalších let hodně zdraví a plno dobrých nápadů!

Před 100 lety - dne 16. října 1925 se narodil ve Stařechovicích Miloslav PETERKA, pedagog, významný regionální historik a vlastivědný pracovník.

Středoškolská studia absolvoval v Prostějově. Do r. 1941 studoval na gymnáziu a poté přešel na obchodní akademii, kde maturoval až v r. 1945, protože koncem války byly školy zavřeny. Poté následně nastoupil jako smluvní učitel na učňovskou školu v Olomouci, kde po dobu dvou let učil ekonomické předměty. Zároveň začal dálkově studovat Vysokou školu pedagogickou. V r. 1947 nastoupil na vojenskou přesněni službu. V r. 1954 ukončil studium češtiny a dějepisu státnicí a aprobačí pro střední školy. Jeho pedagogická dráha pokračovala z Olomouce do Čelechovic na Hané, kde učil na základní škole. Pro hru na varhany byl přeložen záhy do vzdálenějších Přemyslovic. V r. 1959 byl přemístěn do Kostelce na Hané, rodiště jeho manželky. Zde se pilně a se zájmem věnoval kronikářské činnosti a spravoval též bohatý archiv. Jeho mimoškolní činnost se orientovala též na národopisnou práci a stal se spoluzakladatelem národopisného spolku Hanácká beseda, jejím jednatelem a violistou folklórního souboru. Současně hrál i v operetách amatérského Tylova divadla. V kosteleckém prostředí se osobně potkal s básníkem Petrem Bezručem. Výraznou součástí jeho života se tak stala Bezručovská tematika. Byl jednatelem Společnosti přátel Petra Bezruče, uvedl v život občasník Bezručovou stezkou (1960, 1963, 1967). V r. 1962 ve spolupráci s Dr. Václavkovou z Památníku národního písemnictví instaloval Pamětní síň P. Bezruče v Kostelci na Hané. Později publikoval studie o Bezručovi ve sborníku Frygickou čapku mám (Brno 1978). V r. 1964 byl přeložen do Prostějova, odkud byl v r. 1986 převeden do starobního důchodu, protože emigrace jeho dcery do Kanady se neslučovala s postem ředitele školy. Odešel do Olomouce a působil na katedře teorie kultury FF UP. Vztah k rodnému kraji jej přivedl k vlastivědné práci. V r. 1968 založil čtvrtletník Prostějovska Štafeta a byl do r. 1971 předsedou jeho redakční rady od nultého čísla, kdy musel rezignovat pro oční operaci zákalu. Podílel se na tvorbě knižních publikací věnovaných Prostějovsku. V r. 1985 zpracoval text pro fotografickou publikaci Prostějovsko ve fotografiích, navrhl tisk nástěnné vlastivědné mapy Okres Prostějov, v r. 1982 zpracoval jubilejní památník k výročí mužského pěveckého sboru Z historie Orlice. Statí Židovské školství na Moravě přispěl do sborníku Židé a Morava (1995) a další jiné práce. Zpracoval kroniky městečka Kostelce na Hané (1957-1961), vsi Hrdibořic (1952-1961) a školní kroniky ZDŠ Palackého v Prostějově 1963/1967. Je autorem několika monografií, a to Stařechovice a jejich vývoj od nejstarší doby do roku 1945 (1991), Smržice - příroda-historie-lidé (1994). Ve strojopisném rukopisu zanechal Historii obce Přemyslovce (2006). Historik a badatel napsal na 300 dalších příspěvků a studií, které vycházely průběžně v regionálním, odborném a celostátním tisku. Zemřel 26. 3. 2006 v Olomouci.

Před 100 lety - dne 17. října 1925 se v Šumperku narodil doc. PhDr. Zdeněk FILIP, CSc., historik a vysokoškolský pedagog.

Po studiu reálného gymnázia v Šumperku a Brně, kam se rodina přestěhovala za 2. sv. války pracoval v brněnském rozhlasu. Zde měl jedinečnou možnost seznámit se s řadou osobností brněnského kulturního života. Po osvobození byl přijat na FF MU v Brně, kde studoval češtinu, filozofii, historii a sociologii. Promoval na olomoucké univerzitě, kde poté působil jako asistent a později docent. V l. 1964-65 byl proděkanem FF pro vědu a výzkum. Pro nesouhlas s okupací Československa v r. 1968 byl přinucen v r. 1969 opustit univerzitu. Působil pak jako odborný pracovník muzea v rodišti, kde pracoval až do důchodu v r. 1987. V r. 1990 se vrátil na FF UP, kde se stal členem katedry politologie, humanitních věd a evropských studií. Poté řídil katedru občanské výchovy na PdF UP. Zabýval se českými dějinami a dějinami české literatury 19. a 20. st., dějinami severní Moravy a dějinami školství. Spolupracovala jsem s ním na výběru výročí Hané. Řadu let byl redaktorem vlastivědného sborníku Severní Morava, Kulturního měsíčníku Šumperka a po r. 1990 bohatě přispíval do ostravského Biografického slovníku Slezska a severní Moravy, kam napsal přes 200 medailonů. Na svém kontě má dlouhou řadu knižních titulů, např. Slovník učitelských osobností okresu Šumperk, Bibliografický slovník okresu Šumperk, Učitelské portréty, Cesty hrdinů československého zahraničního odboje, Kytice severomoravských pověstí, Kdo byl kdo z historie Šumperka ad. V r. 2004 dostal Cenu města Šumperka. Zemřel nečekaně uprostřed práce na dalším knižním titulu dne 7. 12. 2008 v rodišti.

Před 95 lety - dne 21. října 1930 se v Olomouci narodil doc. PhDr. Jiří OPELÍK, CSc., český literární kritik, historik, lexikograf a editor.

Pocházel z rodiny bankovního úředníka. Maturoval na reálném gymnáziu a poté

studoval češtinu a němčinu na FFUP, kde žákem Oldřicha Králíka a Pavla Trosta. V r. 1953 prováděl praxi v Krajské knihovně v Olomouci v době, kdy ředitelem byl Jaroslav Michal (1914 - 2003). Psal literární medailonky k výročí spisovatelů. V l. 1954-61 byl asistentem na katedře bohemistiky a zároveň musel dva roky pracovat jako pomocný dělník v Moravských železárnách. Od r. 1961 působil v Ústavu české literatury 20. století Akademie věd ČR, od r. 1973 byl členem oddělení lexikografie. Oblíbený modrý Slovník českých spisovatelů vyšel v r. 1964 a byl snad ve všech příručních knihovnách knihoven. V l. 1985-2000 se podílel na vydání Lexikonu české literatury v pěti svazcích. Články a studie publikoval v literárních časopisech. Svě tituly získal za práci na tématech Románové dílo Václava Řezáče, Josef Čapek. Na svém kontě má více jak deset knih. V jeho tvorbě dominuje zájem o dílo bratří Čapků. Koncem r. 1998 odešel do důchodu. Za titul Milované řemeslo (2000), což je soubor nejvýznamnějších studií a úplná bibliografie jeho díla, dostal v r. 2001 Cenu Toma Stopparda. V r. 2017 dostal Cenu Jaroslava Seiferta, která se dává jednou za dva roky, a to vždy v předvečer narození nositele Nobelovy ceny. Zemřel 3. 8. 2024 v Praze.

Před 120 lety - dne 22. října 1905 se narodil ve Velkém Újezdu František NECHVÁTAL, učitel a básník.

Maturoval na učitelském ústavu v Olomouci v r. 1924. Poté studoval v Praze na Husově fakultě dva roky bohosloví a působil jako učitel náboženství v Praze, v Prostějově, poté do r. 1945 opět v Praze. Za pobytu v Prostějově se seznámil s Bedřichem Václavkem a spolupracoval s ním v odboji. Po r. 1945 na ministerstvu informací, v l. 1963-64 pracoval v Památníku národního písemnictví v Praze. Přispíval do časopisů Lumír, Moderní revue, Kolo, Středisko, Čin, U Blok, Index, Rudé právo, Tvorba, LN, LM. Redigoval Nový život 1954-58. Autor básní. Z díla uvedme Nesmrtelný život (1984), Zpěvy sváteční. Výbor z poesie (1980). Zemřel 10. 9. 1983 v Tanvaldu.

Před 100 lety - dne 23. října 1925 v Praze zemřel prof. Antonín ŠPRINC, středoškolský pedagog, knihovník a první ředitel Městské knihovny v Olomouci.

Pocházel z vlastenecké rodiny českého obuvníka. Narodil se 9. 2. 1887 v Olomouci. Po maturitě na Slovanském gymnáziu si zapsal češtinu a němčinu na UK v Praze. V jeho vysokoškolském indexu je podepsán i jeden z jeho učitelů - prof. T. G. Masaryk. Dva semestry se zdokonaloval v němčině na vídeňské univerzitě. Každé prázdniny se věnoval své veliké lásce - knihovnictví, a to jako knihovník Národní jednoty. Z amatérského nadšení se posléze vyvinul zájem profesní, který zdokonalil specializačním studiem v knihovnickém centru v Lipsku. Zprvu byl středoškolským profesorem na gymnáziu v Zábřehu na Moravě a na Obchodní akademii v Prostějově, kde rovněž založil okresní osvětový sbor. V r. 1920 byl jmenován ředitelem první české Městské knihovny v Olomouci. Její knižní fond během svého působení rozšířil až pětinašobně. Na předměstích vytvořil sedm knihovnických poboček. Založil samostatné oddělení pro mládež a veřejnou čítárnu. Svým přívětivým vystupováním a čínorodým idealismem získával nové a nové dobrovolné spolupracovníky. Sám přitom vyučoval ve státních knihovnických kurzech a pořádal knihovnické aktivity. Byl svolavatelem a organizátorem Prvního sjezdu knihovníků čs. veřejných knihoven, který se konal v Olomouci r. 1923. Byl rovněž aktivním činovníkem Spolku čs. knihovníků. Udržoval korespondenci s významnými osobnostmi české literatury. V jeho pozůstalosti se zachovaly dopisy Jaroslava Vrchlického, Jiřího Mahena, Arne Nováka a Václava Tilleho. Citace v jeho četných článcích svědčí, že sledoval odborné publikace a periodika v zahraničí. Předmětem jeho zájmu byla problematika věcných katalogů, otázky četby mládeže a psychologie čtenáře. V odborných kruzích je dosud považován za největšího odborníka v knihovnictví, který svými názory výrazně předsel svou dobu. Pod jeho vedením se olomoucká Městská knihovna vyvinula v přední instituci kraje. Byl i nadšeným esperantistou. Od r. 1912 psal do olomouckého Pozoru divadelní kritiky, ve Stráži Moravy redigoval Hlídku národní výchovy a osvěty. O vážnosti, již požíval ve společnosti, svědčí i skutečnost, že byl zvoleným předsedou Spolku odborově organizovaných úředníků. V r. 1925 se projevila jeho těžká nemoc dvanácterníku. Po třech komplikovaných operacích ve věku 38 let ve vinohradské nemocnici zemřel. Byl pohřben na Ústředním hřbitově v Olomouci, kde náhrobek z černé žuly je opatřen cenným bronzovým reliéfem jeho portrétu, který drží v ruce knihu od sochaře Julia Pelikána.

Před 170 lety - dne 26. října 1855 se v Blatci narodil Hynek BABIČKA, moravský literární a hudební kritik.

Po maturitě na Slovanském gymnáziu v Olomouci, kde byl žákem Jana Evangelisty Kosiny a středem vlasteneckého kroužku, odešel v r. 1876 studovat práva do Prahy. Záhy se však více věnoval žurnalistice. Přispíval především do moravských listů. Do Koledy přispíval od r. 1877, do Našince od r. 1878 a do Slovanských listů psal od r. 1879. Zemřel na tuberkulózu u bratra Antonína ve Zlíně, kde se léčil, dne 22. 3. 1880.

Před 90 lety - dne 31. října 1935 se narodil v Šuranech u Nových Zámků na Slovensku Dušan TOPOLSKÝ, básník, prozaik, textař, výtvarník a malíř.

V Olomouci žil od r. 1965. Vytvářel tepané reliéfy z mědi a mosazi i komorní kresby. Vystavoval v Olomouci, Přerově a v Praze. Publikoval verše v ostravském Červeném květu a v pražském sborníku Divoké víno. V l. 1979-84 psal písňové texty pro divadlo SEMAFOR. Je autorem prozaických sbírek Zrcátka hladin (1997), Při petrolejce (1998), Ořechový olej (1998). Spolupracoval s Ligou na ochranu zvířat. Vytvářel půvabné pohledy zvířátek s příběhy a citáty ze života těch nejoblíbenějších mazlíčků. Zemřel 28. 2. 2011 v Olomouci.

Před 85 lety - dne 31. října 1940 se v Brně narodil Miroslav ŠVIHÁLEK, hudebník, hráč na saxofon.

Vyučil se radiomechanikem a celý život až do důchodu pracoval v telekomunikacích. V l. 1961-66 absolvoval Lidovou konzervatoř v Olomouci. Působil v řadě orchestru

a skupin, vždy jako amatérský hudebník. Několik let hrál v tanečních u mistra Kadlece, spoluzakládal Olomoucký Swingband, působí v olomouckém orchestru SAMBAL a v hudební skupině Formace Milana Ludvíka. Jazzová veřejnost jej zná jako sólistu kapely Jazz Dog Open Jakuba Knápka. Téměř čtyři roky spolupracoval s písničkářem Karlem Plíhalem při tvorbě jeho CD albech Kluziště (2000) a Nebe nepočká (2004). Spoluúčinkoval v Moravské filharmonii a v Moravském divadle. Doprovázel Richarda Pogodu v programu Utěšování, nebo při literárních večerech. Dvakrát měsíčně v neděli odpoledne hraje s panem Pogodou v OC Šantovka v pořadu Pianotéka. Procestoval s ním i řadu měst na jihu Čech, Vysočině či na Moravě.

K životnímu jubileu přejeme zdraví, štěstí a jen to nejlepší!

Rubriku připravila Hana Ševčíková

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

Tajemství středověkého vraku Gribshunden

Vrak dánsko-norské královské lodi Gribshunden (česky: „Chřestýš“), která se potopila v roce 1495, je dnes považován za nejlépe dochovanou loď na světě z doby velkých objevů. Svou výbavou a technologií je přímým zástupcem lodí, jako byly ty, na kterých pluli Kryštof Kolumbus nebo Vasco da Gama, a nabízí tak jedinečný pohled na námořní sílu pozdního středověku.

50 malorážnými děly a na její palubě sloužilo 150 mužů.

Král Hans ji využíval jako svůj „plovoucí hrad“ pro demonstraci moci a diplomatické účely, nikoliv pro průzkum. Sloužila k upevňování vlády a jako symbol královské autority a vojenské síly v Baltském moři.

K tragédii došlo v roce 1495, kdy loď kotvila u švédského Ronneby. Král Hans I.

2019–2021 byly mimo jiné objeveny tisíce vzorků rostlinného materiálu. Vědci objevili luxusní pochutiny a koření, jako je muškátový oříšek, hřebíček, šafrán, zázvor a pepř. Kromě toho se ve vraku našly také jedovaté byliny, jako je blín, který se tehdy používal k medicínským a rituálním účelům.

Jedna z nejzajímavějších otázek je, proč Dánsko s takto vyspělou technologií nekonkurovalo ve velkých objevch Španělsku a Portugalsku. Podle výzkumu se

král Hans soustředil na upevnění své moci v Baltském moři a na sjednocení severských království. Dalším důvodem mohla být papežská bula z roku 1493, která rozdělila nově objevené oblasti mezi Španělsko a Portugalsko. Hrozba exkomunikace mohla být pro tehdejšího dánského krále dostatečně odstrašující.

Vendula Vránová

Rekonstrukce dánské karaky Gribshunden z 15. století od Matse Vānehema. Ilustrace je vystavena v muzeu v Kallvattenkuren v Ronneby

Ačkoli byl vrak pro vědu objeven už v 60. letech 20. století, první průzkumy byly jen zběžné. Skutečný zlom v jeho studiu nastal v letech 2019 až 2021, kdy proběhl intenzivní podmořský archeologický výzkum, jehož výsledky byly nedávno zveřejněny.

Loď Gribshunden o délce 35 metrů byla postavena v letech 1483 – 1484 poblíž Rotterdamu. Král Jan (Hans) I. Dánský (vládl v letech 1481 – 1513) ji učinil svou vlnkovou lodí. Náklady na její stavbu byly obrovské – odhaduje se, že pohltily zhruba 8 % dánského státního rozpočtu roku 1485. Loď byla vyzbrojena více než

se zde plánoval setkat s regentem Stenem Sturem, tehdejšími vládci Švédska. Chtěl ho přesvědčit, aby uznal svrchovanost Dánska v rámci Kalmarské unie, která tehdy zahrnovala Dánsko, Norsko, Švédsko, Island a Finsko. Král byl v době zkázy lodě na pevnině, ale mnoho členů posádky zahynulo při požáru, který loď potopil. Historické prameny i archeologické důkazy potvrzují, že loď šla ke dnu po výbuchu. Na vraku se našly například zpoštělé dělostřelecké střely, které se při explozi odrazily od vnitřních stěn.

Během intenzivního výzkumu v letech

Rekonstrukce dřevěných lůžek s děly na základě nálezů z vraku lodi Grinshunden

dějiny a současnost

Máme za sebou opět období, kdy se vydáváme na cesty – dlouhé i krátké – nebo je zatím alespoň plánujeme, případně o nich sníme či přemítáme, kam se vydat. Objevitelská vášeň s různou intenzitou dříme téměř v každém. Vějíř motivací, proč se na cesty vydáváme, je velmi pestrý. A tak v tematickém bloku DaSu 4/2025 s názvem Otevírání obzorů? Objevitelská vášeň, svědectví a trofeje z cest může působit jako z nějakého vtipu: sejdou se cestovatelé, jejichž cesty mířily do Asie, Jižní Ameriky a Afriky: jeden tuto zkušenost přenesl do obrazů, další zaznamenával domorodé jazyky a jiný vše, co viděl, pečlivě zapisoval... V posledních letech se výzkum cestovatelské problematiky rozvíjí až překotně. Souvisí totiž s mnoha aspekty, včetně těch politických: s národnostním přetahováním, evangelizačním úsilím či koloniální nadvládou. Nové interpretace často vedou k nesouhlasným až nespokojeným reakcím. Bojí totiž zatížené představy. Vzpomeňme třeba výstavu o Emilu Holubovi pohledem přítomnosti v Náprstkově muzeu. „Pohledem přítomnosti“ totiž v odborném kontextu neznamená s morálními či jinými měřítky dneška, ale s využitím aktuálních odborných nástrojů a disciplín. I proto v současnosti dochází k přehodnocování některých akvizic ve sbírkách renomovaných pamětových institucí. Každá cesta otevírá obzory – i ty nechtěné.

Co se dočtete ve čtvrtém DaSu v roce 2025

Tematický blok Dva čeští malíři na Cejlonu a v Indii (N. Milotová); Češi v Amazonii. 340

let kontaktů (T. Melicharová); Hadi i psi. Animalita v konstrukci mimoevropské jinakosti v českých cestopisech (J. Řiřáček) **Výběr z netematických článků:** Z pokladů knihoven: Středověké latinské bible (O. Fúsik); Nikoli soupeř, nýbrž vyvrhel! Jak ruský sportovní film upravuje historii (J. Děkanovský); „Z díla Tvého radost jáás – pomník nechť Tvou slávu hlásá!“ Sochy, busty a pamětní desky Bedřicha Smetany (J. Šindelář); Pomníky dvojího osvobození. František Mrázek a jeho ideologická tvorba pro jižní Čechy (M. Devátá); Oběť povodní v Jeseníku roku 1845 (J. Vybíral); BYDLENÍ: Liebiegovo městečko (P. Šternová)

V roce 2025 DaS vychází jednou za 2 měsíce – předplatitelé mají k dispozici kromě tištěného i elektronickou verzi každého čísla

<http://dejinyasoucasnost.cz>

Iveta Coufalová,
šéfredaktorka

LIDOVÉ OKÉNKO

Dýně: Nenápadná královna podzimu s bohatou historií

Dýně. Dnes ji mnozí znají hlavně jako oranžovou ozdobu na Halloween, často s vyřezaným obličejem a svíčkou uvnitř. Ale ještě než k nám dorazil tento anglosaský zvyk, měly dýně v českých zahradách a kuchyních své pevné místo. Na venkově se pěstovaly dávno předtím, než se staly moderní.

Naši předkové znali dýni jako nenáročnou a velmi výnosnou plodinu, která rostla takřka všude – na hnojišti, u plotu nebo kolem kompostu. Stačilo zasadit pár semenek a rostlina se postarala sama o sebe. Právě proto se jí říkalo „děvečka pro všechno“ – využití měla v kuchyni, ve chlívku i na poli.

Z dýně se připravovala řada jednoduchých, ale výživných pokrmů: kaše, polévky, sladké nákypy, buchty, kompoty, krmivo pro dobytek i drůbež a sušená semínka jako pochoutka i léčivý prostředek. A co víc – dýně šla dobře uskladnit i bez lednice. Ve sklepech vydr-

žela až do jara, pokud nebyla poškozená.

Dýně k nám přišla z Ameriky až po objevení Nového světa. Ve střední a jižní Americe byla pěstována již před více než 7 000 lety. Spolu s kukuřicí a fazolemi tvořila základ jídelníčku původních amerických civilizací, jako byli Mayové nebo Aztékové. Do Evropy se dýně dostala po roce 1492, tedy po Kolumbově objevení Ameriky. Španělští a portugalská mořeplavci ji přivezli spolu s dalšími novinkami, jako byly brambory, kukuřice, paprika nebo rajčata. V 16. století už se dýně vyskytovala ve středomoří, a odtud se postupně rozšířila do střední a východní Evropy. U nás se začala běžně pěstovat v 18. až 19. století, nejprve na jižní Moravě a v teplejších oblastech Čech. Její výhodou byla nenáročnost, schopnost růst i na horší půdě, a vysoký výnos – z jedné rostliny bylo možné sklídit i několik plodů vážící

cích dohromady přes 20 kg.

Ačkoli na Halloweenu si dnes většinou děti vyřezávají dýně ve stylu amerických pohádek, vyřezávání svítících hlav má původ v keltské tradici. Keltové věřili, že po poslední říjnovou noc (Samhain) se svět živých a mrtvých prolíná – a rozsvícené lampy z řepy nebo tuřínu měly chránit dům před zlými duchy. Dýně tuto roli převzala až později, jako dostupnější a snadnější opracovatelná náhrada. Takže – není to zatím „americká móda“, jak se často říká, spíš návrat k dávnejší evropské symbolice, jen v moderním kabátě.

V lidových pranostikách má dýně také své místo, i když méně časté než třeba cibule nebo česnek. Přesto se i k ní vážou pozorování a úsměvné poučky. Například: „Velká dýně na malém poli – zima krátká, hlad dlouhý. Co tím chtěl básník říci? Že pokud vám vyroste obrovská dýně, ale jinak se na poli neurodilo, je to sice pěkné na pohled, ale na uživení to nebude. Ať už dýně u vás končí v koláči, v polévce nebo na okně s vyřezaným úsměvem, jedno je jisté – na české vsi má své právoplatné místo. A kdo vypěstuje největší? No přece ten, kdo tajně hnojil kompostem už v březnu!

Recept na tradiční dýňový kompot jako od babičky

Tento kompot připravovaly naše babičky každoročně na podzim. Sladký, jemně kořeněný a s krásně zlatou barvou – ideální k zimním obědům i jako chuťovka jen tak

Suroviny:

1 kg očištěné dýně (máslová, hokaido, nebo starší odrůda „olejná“)
750 ml vody
400 g cukru
1 citron (šťáva a nastrouhaná kůra)
4–6 hřebíčků
1–2 celé skořice
vanilkový lusk (nebo 1 vanilkový cukr)

Postup:

Dýni nakrájejte na kostky (asi 2 cm), oloupejte, pokud nemáte hokaido. Ve větším hrnci svařte vodu s cukrem, citronovou šťávou a kůrou, hřebíčkem, skořicí a vanilkou.

Přidejte dýni a vařte 5–10 minut – tak, aby byla měkká, ale nerozvařená.

Horké plňte do čistých sklenic, zavíkejte a zavařte (asi 15 minut při 85 °C).

Tip:

Přidáním pár plátků zázvoru nebo lžičky rumu získá kompot říznější chuť. A pokud ho nechcete zavařovat, vydrží v lednici minimálně týden.

Věděli jste, že...?

Největší dýně na světě vážila přes 1 200 kg – vypěstoval ji v Itálii v roce 2021 Stefano Cutrupi.

V některých krajích se dýně přezdívalo „turkaň“ nebo „polní meloun“. Dýňová semínka obsahují zinek, selen, a pomáhají při potížích s prostatou.

Dýně se v minulosti používala i jako přírodní nádob – vydlabaná sloužila na vodu, semínka nebo jako lucerna. V USA se z dýně peče i tradiční koláč na Den díkůvzdání (pumpkin pie).

Vendula Vránová

KAPSÁŘ

Nejbohatším Čechem je podle časopisu Euro majitel zbrojařské skupiny CSG Michal Strnad s majetkem 330 miliard korun. Z čela žebříčku sesadil loňského vítěze Daniela Křetínského, jehož majetek časopis odhadl na 280 miliard korun.

Ferda Mravenec mával během prvního školního dne dětem, které přes jeho uličku ráno vyrazily do školy. V uplynulých dnech tuto legendární postavku na dřívě omšelou fasádu trafostanice umělecká skupina JZD. Ulička byla vyhlášena v dubnu. Je o ni tak velký zájem, že bude vyhlášena také Ulička Brouka Pytlíka.

Předseda ANO Andrej Babiš se stal na předvolebním mítinku v Dobré na Frýdecko-Místecku terčem útoku seniora, který ho udeřil berlí do hlavy. Jakékoliv fyzické ataky do politiky nepatří!

Ve věku 91 let zemřel italský módní návrhář a zakladatel slavné značky Giorgio Armani.

Češi minulý rok v rámci dobrovolnictví odvedli práci v hodnotě 34 miliard korun a darovali dalších 21 miliard. Zjistil to výzkum agentury STEM. Lidé pomáhají z vlastní iniciativy, v zájmových spolcích, sportovních klubech, u dobrovolných hasičů, ale i v sociálních službách. Na břehu skotského jezera Loch Doon byl v neděli slavnostně odhalen památník československého pilota Františka Hekla, který byl příslušníkem 312. čes-

koslovenské stíhací perutě Královského letectva (RAF) a zahynul ve věku 26 let v roce 1941, když se jeho Spitfire při cvičném letu zřítil do jezera.

Papež Lev XIV. v neděli 7. září svatořečil italského školáka Carla Acutise, který si šířením víry přes internet vysloužil přívlastek „Influencer boží“. Acutis v roce 2006 v patnácti letech podlehl leukémii. Svatořečit ho měl už papež František, ale jeho úmrtí obřad o několik měsíců posunulo.

V neděli 7. září večer nastalo úplné zatmění Měsíce, začalo okolo 19:30 SELČ a skončilo ve 20:52 SELČ. Jev bylo možné pozorovat pouhým okem, a to na celém území Česka i Slovenska. Šlo o zatmění v mnoha ohledech výjimečné – bylo to první úplné zatmění Měsíce pozorovatelné z našeho území po více než šesti letech. Na obloze byly k vidění také planety, zejména Saturn, a s pomocí menšího dalekohledu i Neptun.

Sebevražednost v Česku je nad průměrem Evropské unie. Sebevraždy jsou příčinou 1,11 procenta všech úmrtí, informovali odborníci z Národního ústavu duševního zdraví (NUDZ) a Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR.

Škoda odtajnila náhradu za Citigo, Epig půjde do výroby příští rok s cenou od 600 tisíc korun.

Elektrická octavia pro příští desetiletí byla představena na autosalonu v Mnichově. Na délku měří 4850 milimetrů a její kufr má objem 650 litrů. Vypadá jako model z filmu Upír z Feratu, který navrhnul Theodor Pištěk. Škoda Auto se také pochlubila, že je od roku 2016 lídrem evropského segmentu kombi, takže elektrický „stejný“ je pro ni mimořádně důležitý.

Režisér Jiří Strach a scénáristka Lucie Konášová se u soudu hádají o to, kdo a jakou měrou pracoval na scénáři filmu Anděl Páně.

Nedaleko ruského Kaliningradu bylo nalezeno tělo bez hlavy, které patří řediteli firmy K-Potaš servis, jež těží soli draslíku a hořčíku. Třiačtyřicetiletý Alexej Sinicyn je devatenáctým významným manažerem, který od začátku velké ruské invaze na Ukrajinu zemřel za nevyjasněných okolností.

Polsko sestřelilo ruské drony, které v noci na 10. září vletly do jeho vzdušného prostoru. Informaci potvrdily polské ozbrojené síly. Do operace se zapojily letouny Polska i dalších členských států NATO. Ruské drony nad polským územím jsou důkazem, že ruská agrese se týká i nás, uvedl v reakci na noční incident prezident Petr Pavel. Česko ani další země nejsou podle něj v bezpečí. NATO aktivovalo na žádost Polska člá-

nek 4 Severoatlantické smlouvy kvůli vniknutí ruských dronů do Polska, oznámil mluvčí polské vlády Adam Szlapka. Americká technologická společnost Apple představila novou verzi chytrého telefonu iPhone 17, včetně očekávané velmi tenké verze Air. Přístroj stojí na nových třínanometrových čipech A19. Kromě toho Apple představil novou verzi svých bezdrátových sluchátek AirPods Pro a jedenáctou sérii chytrých hodinek Apple Watch. Sluchátka AirPods Pro 3 budou disponovat funkcí překladu jazyků v reálném čase. Chytré hodinky pak budou sledovat krevní tlak svého uživatele.

Už žádá Kačenka ani Kejchal. Vedení Českých drah dál utahuje korporátní šrouby, zakázalo personálu pojmenovávat vozidla.

Dirigent Jakub Hruša ve čtvrtek zahájil své působení v roli hudebního ředitele Královské opery v londýnské Covent Garden nastudováním opery Giacomo Pucciniho Tosca.

Český astronaut Aleš Svoboda by mohl letět do vesmíru předběžně na konci roku 2027. Mise s případnou českou účastí je nyní ve fázi čekání na to, až NASA vybere firmu, která dopraví posádku na Mezinárodní vesmírnou stanici a zajistí další organizační záležitosti.

Konzervativní politický aktivista Charlie Kirk byl zastřelen při svém vystoupení na univerzitě v americkém Utahu. Podle záběrů ze střelby jej pachatel trefil do krku. Ochránka Kirka odvezla do blízké nemocnice, lékaři marně bojovali o jeho život.

V úterý 23. září zemřela v Nemours jižně od Paříže legendární italská herečka Claudia Cardinalová. Odešla „obklopena svými dětmi“, informoval agenturu AFP její agent Laurent Savry ve středu večer. „Zanechává nám dědictví svobodné a inspirativní ženy!“

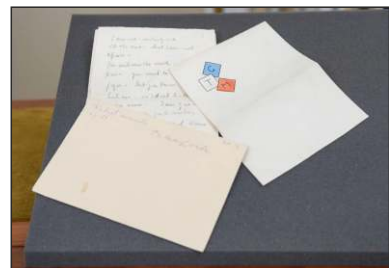
Americký prezident Donald Trump míní, že Ukrajina by mohla s podporou EU a NATO získat zpět celé své území. Oznámil to po další schůzce se svým protějškem Volodymyrem Zelenským, která se odehrála na okraj Valného shromáždění OSN v New Yorku.

Stále větší nedostatek vody řeší východní Morava. V plánu je výstavba rozsáhlého vodního díla ve Vlachovicích na Zlínsku, s kterou souvisí i odkanalizování devíti obcí v okolí. Zlínský kraj navíc pošle několika dalším obcím a jejich svazkům téměř 123,5 milionu korun na jejich vodohospodářské projekty.

Odborníci došli po otevření obálky k závěru, že text je skutečně psán synem prvního prezidenta Janem Masarykem. Usoudili, že datace spíše odpovídá létu 1934 – poté co T. G. Masaryk prodělal první mrtvici. Většina textu byla zapsaná anglicky, což byl pro Masaryka běžně používaný jazyk. V dokumentu mimo jiné zaznívá:

• „Jsem nemocný, vážně nemocný. To je konec. Ale neobávám se. Budete pokračovat v práci, víte, jak se chovat.“

• „Němci by s námi měli zůstat. Dejte jim, co si zaslouží, ale ne více.“

• „Hlupák.“ (o slovenském politikovi Andreji Hlinkovi)

• „Musíte udělat velký funus. (...) Proč kolem toho dělat velké šarádě? Byl jsem stejně hloupý jako ostatní. Ale ať udělají funus.“ (slovo funus diktoval česky)

• „Naši lidé jsou v pořádku. Když zůstanete v klidu...“ (věta nepokračuje) „Češi jsou praktičtí, pracující (nedopovězeno) ukradnou. Němci mají jistou poctivost, ale ukradnou ještě víc.“

• „Jestliže jsou lidé nevzdělaní a hloupí, nemůžete toho moc udělat.“

• „Lidé se bojí smrti. Ale to není nic, čeho byste se měli bát. Jenom si musíte koupit nové šaty, to je všechno. A hlavně – funus.“

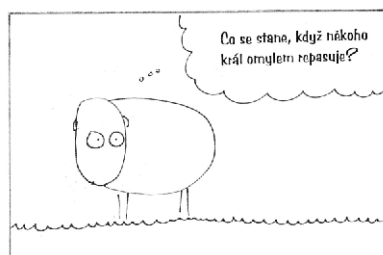
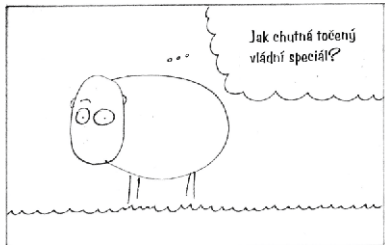
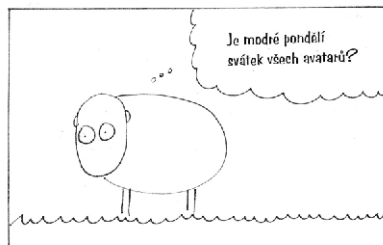
• „Lidé jsou rádi hloupí (nemusí jít o přesný překlad). Ale nedělejte jim to jednoduché. Hádejte se s nimi.“

Švédské letectvo vyfotografovalo ruské narušitele, takže bylo možné zjistit jejich záměr. V pátek 19. září tři ruské stíhačky MiG-31 na dvanáct minut vnikly nad Estonsko, čímž narušily vzdušný prostor další země NATO. Odletěly z něj teprve ve chvíli, kdy už do oblasti mířily italské F-35.

Připravil Petr Hanuška

KOMIKS - Zlá ovce

Michal Jareš

35. Podzimní knižní veletrh

Havlíčkův Brod, 10. a 11. října 2025

Říjen v Moravském

3.	pá	19:00	●	Labutí jezero	P. I. Čajkovskij	Balet
		19:00	●	Sbor živě! / Sedmička		
4.	so	19:00	●	Labutí jezero	P. I. Čajkovskij	Balet
		19:00	●	Teror / Sedmička	F. von Schirach	Činohra °
5.	ne	09:00	●	Všechny barvy tygra / Sedmička		Workshop
		16:00	YO	●	Prodaná nevěsta / Rodinné divadlo	B. Smetana Opera
6.	po	09:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	
		11:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	
7.	út	16:30	●	Workshop dabingu s Vladkou Včelnou		Workshop
		19:00	L	●	Sugar / Arter -50%	P. Stone, B. Wilder, I. A. L. Diamond, R. Thoenen, J. Styne, B. Merrill Muzikál
8.	st	19:00	●	Noc na Karlštejně / Senioři -30%	K. Svoboda, J. Štáidl, E. Krečmar, Z. Podskalský, Z. Podskalský ml.	Muzikál
9.	čt	19:00	D	●	Tosca	G. Puccini Opera*
		19:00	●	MaminkOFF - Aby se mámy mohly nadechnout / Sedmička		
10.	pá	19:00	P	●	Kati / Premiéra	M. McDonagh Činohra
11.	so	09:00	●	Víkendový herecko-režijní workshop / Sedmička / Arter -50%		Workshop
		19:00	●	Labutí jezero	P. I. Čajkovskij	Balet
12.	ne	19:00	●	Královny / Sedmička	R. Vencel, M. Doleželová	Činohra
13.	po	19:00	A	●	Jenůfa / Derniéra První verze (1904) v edici Marka Auduse	L. Janáček Opera
14.	út	19:00	B	●	La traviata	G. Verdi Opera*
15.	st	19:00	C	●	Kati	M. McDonagh Činohra
		19:00	●	V hlavní roli JÁ / Sedmička		Mono-stand-up-drama
16.	čt	19:00	●	Sbor živě! / Sedmička		
17.	pá	19:00	V	●	Konečně jsi doma! / Arter -50%	M. Sýkora Činohra
18.	so	10:00	●	Šij s námi všichni čerti / Sedmička		Workshop
		16:00	ZO	●	La traviata	G. Verdi Opera*
19.	ne	09:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	
		09:30	●	Prožij den baletky		Workshop
		10:00	RPP	●	Kocour v botách / Divadlo Šumperk Výtvarné dílny ve foyer	Ch. Perrault, M. Sodomka Pohádka
		11:00	●	Hrdináček / Sedmička	J. Posníková	
		14:00	OPP	●	Kocour v botách / Divadlo Šumperk Výtvarné dílny ve foyer	Ch. Perrault, M. Sodomka Pohádka
		19:00	●	Talk show Davida Hrbka s Patrikem Hartlem		
20.	po	19:00	K	●	Tosca / Arter -50%	G. Puccini Opera*
21.	út	19:00	●	Dobytí severního pólu / Divadlo Jára Cimrmana / Prix Bohemia Radio		Činohra
22.	st	19:00	●	Liška B. / Senioři -30% Dramaturgický úvod od 18:15 hod.	R. Těsnohlídek, M. Krobot, L. Smékal	Činohra °
24.	pá	09:30	●	Kutálení a válení aneb spolu a hravě / Sedmička		Dílna pro děti
		19:00	●	Stand up Down / Sedmička		
25.	so	17:00	●	Cimbálová muzika Parádnic / Sedmička		Benefiční koncert
		19:00	X	●	Kati	M. McDonagh Činohra
26.	ne	14:30	NO	●	Brouk v hlavě	G. Feydeau Činohra
27.	po	19:00	●	Když se zhasne / Sedmička	R. Vencel, M. Doleželová	Činohra °
28.	út	19:00	●	Nedotknutelní	O. Nakache, É. Toledano	Činohra
29.	st	19:00	●	Splašené nůžky	P. Pörtner	Činohra
30.	čt	16:00	●	Strašidelná výtvarná dílna pro děti / Sedmička		Workshop
		19:00	D	●	Koule / Arter -50%	D. Drábek Činohra

* v italském originále s českými a anglickými titulky
° představení bez přestávek

www.moravskedivadlo.cz
tel.: 585 500 500

divadle Olomouc

